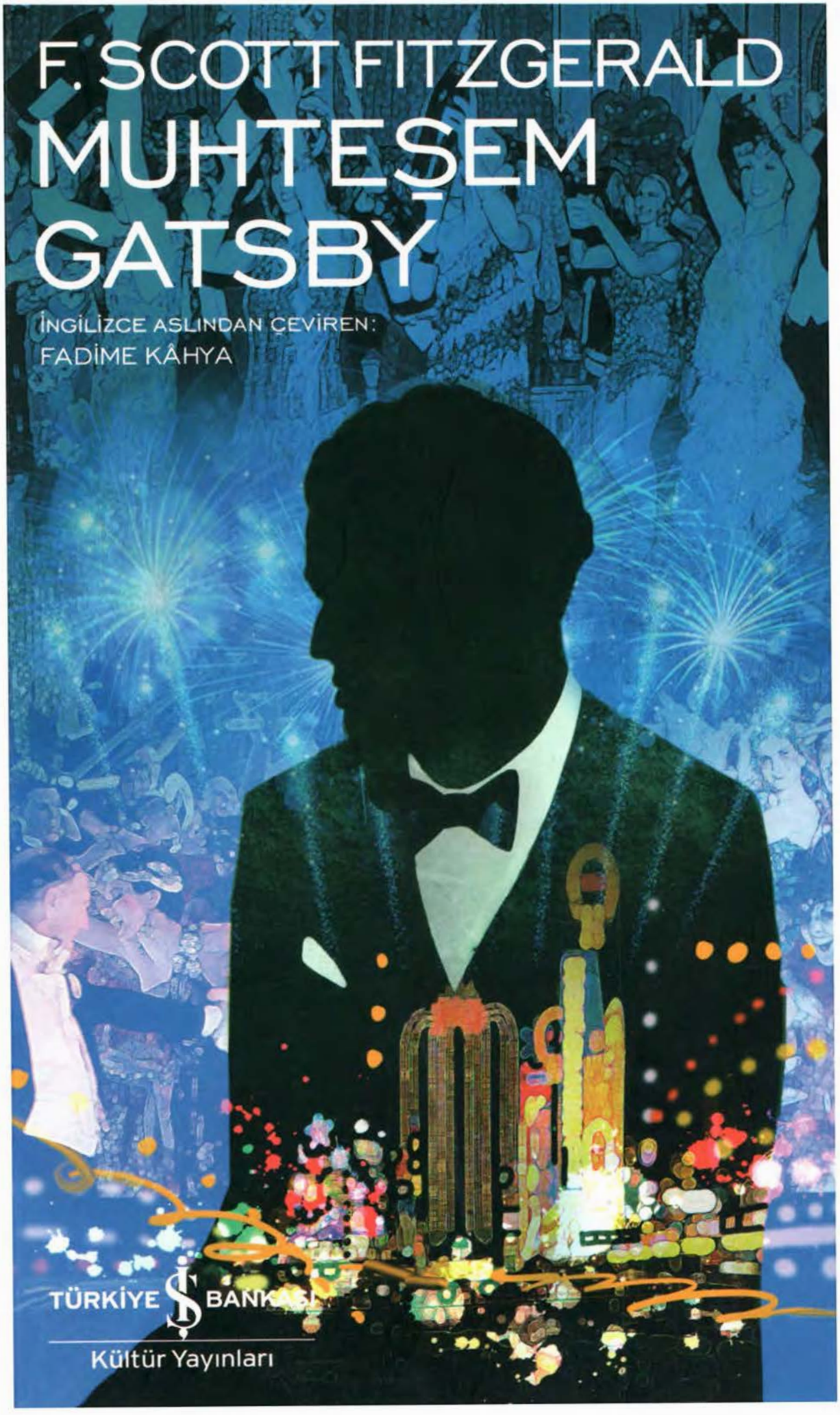
Modern Klasikler Dizisi - 63

Genel Yayın: 3417

MODERN KLASİKLER DİZİSİ

F. SCOTT FITZGERALD
MUHTEŞEM GATSBY

ÖZGÜN ADI
THE GREAT GATSBY

ÇEVİREN
FADİME KÂHYA

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2015
SERTİFİKA NO: 29619

EDİTÖR
GAMZE VARIM

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
MEHMET CELEP

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

I. BASIM EKİM 2015, İSTANBUL

ISBN 978-605-332-595-6 (KARTON KAPAKLI)

BASKI
AYHAN MATBAASI
Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. Gelincik Sok. No: 6 Kat: 3
Bağcılar Istanbul
Tel: (0212) 445 32 38 Fax: (0212) 445 05 63
Sertifika No: 22749

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İstiklal Caddesi, Meşelik Sokak No: 2/4 Beyoğlu 34433 İstanbul
Tel. (0212) 252 39 91
Fax. (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

Modern
Klasikler
Dizisi -63

F. Scott Fitzgerald

Muhteşem Gatsby

İngilizce aslından
çeviren: Fadime Kâhya

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Öyleyse altın renkli şapkanı tak, bu onu etkileyecekse eğer;
Yükseğe sıçrayabilirsen onun için de sıçra,
Ta ki sana, "Sevgilim, altın şapkalım, yükseklere sıçrayan aşkım, sen benim olmalısın!" diye haykırana değin.

–THOMAS PARKE D'INVILLIERS*

---

* Fitzgerald *This Side of Paradise* (1920) adlı romanının bir karakterinin adını kullanarak bu epigrafı kendi yazdı. Yazar *Muhteşem Gatsby* için daha önce "Altın Şapkalı Gatsby" ve "Yükseklere Sıçrayan Sevgili" başlıklarını düşünmüştü. (ç.n.)

Birinci Bölüm

Daha genç ve kırılgan olduğum yaşlarımda babamın verdiği bir öğüt, o günden beri aklımdan hiç çıkmaz.

"Birisini eleştirmeye kalkıştığında," dedi bana, "şu dünyada her insanın senin sahip bulunduğun ayrıcalıklara sahip olmadığını hiç aklından çıkarma."

Başka bir şey söylemedi, ama zaten birbirimizle konuşurken aramızda hep alışılmadık bir mesafe olagelmiştir; anladığım kadarıyla bundan çok daha fazlasını kastediyordu. Bu yüzden de tüm yargıları kendime saklama eğilimindeyim ve bu alışkanlığım, acayip yaradılışlı pek çok kişinin bana açılmasını sağlamış ve aynı zamanda da beni öyle bir kurban durumuna sokmuştur ki benden daha deneyimli kişiler bile katlanamaz buna. Normal bir insanda ortaya çıktığında, anormal zihin bu niteliğin hemen farkına varıp buna tutunmakta hızlı davranıyor ve bu yüzden de üniversitede işler, kimsenin tanımadığı çılgınların gizli dertlerine ortak olduğum için haksız yere politik davranmakla suçlanmam noktasına vardı. Sırların çoğunun peşine düşülmezdi – ufukta titreşen samimi bir itirafın şaşmaz belirtilerinin farkına vardığımda, sıklıkla ya uyuyormuş ya da bir şeyle meşgulmüş gibi yapar veya hasmane biçimde önemsemez havalarına girerdim; çünkü genç erkeklerin samimi itirafları ya da en azından bunları ifade ediş biçimleri, genellikle başkaların-

dan alınmış ve gün gibi ortada olan örtbas etme çabalarıyla nitelik değiştirmiş olurdu. Yargını kendine saklamak, çok büyük bir umut meselesidir. Bunu unutursam, babamın kibirli bir tutumla öne sürdüğü, benim de kibirli bir tutumla yinelediğim gibi, en temel edep anlayışının doğarken eşitsiz paylaştırıldığını unutursam, bir şeyleri gözden kaçıracağımdan hâlâ bir parça korkarım.

Hoşgörümle de böylece böbürlendikten sonra, bunun da bir sınırı olacağı kabulüne varıyorum. Tutum ister sert kayalıklar gibi sağlam isterse nemli bataklıklar gibi kaygan zeminlerde edinilsin, bir noktadan sonra nerede edinildiği beni ilgilendirmiyor. Geçen güz Doğudan geri döndüğümde dünyanın sonsuza değin tekdüze ve tek bir çeşit ahlaki duruş içinde kalmasını istediğimi hissediyordum; ayrıcalıklı, kaçamak bakışlarla insan yüreğine yaptığım isyankâr yolculukları istemiyordum artık. Bir tek Gatsby, adını bu kitaba veren adam, bu tepkimden muaftı; yapmacıksız bir küçümsemeyle yaklaştığım her şeyi temsil eden Gatsby. Kişilik, bir dizi yozlaşmamış, başarılı davranıştan ibaretse eğer, onda bu anlamda göz kamaştırıcı bir şeyler vardı; sanki on bin mil ötedeki depremleri kaydedebilen o karmaşık aygıtlardan birisiyle bağı varmışçasına yaşamın vaatlerine karşı abartılı bir duyarlığa sahipti. Bu hassasiyetin "yaratıcı tabiat" adı verilerek yüceltilen, irade yoksunluğundan kaynaklanan o kolay etkilenirlikle uzaktan yakından bir ilgisi yoktu; olağanüstü bir umut etme yeteneğiydi bu, başka hiç kimsede bulamadığım ve bir daha da asla bulamayacağım romantik bir hazır oluştu. Hayır – Gatsby'nin fena biri olmadığı sonradan ortaya çıktı; insanoğlunun beyhude acılarına ve kısa süreli sevinçlerine yönelik ilgimi geçici olarak bir yana bırakmamın nedeni Gatsby'ye zarar veren şeydi, düşlerinin ardında bıraktığı berbat tozdu.

Ailem üç kuşaktır bu Ortabatı kentinde yaşayan seçkin, hali vakti yerinde kişilerden oluşuyor. Carraway'ler bir tür kabile gibi ve Buccleuch Düklerinin soyundan geldiğimizi varsayma geleneğimiz olsa da, soyumun gerçek kurucusu bin sekiz yüz elli birde buraya gelen, İç Savaş'ta yerine vekil gönderip bugün babamın yürüttüğü nalburiye toptancılığı işini başlatan büyükbabamın kardeşi.

Bu büyük amcayı ben hiç görmedim; ama babamın yazıhanesinde asılı resimdeki oldukça kaşarlanmış görüntüsüne bakılarak ona benzediğim söylenebilir. Babamdan tam çeyrek yüzyıl sonra, 1915'te New Haven'dan mezun oldum ve ardından da kısa bir süre sonra, Büyük Savaş diye bilinen o gecikmiş Tötonik göçte yer aldım. Karşı hücumdan baştan sona öyle zevk almıştım ki geriye döndüğümde yerimde duramıyordum. Ortabatı artık dünyanın sıcak merkezi olmak yerine evrenin bakımsız kıyısı gibi görünüyordu gözüme; bu yüzden de Doğuya gidip borsa işini öğrenmeye karar verdim. Tanıdığım herkes borsa işindeydi, dolayısıyla bekâr bir insanı daha geçindirebilir diye düşünüyordum. Halalarımla amcalarımın hepsi sanki benim için bir okul seçiyorlarmış gibi bu konudan epeyce söz ettiler ve en sonunda yüzlerinde çok ciddi, ikircikli ifadelerle "Eh, neden olmasın ki," dediler. Babam bir yıl boyunca bana parasal destek vermeyi kabul etti ve çeşitli ertelemelerin ardından yirmi iki yılının baharında, hep kalacağımı sandığım Doğuya geldim.

En doğrusu şehirde oda tutmaktı ama sıcak mevsimdeydik ve geniş çimenlikleri, insanın içini coşturan ağaçları bulunan kırsal bir memleketten yeni ayrılmıştım, bu yüzden de işyerindeki bir genç adam yakındaki banliyö kasabalarından birinde beraber ev tutmamızı önerdiğinde kulağıma harika bir fikir gibi geldi bu. Ayda seksen dolara, kötü hava koşulları yüzünden harabeye dönmüş, üflesen uçacak durumdaki bir bungalov olan evi buldu, ama son dakikada şirket arkadaşımı Washington'a gönderdi, ben de şehir dışına tek

başıma gittim. Kaçmadan önce hiç olmazsa birkaç günlüğüne sahip olduğum bir köpeğim, eski bir Dodge arabam ve yatağımı yapıp kahvaltımı hazırlayan, elektrik ocağının üzerinden doğru kendi kendine Fince bilgelik sözleri mırıldanan Finlandiyalı bir yardımcım vardı.

Bir sabah, oraya benden daha sonra taşınmış adamın teki, beni yolda durdurana kadar bir iki günüm yalnızlık içinde geçti.

"West Egg köyüne nasıl gidiliyor?" diye sordu çaresizlik içinde.

Ona yolu tarif ettim. Yürümeye devam ederken yalnızlık çekmiyordum artık. Bir kılavuz, bir yol gösterici, oranın bir yerlisiydim ben. Adam bana bilmeden, mahalleli olma hakkını bahşetmişti işte.

Böylece gün ışığının ve tıpkı hızlı çekim filmlerde her şeyin hızla büyüdüğü gibi ağaçlarda patlarcasına büyüyen yaprakların eşliğinde, yaşamın yazla birlikte yeniden başladığı biçimindeki o beylik inanca kaptırmıştım kendimi.

Öncelikle, okunacak yığınla şey ve insana nefes aldıran temiz havadan içime çekmem gereken sağlık sıhhat vardı. Bankacılık, kredi ve yatırım araçları üstüne yazılmış ciltlerce kitap satın aldım ve darphaneden yeni çıkmış para gibi kırmızı ve altın sarısı renkleriyle, bir tek Midas'la Morgan'ın ve Maecenas'ın bildiği parlak sırları açığa vurma vaadiyle, rafımdaki yerlerini aldılar. Ayrıca pek çok başka kitabı da okumak gibi yüce bir niyetim vardı. Üniversitedeyken edebi yönüm oldukça ağır basıyordu –bir sene Yale News için bir dizi fazlasıyla ağırbaşlı ve anlaşılır başyazı kaleme almıştım– ve artık bu tür şeylerin tamamını yaşantıma geri getirecek ve bütün uzmanlar içinde en sınırlısına, "çok yönlü" insana dönüşecektim yeniden. Salt nükteli bir söz etmek adına söylemiyorum bunu; yaşama tek bir pencereden bakmak, çok daha fazla başarı getiriyor sonuçta.

Kuzey Amerika'nın en tuhaf topluluklarından birisinin orta yerinde bir ev kiralayışım talihin bir cilvesiydi. Ev, New York'un doğusunda uzanan, diğer şaşırtıcı doğal özelliklerinin yanı sıra, iki tuhaf kara oluşumundan meydana gelmiş o ince uzun, yoldan çıkmış adada yer alıyordu. Şehrin otuz iki kilometre ötesinde, şekilleri birbirinin aynısı, yalnızca koy olduğu konusunda herkesin hemfikir olduğu bir girintiyle birbirinden ayrılan iki devasa yumurta, Batı Yarımküre'nin en sakin tuzlu suyundan, Long Island Boğazı'nın büyük ıslak avlusundan çıkıntı yapmaktadır. Ovallikleri kusursuz değildir –Kolomb'un yumurtası gibi birbirlerine bağlandıkları noktada düzleşmişlerdir– ancak fiziksel benzerlikleri, üstlerinden uçan martılar açısından ebedi bir kafa karışıklığı yaratsa gerek. Kanatsızlar açısından ise daha göze çarpıcı bir olgu, biçim ve büyüklükleri dışında her bakımdan birbirlerinden farklı oluşlarıdır.

Ben Batı Yumurta'da, West Egg'de yaşıyordum; doğrusunu isterseniz iki yumurtadan daha az gözde olanında; gerçi bu da, aralarındaki aykırı ve hatırı sayılır derecedeki uğursuz zıtlığı açıklamak için son derece üstünkörü bir yafta oldu şimdi. Evim yumurtanın tam ucunda, boğaza en fazla kırk beş metre uzaklıktaydı, on iki ila on beş bin dolara sezonluk tutulan iki koca yapının arasında sıkışıp kalmıştı. Sağımdaki, hangi ölçüye vurulursa vurulsun devasa bir şeydi; bir yanında işlenmemiş fildişinden ince bir sakalın altında yepyeni, muazzam kulesi, mermerden yüzme havuzu ve iki yüz dönümü aşan çimenliği ve bahçesiyle Normandiya'daki bir *Hôtel de Ville**'in birebir kopyasıydı. Gatsby'nin malikânesiydi bu. Ya da Bay Gatsby'yi tanımadığıma göre, o isimdeki bir beyefendinin oturduğu bir malikâne diyelim. Benim evim insanın göz zevkini bozacak ölçüde çirkindi, ama küçüktü ve bu yüzden de fark edilmiyordu; bu sayede deniz manzarasıyla kısmen de komşumun çimlerinden oluşan bir

* Fr. Belediye binası. (ç.n.)

manzaraya sahiptim ve milyonerlere yakın olmanın tesellisi de işin cabasıydı ki bütün bunlar için ayda seksen dolar ödüyordum.

Koy olduğu konusunda herkesin hemfikir olduğu girintinin karşısında East Egg'in çok tutulan beyaz saraylarının yansımaları suyun üstüne vuruyordu ve o yazın hikâyesi gerçekte, Tom Buchanan'larla akşam yemeği yemek için arabamı oraya doğru sürdüğüm akşam başlar. Daisy benim ikinci göbekten kuzenimdi ve Tom'u da üniversiteden tanırdım. Savaşın hemen ardından ise, Chicago'da onlarla birlikte iki gün geçirmiştim.

Kocası, çeşitli fiziksel becerilerinin yanı sıra, New Haven'da futbol oynayanların içinde gelmiş geçmiş en güçlü yıldızlardan birisiydi; ulusal bir figür sayılabilirdi, yirmi birinde sınırlı da olsa parlak bir mükemmeliyete eriştiği için, ardından gelen her şeyde düş kırıklığına uğramış adamlardandı. Ailesi son derece zengindi –üniversitedeyken bile bol keseden para harcaması yakışıksız bulunurdu– ama şimdi Chicago'dan ayrılmış ve insana küçük dilini yutturabilecek bir biçimde Doğuya gelmişti: Mesela Lake Forest'tan bir dizi polo midillisi getirmişti. Benim kuşağımdan bir adamın bunu yapabilecek ölçüde varlıklı olması akıl alır bir şey değildi.

Doğuya neden geldiklerini bilmiyorum. Hiçbir özel nedeni bulunmaksızın Fransa'da bir yıl geçirmişler ve sonra da insanların polo oynadıkları ve zenginlerin bulunduğu her yerde, bir oraya bir buraya sürüklenip durmuşlardı. Daisy telefonda bu seferkinin temelli bir taşınma olduğunu söylemişti, ancak ben buna inanmıyordum: Daisy'nin içini bilemezdim, ama Tom'un, biraz özlemle, telafisi bulunmayan bir futbol maçının yaratacağı dramatik bir çalkantının peşinden sonsuza dek sürükleneceğini hissediyordum.

Ve işte böylece ılık, esintili bir akşamüstü, çok az tanıdığım iki eski arkadaşı görmek için East Egg'e doğru yol aldım. Evleri beklediğimden de gösterişliydi, George dönemi stili koloni

mimarisi örneği, parlak kırmızı beyaz renklerde, koya bakan bir malikâneydi. Çimler plajdan başlıyor, güneş saatlerinin, tuğla döşeli yürüyüş yollarının ve alev alev yanan bahçelerin üstünden aşıp ön kapıya doğru çeyrek mil boyunca ilerliyor ve sonunda eve vardığında hızını alamayıp parlak asmalara dönüşerek evin yan duvarı boyunca yukarı tırmanıyordu. Ön cephe, o saatte yansımış bir altın sarısıyla parlayan Fransız pencerelerle kaplıydı ve ılık esintili öğle sonrasında camlar ardına değin açıktı; Tom Buchanan binici giysileri içinde ön taraftaki sundurmada bacaklarını ayırmış dikiliyordu.

New Haven yıllarından bu yana değişmişti. Kendini beğenmiş tavrı, keskin hatlı ağzı, saman sarısı saçlarıyla, artık otuz yaşında güçlü kuvvetli bir adamdı. Bir çift parlak, kibirli göz yüzünde egemenlik kurmuş, ona her an öne doğru eğilecekmiş gibi saldırgan bir görünüş veriyordu. Binici giysilerinin efemine çalımı bile o gövdedeki muazzam gücü gizleyemiyordu; o parlak çizmelerin içini, üstteki bağcıkları kopartacakmış gibi doldurmuşa benziyordu ve ince ceketinin altında omzunu her oynatışında bir kas yumağının yer değiştirdiğini görebiliyordunuz. Muazzam bir baskı yapabilecek güçte bir gövdeydi bu, zalim bir gövde.

Boğuk sesinin hırçınlığı da bıraktığı huysuz kişi izlenimine katkıda bulunuyordu. Bu seste hoşlandığı kişilere karşı bile babacan bir küçümseme tınısı vardı ve New Haven'da onun cüretkârlığından nefret eden belli kişiler vardı.

"Sırf sizden daha güçlüyüm ve çok daha erkeğim diye," der gibiydi, "bu konulara ilişkin son sözü ben söylerim sanmayın." Son sınıfta aynı dernekteydik ve birbirimize hiçbir zaman yakın değildiysek de beni onayladığına ve kendine özgü o aksi, küstah talepkârlığıyla ondan hoşlanmamı istediğine ilişkin bir izlenimim vardı hep.

Birkaç dakika kadar güneşli verandada konuştuk.

Gözleri sürekli çevreyi kolaçan ederken, "Burada güzel bir yerim var," dedi.

Kolunun biriyle beni döndürürken, öteki elini açarak, çukurda kalan bir İtalyan bahçesini, iki dönümlük bir yeri, keskin kokulu gülleri ve akıntının sahile çarpıp durduğu kalkık burunlu bir tekneyi içine alacak biçimde önümüzde uzanan manzarayı süpürür gibi bir hareket yaptı.

"Petrolcü Demaine'indi burası." Beni aniden nazikçe yeniden döndürdü. "İçeri geçelim."

Yüksek tavanlı bir holden geçerek parlak gül kurusu renkli, her iki ucundaki Fransız pencerelerle iğreti biçimde eve bağlanmış bir alana vardık. Pencereler aralıktı ve sanki evin içine girecekmişçesine büyümüş dışarıdaki taze çimenlere zıt, beyaz bir ışık yayıyordu. Odanın içine bir meltem esintisi doluyor, perdeleri jöleli bir düğün pastasına benzeyen tavana doğru havalandırıp bir uçtakileri içeriye, öteki uçtakileri ise dışarıya solgun bayraklar gibi uçuruyor ve sonra da şarap rengi halının üstünde, rüzgârın denizin yüzeyinde yaptığına benzer bir gölge oluşturarak dalgalandırıyordu.

Odadaki tek hareketsiz nesne, iki genç kadının demir atmış bir balonun üstünde havada süzülürcesine üstünde oturdukları koca kanepeydi. Her ikisi de beyazlar içindeydi ve giysileri evin çevresindeki kısa bir uçuşun ardından sanki henüz içeriye savrulmuşlar gibi uçuşup dalgalanıyordu. Birkaç dakika, perdelerin çırpınıp vuruşlarıyla duvardaki bir resmin iniltisini dinleyerek orada durmuş olsam gerekti. Derken, Tom Buchanan arka pencereleri gürültüyle kapatınca evin içinde tutsak kalan rüzgâr dindi; perdeler, halılar ve iki genç kadın da yavaşça yere süzüldüler.

İkisinden genç olanı bana yabancıydı. Kanepenin kendine ait bölümüne, düşüverecek bir şeyi dengede tutmaya çalışırcasına çenesi hafifçe kalkmış, tümüyle hareketsiz biçimde boylu boyunca uzanmıştı. Gözünün ucuyla beni gördüyse bile hiç renk vermedi, sonuçta, içeri girerek rahatını bozduğum için az kalsın bir özür mırıldanarak gafil avlanacaktım.

Öteki kız, Daisy, kalkmaya davrandı –yüzünde dikkatli bir ifadeyle hafifçe öne doğru eğildi– ardından anlamsız, cilveli bir kahkahayla güldü, ben de güldüm ve odanın içinde ilerledim.

"Mutluluktan f-felç oldum."

Sanki çok zekice bir şey söylemiş gibi yeniden güldü ve elimi bir süre tutarak dünyada bu kadar çok görmek istediğim başka kimse yok dercesine yüzüme baktı. Onun tarzıydı bu. Bir mırıltıyla, dengede durmaya çalışan kızın soyadının Baker olduğuna değindi. (Daisy'nin insanların kendisine doğru eğilmelerini sağlamak için mırıldandığının söylendiğini işitmiştim ki bu onun işvesini hiç de azaltmayan, yersiz bir eleştiriydi.)

Her nasılsa Bayan Baker'ın dudakları kıpırdadı, bana doğru belli belirsiz başını salladı ve sonra başını yeniden geriye attı; belli ki dengede tuttuğu nesne azıcık kımıldayıp onu korkutmuştu. Dudaklarımın ucuna yeniden bir tür özür sözcüğü geldi. Neredeyse her türlü kendine yeterlilik gösterisi, bende sersemce bir hürmete yol açar.

Gözlerimi, alçak, büyüleyici sesiyle bana sorular sormaya başlayan kuzenime geri çevirdim. Sanki her konuşma bir daha asla yinelenmeyecek bir nota aranjmanıymışçasına, insanın kulağıyla aşağıya ve yukarıya doğru izlediği türden bir sesti bu. Yüzü hüzünlüydü ve barındırdığı parlak şeylerle sevimliydi; parlak gözler ve tutkulu parlak bir ağız; öte yandan sesinde, onu dikkate alan erkeklerin zor unutacağı türden bir heyecan vardı; şakıyan bir dürtü, fısıldanmış bir "Dinle" buyruğu, o ana değin keyifli, heyecanlı şeyler yapmış ve izleyen saatin de keyifli, heyecanlı şeylere gebe olduğuna ilişkin bir vaat taşıyordu.

Ona, Doğuya gelirken yol üstünde bir günlüğüne Chicago'da mola verdiğimi ve birçok kişinin benim aracılığımla kendisine sevgilerini yolladıklarını anlattım.

"Beni özlüyorlar mı?" diye çığlık attı coşkuyla.

"Bütün şehir perişan. Arabaların tamamı sol arka tekerlerini bir cenaze çelengi gibi siyaha boyamışlar ve kuzey kıyısında bütün gece dinmeyen feryatlar duyuluyor."

"Ne kadar muhteşem! Geri dönelim, Tom. Yarın!" Ardından alakasızca ekledi: "Bebeği görmelisin."

"Çok isterim."

"Uyuyor. Üç yaşında. Onu hiç görmemiş miydin?"

"Hiç."

"İyi o zaman, onu görmelisin. O..."

Odada sabırsızlıkla gezinip duran Tom Buchanan durdu ve elini omzuma koydu.

"Sen neler yapıyorsun, Nick?"

"Borsa işindeyim."

"Kimin yanında?"

Söyledim.

"Hiç duymadım onları," diye kestirip attı kararlılıkla.

Canımı sıktı bu.

"Duyarsın," diye yanıtladım kısa keserek. "Doğuda kalırsan duyarsın."

Daha başka bir şeyler yüzünden diken üstündeymiş gibi, "Ha, Doğuda kalacağım, hiç merak etme," dedi bir Daisy'ye bir bana göz atarak. "Başka bir yerde yaşamam için kahrolası bir aptal olmam gerek."

Tam bu noktada Bayan Baker, beni irkilten bir anilikle "Kesinlikle!" dedi; içeriye girdiğimden beri ağzından çıkan ilk söz buydu. Bunun, benim kadar kendisini de şaşırttığı belliydi, çünkü esnedi ve bir dizi ani, becerikli hareketle ayağa kalktı.

"Kaskatı kesilmişim," diye yakındı, "kendimi bildim bileli şu kanepenin üstünde yatıp duruyorum."

"Hiç bana bakma," diye tersledi onu Daisy. "Öğleden beri seni New York'a yollamaya uğraşıyorum."

"İstemem, teşekkürler," dedi Bayan Baker tam o anda içeriye getirilen dört kokteyli kastederek. "Kesinkes idmandayım."

Ev sahibi kuşkuyla ona baktı.

"Hadi oradan!" İçkisini, sanki bardağın dibinde tek damla varmış gibi bir dikişte içti. "Bunu nasıl yapıyorsun, aklım almıyor."

"Yaptığı şeyin" ne olduğunu merak ederek Bayan Baker'a baktım. Ona bakmak hoşuma gitti. Genç bir harp akademisi öğrencisi gibi bedenini omuzlarından geriye doğru savurarak öne çıkardığı dik duruşuyla, dal gibi, küçük memeli bir kızdı. Güneşten kısılmış gri gözleri, solgun, etkileyici, mutsuz bir yüzden karşılıklı, kibar bir merakla bana çevrildi. Daha önce bir yerlerde onu ya da bir resmini görmüş olduğum duygusuna kapıldım.

"West Egg'de oturuyorsunuz demek," diye belirtti küçümseyerek. "Oralı birisini tanıyorum."

"Benim tek bir tanıdığım..."

"Gatsby'yi tanıyorsunuzdur."

"Gatsby mi?" diye sordu Daisy. "Hangi Gatsby?"

Ben daha onun komşum olduğu yanıtını veremeden akşam yemeğinin hazır olduğu bildirildi; gergin koluyla zorlayarak koluma giren Tom Buchanan, bir dama pulunu başka bir kareye hareket ettircesine beni odadan çıkarttı.

İki genç kadın da, ellerini hafifçe kalçalarına koyarak, zarifçe ve ağır ağır arkamızdan, dinmiş rüzgârla dört mumun titreştiği, günbatımına açılan gül kurusu renkli bir verandaya doğru geldiler.

"*Mumlar* da neyin nesi?" diye karşı çıktı Daisy kaşlarını çatarak. Parmaklarıyla mumları söndürdü. "İki hafta sonra yılın en uzun günü olacak." Tepeden tırnağa ışıldayarak bize baktı. "Hep yılın en uzun gününün yolunu gözleyip sonra da kaçırdığınız oluyor mu? Ben hep yılın en uzun gününü bekler, sonra da kaçırırım."

Sanki yatağa giriyormuş gibi masaya oturan Bayan Baker, "Bir şeyler planlamalıyız," diye esnedi.

"Olur," dedi Daisy. "Ne planlayacağız?" Çaresizlik içinde bana döndü. "İnsanlar ne planlar?"

Ben daha yanıtlayamadan gözleri bir dehşet ifadesiyle küçükparmağına takıldı.

"Bakın!" diye yakındı. "Yaraladım onu."

Hepimiz baktık; eklem yeri morarmıştı.

"Bunu sen yaptın, Tom," dedi suçlarcasına. "Kötü niyetinin olmadığını biliyorum ama sen *yaptın*. Kaba bir adamla evlenerek elime geçen bu, büyük, iri, hantal bir..."

"Şu hantal lafından nefret ediyorum," diye karşı çıktı Tom terslenerek, "şakadan bile olsa."

"Hantal," diye üsteledi Daisy.

Kimi kez o ve Bayan Baker hep bir ağızdan, hiçbir zaman karşılıklı konuşma sayılmayacak şaka yollu bir tutarsızlıkla, beyaz giysileri ve içinde arzu barındırmayan kişiliksiz gözleri kadar soğuk biçimde, konuşuyorlardı. Buradaydılar ve Tom'la beni, eğlenmek ya da eğlendirilmek için hoş, nazik bir çaba göstererek kabul etmişlerdi. O an için akşam yemeğinin sona erdiğini ve az sonra akşamın da sona erip öylece bir yana bırakılacağını biliyorlardı. Bir akşamın, sürekli hayal kırıklığıyla sonuçlanan beklentiler ya da anın kendisine özgü, katıksız gerginlikteki dehşeti içinde, telaşla aşamadan aşamaya geçtiği Batıdakinden keskin biçimde farklı bir durumdu bu.

Hafif ama oldukça etkileyici bordo şarabının ikinci kadehinde, "Kendimi uygarlaşmamış hissetmeme neden oluyorsun, Daisy," diye itirafta bulundum. "Hasattan ya da başka bir şeyden söz edemez misin?"

Bu cümleyle özel bir şey kastetmemiştim ama hiç beklenmedik biçimde ele alındı.

"Uygarlık paramparça oluyor," diye yüksek sesle söze girdi Tom. "Olaylar konusunda fena halde kötümserleştim.

Şu Goddard adındaki adamın 'Renkli İmparatorlukların Yükselişi'ni okudun mu?"

"Yo, hayır," diye yanıtladım, sesinin tonuna epey şaşırmış halde.

"Yani, iyi bir kitap ve herkes okumalı bunu. Ana fikri, kendimizi kollamazsak beyaz ırkın tümüyle batacağı. Tümüyle bilimsel bir iddia; kanıtları da var."

Patavatsızca, hüzünlü bir ifadeyle, "Tom giderek derinlere dalıyor," dedi Daisy. "İçinde uzun sözcükler bulunan derin kitaplar okuyor. O sözcük neydi, bizim..."

"Bu kitaplar tümüyle bilimsel," diye vurguladı Tom onu sabırsızca süzerek. "Bu herif meseleyi enine boyuna incelemiş. Baskın ırkın hangisi olacağı konusunda dikkatli davranmak bize bağlı, yoksa bu öteki ırklar her şeyin kontrolünü ellerine geçirecekler."

"Onları dövelim," diye fısıldadı Daisy, yakıcı güneşe doğru gaddarca göz kırparak.

"California'da yaşamalısınız," diye söze başladı Bayan Baker, ama Tom sandalyesinde kayarak onun sözünü kesti.

"Bu fikir bizim Germen olduğumuzu ileri sürüyor. Ben, sen, sen ve..." Belli belirsiz bir tereddüdün ardından hafif bir baş sallayışıyla Daisy'yi de dahil etti ve Daisy bana yeniden göz kırptı. "...Hem uygarlığı oluşturan her şeyi biz ürettik... bilimi, sanatı, her şeyi. Anlıyor musun?"

Konuya yoğunlaşmasında, sanki eskisine göre daha şiddetli bir hal almış görünen kendini beğenmişliği artık ona yetmiyormuş gibi, dokunaklı bir şeyler vardı. Tam o anda içeride telefon çalıp da kâhya verandadan ayrılınca, Daisy konuşmanın bir an için kesilmesini fırsat bilip bana doğru eğildi.

"Sana bir aile sırrı anlatacağım," diye fısıldadı coşkuyla. "Kâhyanın burnu hakkında. Kâhyanın burnu hakkında bir şeyler dinlemek ister misin?"

"Bu akşam buraya gelişimin nedeni bu."

"İyi, hep kâhya değilmiş; New York'ta iki yüz kişilik gümüş servis takımı sahibi birilerinin gümüş parlatıcısıymış. En sonunda işi burnunu etkilemeye başlayıncaya kadar, sabahtan akşama değin gümüş parlatmak zorundaymış..."

"Durum daha da kötüleşmiş," dedi Bayan Baker.

"Evet. İşinden ayrılmak zorunda kalana değin işler sürekli kötüye gitmiş."

Bir anlığına son güneş ışıkları romantik bir etki bırakarak parlayan yüzüne düştü; onu dinlerken sesi, soluğumu keserek öne doğru eğilmeye zorladı beni; derken, gün battıktan sonra hoş bir sokaktan ayrılan çocuklar gibi, o parlaklık silinmeyen bir pişmanlıkla solup gitti.

Kâhya geri döndü ve Tom'un kulağına mırıldandığı bir şeyler onun kaşlarını çatıp sandalyesini geri iterek bir tek sözcük söylemeden içeriye girmesine yol açtı. Daisy, Tom'un yokluğu sanki içinde bir şeyleri çabuklaştırmışçasına, sesi parlayıp şarkı söylercesine yeniden öne doğru eğildi.

"Seni masamda görmeyi seviyorum, Nick. Sen bana – bir gülü, kusursuz bir gülü anımsatıyorsun. Öyle değil mi?" Onayını almak için Bayan Baker'a döndü. "Kusursuz bir gül değil mi?"

Bu doğru değildi. Bir güle uzaktan yakından bir benzerliğim yoktu. Uyduruyordu yalnızca, ama o soluksuz, büyüleyici sözcüklerden birisinde gizlenmiş yüreği sanki size açılmak istiyormuş gibi ürpertici bir sıcaklık akıyordu ondan. Derken birdenbire peçetesini masaya fırlattı ve özür dileyip eve girdi.

Bayan Baker'la ben bilinçli olarak anlamdan yoksun biçimde kısa bir süre birbirimize baktık. Telaşla ayağa kalkıp uyaran bir ses tonuyla "Şişşt!" dediğinde söze başlamak üzereydim. İçerideki odadan bastırılmış, ateşli mırıltılar duyuluyordu ve Bayan Baker hiç utanmadan duymaya çabalayarak öne doğru eğildi. Mırıltı ahengin eşiğindeyken titreşti, alçaldı, heyecanlı biçimde yükseldi ve sonra tümüyle sona erdi.

"Bu sözünü ettiğiniz Bay Gatsby benim komşum..." diye söze başladım.

"Konuşmayın. Olup biteni duymak istiyorum."

"Bir şey mi oluyor?" diye sordum saflıkla.

"Bilmediğinizi mi söylüyorsunuz yani?" dedi Bayan Baker, gerçekten şaşırarak. "Ben herkesin bildiğini sanıyordum."

"Ben bilmiyorum."

"Yani..." dedi ikirciklenerek, "Tom'un New York'ta bir sevgilisi var."

"Sevgilisi mi var?" diye yineledim anlamsızca.

Bayan Baker başını salladı.

"Yemek saatinde aramayacak kadar terbiyeli davranabilirdi. Öyle düşünmüyor musunuz?"

Ben onun ne kastettiğini anlamadan hemen önce, bir elbise hışırtısıyla deri çizmelerin gıcırtısı duyuldu ve Tom'la Daisy masadaydılar.

"Elden bir şey gelmez!" diye haykırdı Daisy gergin bir neşeyle.

Oturdu, soran gözlerle Bayan Baker'a ve ardından bana baktı ve sözlerini sürdürdü: "Bir dakikalığına dışarıya baktım, dışarısı oldukça romantik. Çimin üstünde bir kuş var, sanırım Cunard ya da White Star Line'ın gemilerinden gelmiş bir bülbül. Şakıyıp duruyor..." Kendi sesi de şakıdı: "Romantik bu, değil mi Tom?"

"Çok romantik," dedi Tom, sonra sefil bir halde bana döndü: "Yemekten sonra yeterince aydınlık olursa seni ahırlara götürmek isterim."

İçeride telefon irkiltici bir sesle çaldı ve Daisy kararlı biçimde Tom'a kafasını sallarken ahırlar konusu, daha da doğrusu bütün konular, havada yitip gitti. Masadaki son beş dakikadan kalan kırık dökük parçalar arasından, mumların anlamsızca yeniden yakıldığının ve herkese hem dosdoğru bakmak hem de tüm gözlerden kaçınmak istediğimin bilin-

cinde olduğumu anımsıyorum. Daisy ile Tom'un ne düşündüklerini kestiremiyordum ama belli ölçüde dirençli kuşkuculuğunu denetim altına almış görünen Bayan Baker'ın bile, beşinci konuğun bu rahatsız edici metalik ısrarını tümüyle aklından çıkarabildiğinden kuşkuluyum. Belirli bir mizaca sahip kişiler açısından durum merak uyandırıcı sayılabilirdi; benim kendi dürtüm ise derhal polisi aramak yolundaydı.

Atlar konusuna bir daha değinilmediğini söylemeye gerek yok. Tom ve Bayan Baker, aralarında birkaç metre alacakaranlıkla, kütüphaneye yollandılar; bir yandan çok hoşlanırmış gibi ve birazcık sağır görünmeye çalışarak, sanki kusursuz somutluktaki bir bedenin yanında gece nöbeti tutar gibi, birbiriyle bağlantılı bir verandalar zincirinin çevresinden öndeki sundurmaya giden Daisy'yi izledim. Sundurmanın derin hüznü içinde yan yana hasır bir kanepeye oturduk.

Daisy, güzel biçimini hissetmeye çalışırcasına yüzünü ellerinin arasına aldı ve gözlerini yavaş yavaş dışarıdaki kadifemsi alacakaranlığa çevirdi. Çalkantılı duyguların onu ele geçirdiğini gördüm. Bu yüzden, küçük kızı hakkında, onu yatıştıracağını sandığım birkaç soru sordum.

"Birbirimizi pek iyi tanımıyoruz, Nick," dedi birden. "Kuzen bile olsak. Benim düğünüme gelmedin."

"Savaştan dönmemiştim."

"Bu doğru." İkirciklendi. "Neyse, zor günler geçirdim Nick ve her konuya gayet alaycı yaklaşıyorum."

Böyle davranmasının besbelli bir nedeni vardı. Bekledim ama başka bir şey söylemedi ve bir an sonra oldukça zayıf bir ilgiyle yeniden kızına döndüm.

"Sanırım konuşuyordur ve yemek yiyordur, öyle şeyler işte."

"Ha, evet." Boş gözlerle bana baktı. "Dinle, Nick; doğduğu zaman ne dediğimi anlatayım sana. Dinlemek ister misin?"

"Hem de çok."

"Bu sana nasıl hissettiğime ilişkin fikir verir – gidişat hakkında. Neyse, daha bir saatlik bile değildi ve Tom, Tanrı bilir neredeydi. Eterin etkisinden tümüyle terk edilmişlik duygusuyla uyandım ve hemşireye hemen kız mı oğlan mı diye sordum. Bana kız olduğunu söyledi ve bunun üzerine başımı çevirip ağladım. "Tamam," dedim, "kız olduğuna sevindim. Ve umarım aptalın teki olur; bu dünyada bir kızın olabileceği en iyi şey bu, güzel küçük bir aptal."

"Anlayacağın, her şeyin bir biçimde berbat olduğunu düşünüyorum," diye sürdürdü kendinden emin biçimde. "Herkes böyle düşünüyor; en gelişmiş insanlar bile. Ve ben *biliyorum.* Her yerde bulundum, her şeyi gördüm ve her şeyi yaptım." Gözleri küstah bir tavırla ışıldadı, daha çok Tom'unkileri andırır biçimde ve nefes kesici bir küçümsemeyle güldü. "Karmaşık – Tanrım, karmaşığım ben!"

Sesi kesildiği an, ilgim de dağılırken, inanıyorum ki, söylemiş olduğu şeyin yapmacıklığını tüm çıplaklığıyla hissettim. Bu beni huzursuz etti, sanki bu akşamın tamamı, benden zorla katılımcı bir duygu almak için kurulmuş bir tür tezgâh gibiydi. Bekledim ve gerçekten de bir an içinde, sanki kendisinin ve Tom'un ait olduğu oldukça seçkin bir gizli dernekte üyelik hakkı iddia edercesine, güzel yüzünde tam bir yapmacık sırıtışla bana baktı.

İçeride, kırmızı oda ışıkla renklenmişti. Tom'la Bayan Baker, her biri uzun kanepenin bir ucuna oturmuşlardı ve Bayan Baker ona yüksek sesle *Saturday Evening Post* okuyordu; sözcükler, mırıltı biçiminde ve bükümsüz, yatıştırıcı bir ses tonuyla art arda geliyorlardı. Tom'un çizmelerinde parlayıp Bayan Baker'ın sonbahar yaprağı sarısı saçlarında matlaşan lamba ışığı, kollarındaki ince kasların dalgalanışıyla bir sayfayı çevirirken gazetenin üstünde ışıldıyordu.

Biz içeri girdiğimizde elini kaldırıp bir anlığına sessiz kalmamızı sağladı.

"Arkası gelecek," dedi dergiyi masanın üstüne fırlatarak, "bir sonraki sayımızda."

Dizinin huzursuz bir kımıldanışıyla bedeni sinyal verdi, ardından ayağa kalktı.

"Saat on olmuş," diye belirtti, saati tavanda görmüştü herhalde. "Bu cici kızın yatağa gitme zamanı."

"Jordan yarınki turnuvada oynayacak," diye açıklama yaptı Daisy, "Westchester'da."

"Ha – siz *Jordan* Baker'sınız."

Yüzünün neden tanıdık geldiğini artık biliyordum; o yüzün hoş, küçümseyici ifadesi bana Asheville'in, Hot Springs'in ve Palm Beach'in spor yaşamının rotogravür baskı resimlerinden bakıp durmuşlardı. Onun hakkında bir hikâye de duymuştum; eleştirel, nahoş bir hikâye, ama bunun ne olduğunu uzun zaman önce unutmuştum.

"İyi geceler," dedi yumuşak bir ses tonuyla. "Beni sekizde uyandırırsın, değil mi?"

"Kalkacaksan."

"Kalkacağım. İyi geceler, Bay Carraway. Yakında görüşmek üzere."

"Elbette görüşeceksiniz," diye onayladı Daisy. "Aslında bir düğün yapmayı düşünüyorum. Sık sık uğra Nick. Ben de bir biçimde sizi yalnız bırakayım. Bilirsin ya; ikinizi kazara çamaşır dolabına kilitlemek, bir sandalın içinde denize açılmaya zorlamak veya o türden şeyler işte..."

"İyi geceler," diye seslendi Bayan Baker merdivenlerden. "Söylediklerinin bir kelimesini bile duymadım."

"İyi bir kız o," dedi Tom bir an sonra. "Böyle ülkenin dört yanına koşturup durmasına izin vermemeliydiler."

"Kimler?" diye sordu Daisy soğuk bir tavırla.

"Ailesi."

"Aile dediğin bin yaşında bir teyze. Ayrıca da, Nick ona bakar, bakarsın değil mi Nick? Bu yaz pek çok hafta sonunu burada geçirecek. Sanırım ev ortamı ona çok iyi gelecek."

Daisy ve Tom bir süre sessizce birbirlerine baktılar.

"New York'lu mu?" diye sordum çabucak.

"Louisville'li. Beyaz genç kızlığımız orada beraber geçti. Güzel, beyaz..."

"Nick'e verandada içini döktün mü?" diye sordu Tom birden.

"Döktüm mü?" Daisy bana baktı. "Anımsayamıyorum, ama sanırım Germen ırkı hakkında konuştuk. Evet, eminim, öyle yaptık. Farkına varmadan bizi ele geçirdi o konu ve ilk olarak..."

"Duyduğun her şeye inanma, Nick," diye tavsiyede bulundu bana Tom.

Önemsemeden, hiçbir şey duymadığımı söyledim ve birkaç dakika sonra da eve gitmek üzere kalktım. Kapıya kadar benimle geldiler ve neşeli bir ışık huzmesinin içinde yan yana dikildiler. Motorumu çalıştırdığımda Daisy buyurgan biçimde "Bekle!" diye seslendi.

"Sana bir şey sormayı unuttum ve önemli bir şey bu. Batıda bir kızla nişanlandığını duyduk."

"Doğru," diye destekledi Tom kibarca. "Nişanlandığını duyduk."

"Asılsız haber. Çok yoksulum ben."

"Ama duyduk," diye üsteledi Daisy, yeniden bir çiçek gibi açılıp beni şaşırtarak. "Bunu üç kişiden duyduk, demek ki doğru."

Onların neden söz ettiğini elbette biliyordum, ama nişanlanmanın yakınından bile geçmemiştim. Aslında Doğuya gelmemin nedenlerinden birisi de dedikoduların nikâhın ilanına kadar varmasıydı. Dedikodular ayyuka çıktı diye eski bir arkadaşınızla flört etmeyi kesemezsiniz ve öte yandan da dedikodu yüzünden evlenmeye hiç niyetli değildim.

İlgi göstermeleri bana epeyce dokundu ve zenginlikleri daha az gözüme batar oldu; bununla birlikte aklım karışmıştı ve oradan uzaklaşırken bir parça tiksinmiştim. Bana göre,

Daisy'nin yapması gereken şey çocuğu kollarında evden fırlayıp gitmekti; ancak göründüğü kadarıyla kafasında hiç de böyle bir niyet yoktu. Tom'a gelince, "New York'ta bir sevgilisinin olduğu" gerçeği benim için bir kitabın moralini bozması kadar bile şaşırtıcı değildi. Domuz gibi sağlam fiziksel bencilliği artık buyurgan yüreğini beslemiyormuş gibi, kokuşmuş fikirlerin kıyısında bir şeyler içini kemiriyordu.

Yol üstü motellerinin çatılarına ve yeni kırmızı gaz pompalarının ışık havuzlarında yüzdüğü yol kenarlarındaki benzin istasyonlarının önüne çoktan yaz gelmişti ve West Egg'deki mülküme varınca arabayı sundurmasına çekip bir süre avludaki terk edilmiş çim biçme makinesinin üstünde oturdum. Rüzgâr, ağaçları döven kanatlarıyla gürültülü, parlak bir geceyi ve yaşam dolu kurbağaların yerden ısrarlı bir org sesi gibi yükselen feryatlarını ardında bırakarak esip geçmişti. Hareket eden bir kedinin silueti ay ışığında titreşti ve ona bakmak için başımı çevirdiğimde yalnız olmadığımı gördüm; on beş metre ötede, komşumun malikânesinin gölgeleri arasından bir karaltı çıkmıştı ve gökyüzüne gümüşten biber taneleri gibi yayılmış yıldızlara bakarak, elleri ceplerinde dikiliyordu. Rahat hareketlerindeki ve çimlerde ayaklarının üstünde güvenle duruşundaki bir şey, bu kişinin sınırlı göğümüzden payına ne düştüğüne karar vermek üzere dışarı çıkmış Bay Gatsby'nin ta kendisi olduğu izlenimini uyandırıyordu.

Ona seslenmeye karar verdim. Bayan Baker akşam yemeğinde ondan söz etmişti ve bu da tanışmak için işe yarardı. Ama yalnız kalmaktan hoşnut olduğunu sezindiren ani bir hareket yapınca seslenmedim; şaşırtıcı biçimde kollarını karanlık suya doğru uzattı ve ondan ne kadar uzakta olsam da titrediğine yemin edebilirdim. Gözlerimi gönülsüzce denizden yana çevirdim ve bir iskelenin ucundan gelmesi mümkün, ufacık ve uzaktaki tek bir yeşil ışık dışında bir şey seçemedim. Bir kez daha Gatsby'den tarafa baktığımda ortadan kaybolmuştu ve huzursuz karanlığın içinde yeniden tek başıma kalmıştım.

İkinci Bölüm

West Egg ile New York arasındaki karayolu, aşağı yukarı orta yerinde apar topar demiryoluyla birleşir ve çeyrek mil boyunca demiryolunun yanından devam eder; böylece de arazinin belirli bir ıssız bölgesinden uzaklaşmış olur. Burası küller vadisidir; küllerin sırtlarda, tepelerde ve grotesk bahçelerde buğday misali büyüdüğü; evlerin, bacaların, yükselen dumanın ve aşkın bir çabayla belli belirsiz hareket eden ve tozlu havada çoktan un ufak olmuş insanların biçimini aldığı acayip bir çiftliktir. Ara sıra gri vagonlardan oluşan bir katar görünmez raylar üzerinde sürünür, berbat bir gıcırtı koyuvererek durur ve kül grisi insanlar kurşun kürekleriyle birdenbire sökün edip ne idüğü belirsiz işlemlerini sizin gözlerinizden gizleyen, geçit vermez bir bulutu karıştırıp dururlar.

Ancak, gri toprağın ve onun üzerinde durmaksızın sürüklenen kasvetli toz girdaplarının yukarısında, bir an sonra Doktor T. J. Eckleburg'ün gözlerini seçersiniz. Doktor T. J. Eckleburg'ün gözleri mavidir ve dev gibidir; retinaları bir metre yüksekliğindedir. Olmayan bir yüzden, buna karşılık, var olmayan bir burnun üstünden geçen devasa sarı bir gözlük çerçevesinin arkasından bakarlar. Belli ki, şakacı bir göz hekimi Queens ilçesindeki hastalarını çoğaltmak için bunları oraya yerleştirmiş ve ardından ya kendisi de sonsuz

körlüğün içine yuvarlanmış ya da onları unutmuş ve çekip gitmiştir. Ama güneşin ve yağmurun altında boyanmadan geçen pek çok günün ardından belirsizleşen gözleri, hazin çöp boşaltma alanının üstünde kara kara düşünür.

Küller vadisi bir tarafından küçük, pis bir ırmakla sınırlanır ve üstündeki açılabilen köprü mavnalar geçsin diye kalktığında bekleyen trenlerdeki yolcular, bazen yarım saat boyunca bu iç karartıcı manzarayı izleyebilirler. Orada her zaman en az bir dakikalık bir duraklama olur ve Tom Buchanan'ın metresiyle ilk karşılaşmam da bu duraklama nedeniyle olmuştu.

Bir metresinin olduğu, tanındığı her yerde ısrarla vurgulanıyordu. Tanıdıkları, gözde kafelerde onunla birlikte görünmesine ve onu masada bir başına bırakıp etrafta dolanarak tanıdığı herkesle çene çalmasına içerliyorlardı. Kadını merakla görmek istesem de, onunla tanışmak gibi bir arzum yoktu; ama tanıştım. Bir öğleden sonra Tom'la trene binip New York'a gittim ve kül yığınlarının yanında durduğumuzda, Tom ayağa fırlayıp dirseğimden tutarak beni vagondan inmeye kelimenin tam anlamıyla zorladı.

"İniyoruz," diye üsteledi. "Kız arkadaşımla tanışmanı istiyorum."

Sanırım öğle yemeğinde istimini almıştı ve beni beraberinde sürüklemekteki kararlılığıyla neredeyse şiddet uygulayacaktı. Kibirli varsayımı, o pazar öğleden sonra yapacak daha iyi bir işimin bulunmadığı savına dayanıyordu.

Beyaza boyalı alçak bir demiryolu çitinin üstünden atlayarak peşinden gittim ve Doktor Eckleburg'ün ısrarlı bakışı altındaki yol boyunca doksan metre geriye yürüdük. Görünürdeki tek bina, boş arazinin kenarına kondurulmuş, bir tür küçük anacaddenin yanında yer alan ve kesin olarak hiçbir şeyle komşu olmayan sarı tuğladan küçük bir bloktu. Barındırdığı üç dükkândan birisi kiralıktı ve bir diğeri küllerden oluşan bir patikayla ulaşılan, gece boyu açık bir

lokantaydı; üçüncüsü ise bir tamirhane ve benzinlikti –*Her Tür Tamir İşleri.* GEORGE B. WILSON. *Araba Alınıp Satılır*– ve Tom'un peşinden içeriye girdim.

İçerisi yoksul ve çıplaktı; görünürdeki tek araba toza bulanmış, loş bir köşede sinmiş duran bir Ford hurdasıydı. İşyeri sahibi ellerini bir paçavraya silerek yazıhane kapısında belirdiğinde, bu tamirhane müsveddesinin bir perde olduğu ve yukarıda görkemli ve romantik dairelerin bulunduğu geldi aklıma. Sarışın, ruhsuz bir adamdı, beti benzi solgundu ve az buçuk yakışıklıydı. Bizi görünce açık mavi gözlerine nemli bir umut ışıltısı yerleşti.

"Merhaba, Wilson, ahbap," dedi Tom omzuna keyifle şaplak atarak. "İşler nasıl?"

"İdare eder," diye yanıtladı Wilson inandırıcılıktan uzak biçimde. "O arabayı ne zaman satacaksınız bana?"

"Gelecek hafta; adamım şu anda üstünde çalışıyor."

"Amma da yavaş çalışıyor, değil mi?"

"Hayır, yavaş değil," diye yanıtladı Tom soğukça. "Ama sana öyle geliyorsa başka bir yere satsam daha iyi olacak galiba."

"Ben öyle demek istemedim," diye açıkladı Wilson çabucak. "Ben yalnızca..."

Sesi sönüp gitti ve Tom sabırsızca tamirhanenin içinde etrafa göz gezdirdi. Derken bir merdivenden inen ayak seslerini duydum ve bir an sonra bir kadının irice karaltısı yazıhane kapısından gelen ışığın önünü kesti. Otuzlu yaşlarının ortasındaydı, azıcık iriyarıydı, ama etinin dolgunluğunu bazı kadınların yapabildiği gibi göze hitap eder biçimde taşıyordu. Krepdöşin kumaştan lacivert puanlı elbisesinin üstündeki yüzü, hiçbir özellik ya da güzellik ışıltısı barındırmıyordu; ama kadında, sanki bedenindeki sinirler içten içe yanıyormuşçasına hemen farkına varılabilen bir canlılık vardı. Yavaşça gülümsedi ve sanki bir hayaletmişçesine kocasına doğru yürüyüp, doğrudan Tom'un gözlerine bakarak

onunla el sıkıştı. Ardından dudaklarını ıslattı ve arkasına dönmeden yumuşak, boğuk bir sesle kocasıyla konuştu:

"Bir iki iskemle getir, getir ki insanlar oturabilsinler."

"Evet, tabii," diye onayladı Wilson telaşlanarak ve küçük yazıhaneye doğru seğirtip anında duvarların çimento rengine karıştı. Beyaz kül tozu, Tom'a sokulan karısı dışında görünürdeki her şeyi kapladığı gibi, adamın koyu renk takım elbisesiyle soluk saçlarını da kaplamıştı.

"Seni görmek istiyorum," dedi Tom kararlı bir tavırla. "Bir sonraki trene bin."

"Tamam."

"Seni alt kattaki gazete büfesinin önünde karşılarım."

Kadın başını salladı ve tam George Wilson iki iskemleyle birlikte yazıhane kapısından çıkarken ondan uzaklaştı.

Yolun ilerisinde, görülmeyeceğimiz bir yerde onu bekledik. Dört Temmuz'dan birkaç gün öncesiydi ve silik, sıska bir İtalyan çocuk demiryolu rayları boyunca bir sıra torpil diziyordu.

"Korkunç bir yer değil mi," dedi Tom, Doktor Eckleburg'le karşılıklı surat asarak.

"Berbat."

"Buradan uzaklaşmak ona iyi gelecek."

"Kocası karşı çıkmıyor mu?"

"Wilson mı? Onun New York'a kız kardeşini görmeye gittiğini sanıyor. Kendisinin canlı olduğunu bile fark edemeyecek kadar ahmak."

Böylece Tom Buchanan, kız arkadaşı ve ben birlikte New York'a gittik; tam olarak birlikte de sayılmaz, çünkü Bayan Wilson ihtiyatı elden bırakmamak için başka bir vagona geçti. Tom trende karşılaşması muhtemel East Egg'lilerin duyarlılıklarına o kadarcık olsun saygı gösteriyordu.

Üstünü değiştirmiş, New York'ta Tom kendisine platforma inmesi içine yardım ederken, ziyadesiyle geniş kalçalarına sımsıkı oturan kahverengi desenli muslin bir elbi-

se giymişti. Gazete bayiinden *Town Tattle*'ın bir sayısıyla bir sinema dergisi, istasyonun eczanesinden de nemlendirici kremle bir küçük şişe parfüm satın aldı. Yukarıya çıkınca, seslerin yankılandığı gösterişli taksi durağında, gri döşemesiyle lavanta renkli yeni bir araba seçinceye kadar dört taksinin geçip gitmesini bekledi ve bu arabanın içinde, istasyonun yoğunluğundan çıkıp parıldayan gün ışığına doğru kaydık. Ama kadın birden başını camdan hızla çevirip öne doğru eğilerek, şoför bölmesinin camına tıkladı.

"Şu köpeklerin birini almak istiyorum," dedi ciddiyetle. "Ev için bir tane almak istiyorum. Bunlardan birine sahip olmak güzel olur."

John D. Rockefeller ile absürd bir benzerliği bulunan, saçları ağarmış yaşlı adama doğru gerisingeri gittik. Boynuna asılı bir sepetin içinde on kadar yeni doğmuş soyu belirsiz köpek yavrusu vardı.

Adam taksinin camına yaklaşırken, "Bunların cinsi ne?" diye sordu Bayan Wilson hevesle.

"Her cinsten var. Siz hangi cins istersiniz, hanımefendi?"

"Şu polis köpeklerinden birisini isterim; o cinsten yoktur sanırım."

Adam kuşkuyla sepetin içine eğilip elini daldırdı ve kıpırdayıp duran birini ensesinden tutup çıkarttı.

"O polis köpeği falan değil," dedi Tom.

"Hayır, tam anlamıyla *polis* köpeği sayılmaz," dedi adam sesinde bir hayal kırıklığıyla. "Bu, daha çok bir Airedale." Eliyle sırtındaki kahverengi paçavrayı sıvazladı. "Şu posta bakın. Post diye buna denir. Bu, soğuk alıp size asla rahatsızlık vermeyecek bir köpek."

"Sevimli bence," dedi Bayan Wilson coşkuyla. "Ne kadar bu?"

"Bu köpek mi?" Adam hayvana hayranlıkla baktı. "Bu köpek sizin için on dolar olur."

Airedale –her ne kadar ayakları şaşırtıcı ölçüde beyaz idiyse de, kuşkusuz içinde bir yerlerde Airedale'lik vardı– el değiştirdi ve Bayan Wilson'ın kucağına, kadının onu kendinden geçerek okşadığı rüzgâr geçirmez ceketin üstüne yerleşti.

"Dişi mi, erkek mi bu?" diye sordu kadın kibarca.

"O köpek mi? O köpek erkek."

"O bir kancık," dedi Tom kararlılıkla. "İşte paran. Git bununla on köpek daha al."

Beşinci Cadde'ye doğru yola koyulduk, o yaz mevsiminin pazar öğle sonrasında hava öyle ılık, öyle yumuşaktı ki sanki kırda gibiydik. Köşeyi dönen büyük bir ak koyun sürüsü görsem şaşırmazdım.

"Durun," dedim. "Burada sizden ayrılmam gerek."

"Hayır, inmiyorsun," diye araya girdi Tom hemen. "Eve gelmezsen Myrtle gücenir. Öyle değil mi, Myrtle?"

"Haydi ama," diye üsteledi kadın. "Kız kardeşim Catherine'i arayacağım. Onu tanıyanlar çok güzel olduğunu söylerler."

"Yani, isterdim, ama..."

Parkın oradan geri dönerek West Hundreds'a doğru devam ettik. 158. Sokak'ta taksi uzun beyaz bir pastaya benzeyen apartmanların bir diliminin önünde durdu. Mahalleye gösterişli bir ben geldim bakışı atan Bayan Wilson, köpeğini ve satın aldığı öteki şeyleri toparlayıp kurumlanarak içeri girdi.

Asansörle yukarı çıktığımız sırada, "McKee'leri de çağıracağım yukarıya," diye bildirdi. "Ve tabii ki kız kardeşimi de arayacağım."

Daire en üst kattaydı; küçücük birer oturma, yemek ve yatak odasıyla bir banyosu vardı. Oturma odasını kapılara dek doldurmuş goblen kaplı mobilya takımı buraya öyle büyük gelmişti ki içeride dolaşmak, Versailles sarayının bahçelerinde hanımefendilerin salıncakta sallandığı halı deseni üzerinde sürekli tökezlemek demekti. Tek resim, aşırı

büyütülmüş bir fotoğraftı, görünüşe göre bulanık bir kayanın üstüne konmuş bir kuştu. Gerçi belirli bir uzaklıktan bakıldığında, kuş, bir boneye ve gözleri parlayarak odayı gözetleyen tombul, yaşlı bir hanımın çehresine dönüşüyordu. Masanın üstünde *Town Tattle*'ın birkaç eski sayısıyla *Simon Called Peter*'ın bir nüshası ve Broadway'in birkaç skandal dergisi duruyordu. Bayan Wilson ilkönce köpekle ilgilendi. Gönülsüz bir asansörcü çocuk bir kutu dolusu saman ve biraz sütle, kendi kafasından ilave ettiği bir teneke sert köpek bisküvisi almaya gitti; ki bu bisküvilerden birisi bütün öğleden sonra unutulduğu süt fincanında gevşekçe çözündü. Bu arada Tom da kilitli bir dolaptan bir şişe viski çıkarmıştı.

Ömrümde yalnızca iki kez sarhoş oldum ve ikincisi de o öğle sonrasındaydı ki bu yüzden de, daireyi akşamın sekizinden sonrasına kadar dolduran neşeli gün ışığına karşın, olup biten her şey benim için bulanık ve puslu bir görüntüden ibaret. Tom'un kucağına oturan Bayan Wilson birkaç kişiyi telefonla aradı; derken hiç sigara kalmadı ve ben köşedeki bakkaldan sigara almaya gittim. Geri döndüğümde onlar ortada yoktu, bu yüzden ihtiyatla oturma odasında oturup *Simon Called Peter*'dan bir bölüm okudum; ya yazılanlar berbattı ya da viski yüzünden zihnim bulanmıştı çünkü bana hiçbir anlam ifade etmedi.

Tam Tom'la Myrtle (ilk içkilerin ardından Bayan Wilson'la ben birbirimize önadlarımızla seslenmeye başlamıştık) yeniden ortaya çıkmışlardı ki dairenin kapısından içeriye dostlar sökün etmeye başladı.

Kız kardeş Catherine, küt kesilmiş, yapış yapış gür kızıl saçları ve süt beyazı pudralı yüzüyle otuz yaşlarında, dünyevi zevklere düşkün, narin bir kızdı. Kaşları yolunmuş ve sonra daha havalı bir açıyla yeniden çizilmişti ancak doğanın eski haline dönme çabaları, yüzüne bulanık bir ifade vermişti. Ortalıkta gezinirken kollarında aşağı yukarı inip çıkan sayısız seramik bilezik, ardı arkası kesilmeyen bir tın-

gırtıya yol açıyordu. Kendine özgü bir telaşla içeri girmiş ve çevresindeki mobilyalara öyle bir sahiplenerek bakmıştı ki burada yaşayıp yaşamadığını merak ettim. Ama kendisine sorduğumda aşırıya kaçan bir kahkaha attı, sorumu yüksek sesle yineledi ve bir kız arkadaşıyla birlikte bir otelde yaşadığını söyledi.

Bay McKee alt kattaki dairede oturan, soluk benizli, efemine bir adamdı. Daha yeni tıraş olduğu, elmacık kemiğinin üstünde kalmış beyaz köpük parçacığından anlaşılıyordu ve odadaki herkesi selamlarken en saygılı tavrını takınmıştı. Beni, "sanatla uğraştığı" konusunda bilgilendirdi ve sonradan onun fotoğrafçı olduğunu, duvarda bir ektoplazma gibi süzülen, Bayan Wilson'ın annesine ait solgun resmi onun büyüttüğünü çıkarttım. Karısı cırlak sesli, durgun, güzel ve ürkütücüydü. Bana gururla, evlendiklerinden beri kocasının yüz yirmi yedi kez kendi fotoğrafını çektiğini anlattı.

Bayan Wilson bir süre önce giysisini değiştirmişti ve şimdi odada gezinirken sürekli hışırdayan krem rengi gösterişli şifon bir elbiseye bürünmüştü. Giysisinin etkisiyle kişiliği de değişime uğramıştı. Tamirhanedeyken son derecede göze çarpan yoğun dirimsellik, etkileyici bir kibre dönüşmüştü. Kahkahası, tavırları, ifadeleri her an daha da yapmacıklaşıyordu ve ta ki dumanlı havada gürültülü, çatırdayan bir çark gibi görünene değin kendisi büyüyüp genişlerken, çevresindeki oda da giderek küçüldü.

"Canım," dedi kız kardeşine yüksek perdeden çıtkırıldım bir haykırışla, "bu insanların çoğu seni sürekli kandırır. Akılları fikirleri parada. Geçen hafta ayaklarıma baksın diye buraya bir kadın getirttim ve bana faturayı verdiğinde sanırdın ki apandistimi çıkartmış."

"Kadının adı neydi?" diye sordu Bayan McKee.

"Bayan Eberhardt. Evlerinde insanların ayaklarına bakmak için gezip duruyor."

"Elbiseni beğendim," diye belirtti Bayan McKee. "Bence çok hoş."

Bayan Wilson, kaşlarını küçümsemeyle kaldırarak iltifatı geri çevirdi.

"Eski püskü bir şey işte," dedi. "Nasıl göründüğümü umursamadığım zamanlarda giyiyorum bir tek."

"Ama senin üstünde harika duruyor, anlarsın ya," diye sürdürdü Bayan McKee. "Chester seni o pozda yakalayabilse sanırım epeyce iyi bir iş çıkarabilirdi."

Hepimiz sessizlik içinde, gözlerinin önündeki bir tutam saçı geri atıp parlak bir gülümsemeyle bizi süzen Bayan Wilson'a baktık. Bay McKee başını yana eğip istekli biçimde ona yaklaştı ve ardından elini yavaşça yüzünün önünde ileri geri oynattı.

"Işığı değiştirmem gerek," dedi bir saniye sonra. "Yüz hatlarını ortaya çıkarmayı tercih ederim. Ve arkadaki saçların tümünü yakalamaya çalışırım."

"Ben olsam ışığı değiştirmezdim," diye haykırdı Bayan McKee. "Sanırım..."

Kocası "Şişt!" dedi ve hepimiz yeniden fotoğrafın öznesine bakarken, Tom Buchanan tam o anda gürültüyle esneyip ayağa kalktı.

"Siz McKee'ler, bir şeyler için," dedi. "Millet uyuklamaya başlamadan önce, biraz daha buzla maden suyu getir Myrtle."

"O çocuğa buz söylemiştim." Kaşlarını umutsuzca alt tabakanın beceriksizliğine kaldırdı. "Bunlar yok mu! Gözün hep üstlerinde olacak."

Bana bakıp hiç nedeni yokken güldü. Ardından hışımla köpeğin üstüne atıldı, onu kendinden geçerek öptü ve sanki on kadar şef orada emirlerini bekliyormuş havasıyla kendinden emin ve hızlı adımlarla mutfağa yöneldi.

"Long Island'da bazı güzel işler yaptım," diye belirtti Bay McKee.

Tom ona boş bir ifadeyle baktı.

"İkisini çerçeveletip aşağıya astık."

"Neyin ikisini?" diye anlamaya çalıştı Tom.

"İki çalışma. Birisine 'Montauk Point – Martılar', ötekine de 'Montauk Point – Deniz' adını verdim."

Kız kardeş Catherine kanepenin üstünde yanıma oturdu.

"Sen de mi Long Island'da oturuyorsun?" diye sordu.

"West Egg'de oturuyorum."

"Gerçekten mi? Bir ay kadar önce orada bir partideydim. Gatsby adında bir adamın evinde. Onu tanıyor musun?"

"Bitişiğinde oturuyorum."

"Yani, İmparator Wilhelm'in yeğeni ya da kuzeniymiş diyorlar. Bütün parası oradan geliyormuş."

"Gerçekten mi?"

Başıyla onayladı.

"Ondan ürküyorum. Herhangi bir sırrımı öğrenmesinden hiç hoşlanmazdım."

Komşum hakkındaki bu ilginç bilgi, Bayan McKee'nin birden Catherine'i gösterip seslenmesiyle kesildi:

"Chester, *onunla* bir şeyler yapabileceğini düşünüyorum," diye bir çıkış yaptı, ama Bay McKee sıkkın bir havada, yalnızca başını sallamakla yetindi ve ilgisini Tom'a yöneltti.

"Bir adım atabilsem Long Island'da daha fazla çalışma yapmak isterdim. Tek isteğim bana fırsat tanınması."

"Myrtle'a sor," dedi Tom, Bayan Wilson bir tepsiyle içeri girerken kısa, gürültülü bir kahkaha patlatarak. "O sana bir tavsiye mektubu verir, değil mi, Myrtle?"

"Ne verecekmişim?" diye sordu Myrtle, telaşlanarak.

"Bay McKee'ye, kocana hitaben bir tavsiye mektubu vereceksin ki o da onun birkaç fotoğrafını çekebilsin." Mektubun sözlerini uydururken, dudakları bir an için sessizce kıpırdadı.

" 'Benzinlikteki George B. Wilson'a' ya da buna benzer bir şey."

Catherine bana sokulup kulağıma fısıldadı:

"Her ikisi de evlendiği insana katlanamıyor."

"Öyle mi?"

"Onlara *katlanamıyorlar*." Myrtle'a, ardından da Tom'a baktı. "Demek istediğim, eğer katlanamıyorlarsa neden onlarla yaşamaya devam ediyorlar ki? Ben onların yerinde olsam, boşanır ve ötekiyle evlenirdim."

"Myrtle da mı Wilson'ı sevmiyor?"

Bunun yanıtı beklenmedik yerden geldi. Soruya kulak kabartan Myrtle yanıtladı; sert ve ağza alınmaz bir karşılıktı bu.

"Gördün mü?" diye haykırdı Catherine zafer kazanmışçasına. Sesini yeniden alçalttı. "Aslında kavuşmalarını engelleyen onun karısı. Katolikmiş ve Katolikler boşanmazlar."

Daisy Katolik değildi ve yalandaki bu incelik karşısında biraz afallamıştım.

"Evlendikleri zaman," diye sürdürdü Catherine, "ortalık yatışana kadar bir süre gidip Batıda yaşayacaklar."

"Avrupa'ya gitmeleri daha güvenli olurdu."

"Ya, Avrupa'yı sever misin?" diye beklenmedik bir çığlık kopardı. "Monte Carlo'dan yeni döndüm."

"Gerçekten mi?"

"Daha geçen sene. Başka bir kızla gittim oraya."

"Çok kaldınız mı?"

"Hayır, yalnızca Monte Carlo'ya gidip döndük. Marsilya üzerinden gittik. Yola çıkarken bin iki yüz dolardan fazla paramız vardı ama iki günde özel salonlarda ütülüp hepsini kaybettik. Geriye gelebilmek için berbat anlar yaşadık diyebilirim. Tanrım, o şehirden nefret ediyorum."

Pencerede ikindi gökyüzü bir an için Akdeniz'in mavisi gibi bir renge boyandı; arkasından Bayan McKee'nin kulak tırmalayıcı sesi beni odaya geri çağırdı.

"Neredeyse ben de hata yapacaktım," diye belirtti enerjik ve coşkulu bir halde. "Az kalsın yıllarca peşimde dolaşan Yahudinin tekiyle evleniyordum. Benden aşağı olduğunu biliyordum. Herkes bana 'Lucille, o herif senin tırnağın olamaz!' deyip duruyordu. Ama Chester'a rastlamasaydım, kuşkusuz beni alırdı."

"Evet, ama dinle bir," dedi Myrtle Wilson, başını aşağı yukarı sallayarak, "onunla evlenmemişsin hiç olmazsa."

"Evet, evlenmedim."

"Ama ben evlendim," dedi Myrtle her anlama çekilecek biçimde. "İşte benim durumumla seninki arasındaki fark bu."

"Niye evlendin Myrtle?" diye sordu Catherine. "Kimse seni zorlamadı."

Myrtle vereceği yanıt üzerinde düşündü.

"Onunla evlendim çünkü onun bir beyefendi olduğunu sanmıştım," dedi sonunda. "Görgü kurallarından biraz haberi vardır sanmıştım, ama ayakkabımın tozunu bile yalamaya layık değilmiş."

"Bir zamanlar onun için deliriyordun," dedi Catherine.

"Onun için delirmek mi?!" diye haykırdı Myrtle kulaklarına inanamayarak. "Onun için delirdiğimi de kim söyledi? Şurada oturan adam için ne kadar delirdiysem onun için de o kadar delirdim."

Birden beni gösterdi ve herkes suçlarcasına bana baktı. Onun geçmişinde hiçbir rolümün bulunmadığını surat ifademle göstermeye çabaladım.

"*Deli* olduğum tek an onunla evlendiğim andır. Hata ettiğimi hemencecik anladım. Evlenmek için birisinin en iyi takımını ödünç almış ve bundan bana söz etmemiş bile; bir gün kendisi dışardayken adam elbisesini almaya geldi." Kimlerin dinlediğini görmek için çevresine bakındı. " 'Ay, bu sizin elbiseniz mi?' dedim. 'İlk kez şimdi duyuyorum.' Ama

elbiseyi adama verdim ve sonra uzanıp bütün öğleden sonra gözlerim akana kadar ağladım."

Catherine bana, "Ondan gerçekten de ayrılmalı," diyerek kaldığı yerden sürdürdü. "O tamirhanenin üstünde on bir yıldır beraber yaşıyorlar. Tom da, edindiği ilk sevgili."

Viski şişesi –ikinciydi– "eğlenmek için ona ihtiyaç duymayan" Catherine dışında, orada hazır bulunan herkesin elinde dolaşıyordu. Tom kapıcıyı arayıp başlı başına bir akşam yemeği sayılabilecek o meşhur sandviçlerden almaya yolladı. Çıkmak ve yumuşak alacakaranlığın içinden doğuya, parka doğru yürümek istiyordum ama ne zaman kalkmaya davransam, sanki iplerle oturduğum yere bağlanmışım gibi beni iskemleme geri çeken sert, keskin bir tartışmanın içine karışmış buluyordum kendimi. Yine de kente tepeden bakan sarı pencerelerimizin hizası, kararan sokaklardaki rastgele izleyiciye insan mahremiyetinden nasibine düşeni aktarmış olmalıydı ve ben de, yukarı bakıp merak eden o kişiydim. Hem içinde hem de dışındaydım, yaşamın durmak bilmez çeşitliliği karşısında hem büyüleniyordum hem de tiksiniyordum.

Myrtle iskemlesini benimkinin yanına çekti ve ılık nefesi birdenbire, Tom'la ilk karşılaşmalarının öyküsünü üzerime boşalttı.

"Trende her zaman en sona kalan o iki küçük birbirine dönük koltuktaydık. Kız kardeşimi görmek ve geceyi geçirmek için New York'a gidiyordum. Üstünde takım elbise, ayağında rugan ayakkabılar vardı, gözlerimi ondan alamıyordum, ama her bana baktığında başının üstündeki afişe bakıyormuş gibi yapıyordum. İstasyona geldiğimizde yanı başımdaydı ve beyaz gömleğinin önü koluma sürtünüyordu; ben de ona polis çağıracağımı söyledim, ama o benim yalan söylediğimi biliyordu. Öylesine heyecanlıydım ki onunla birlikte taksiye bindiğimde metroya binmediğimin farkında

bile değildim. Kafamda yineleyip duruyordum, 'Sonsuza kadar yaşayamazsın, sonsuza kadar yaşayamazsın' diye."

Bayan McKee'ye döndü ve odayı yapmacık kahkahasıyla çınlattı.

"Canım benim," diye haykırdı, "bu elbiseyi, onunla işim biter bitmez sana vereceğim. Yarın yenisini almam gerek. Almam gereken her şeyin listesini yapacağım. Masaj ve saçıma dalga yaptıracağım ve köpeğe bir tasma, o küçük şık yaylı kül tablalarından bir tane ve annemin mezarı için bütün yaz dayanacak, siyah ipek kuşaklı bir çelenk alacağım. Bir liste yapacağım ki yapmam gerekenleri unutmayayım."

Saat dokuzdu; hemen ardından saatime baktığımda on olmuştu. Bay McKee, bir eylem adamının fotoğrafı gibi, ellerini kucağında yumruk yapmış, iskemlesinde uyukluyordu. Mendilimi çıkararak kurumuş köpüğün bütün öğleden sonra beni rahatsız eden kalıntısını yanağından sildim.

Küçük köpek, dumanın içinden görmeyen gözlerle bakarak masanın üstünde oturuyor ve zaman zaman hafif bir inilti koyuveriyordu. İnsanlar gözden kayboluyor, yeniden görünüyor, bir yerlere gitmek için planlar yapıyor ve derken birbirlerini yitiriyor, birbirlerini arıyor ve birbirlerini birkaç adım ötede buluyorlardı. Gece yarısına doğru bir ara, Tom Buchanan'la Bayan Wilson hararetli seslerle Bayan Wilson'ın Daisy'nin adını ağzına almaya hakkı olup olmadığını tartışarak karşılıklı dikildiler.

"Daisy! Daisy! Daisy!" diye haykırdı Bayan Wilson. "Canım ne zaman isterse söyleyeceğim! Daisy! Dai..."

Kısacık, ustalıklı bir hareketle Tom Buchanan elinin tersiyle onun burnunu kırdı.

Ardından banyo zeminine yığılan kanlı havlular, çıkışan kadın sesleri ve kargaşayı bastıran yüksek perdeden acılı bir ağlama sesi kapladı ortalığı. Bay McKee şekerlemesinden uyandı ve sersem bir halde kapıya doğru yöneldi. Yarı yoldayken dönüp çevresine bakındı ve gözlerini olay mahaline

dikti; sıkış tepiş mobilyaların arasından ellerinde ilk yardım malzemeleriyle şuraya buraya seğirtirken çıkışıp teselli eden karısıyla Catherine'i ve kanepenin üstünde şakır şakır kanayan ve Versailles'dan sahnelerin bulunduğu goblen halının üstüne *Town Tattle* dergisinin bir nüshasını yaymaya çalışan çaresiz karaltıyı gördü. Ardından Bay McKee döndü ve yoluna devam ederek kapıdan çıktı. Şamdanın üstünden şapkamı alıp ben de onu izledim.

Gıcırdayan asansörle aşağı inerken, "Bir gün öğle yemeğine gel," diye teklifte bulundu.

"Nereye?"

"Herhangi bir yere."

"Ellerinizi manivelanın üstünden çekin," diye azarladı asansörcü çocuk.

"Özür dilerim," dedi Bay McKee ağırbaşlılıkla, "dokunduğumun farkında değildim."

"Tamam," diye kabul ettim, "Memnun olurum."

...Yatağının yanında dikiliyordum ve o da elinde büyük bir evrak çantasıyla, üzerinde iç çamaşırlarıyla çarşafların arasında oturuyordu.

"Güzel ve Çirkin... Yalnızlık... Yaşlı Sütçü Beygiri... Brook'n Köprüsü..."

Derken gözümü o sabahki *Tribune*'e dikmiş dört trenini bekleyerek, Pennsylvania İstasyonu'nun soğuk alt katında yarı uykulu vaziyette uzanıyordum.

Üçüncü Bölüm

Yaz gecelerinde komşumun evinden müzik sesi gelirdi. Mavi bahçelerinde erkekler ve kızlar, fısıltıların, şampanya ve yıldızların içinde pervaneler gibi gelip giderlerdi. Öğleden sonra deniz yükseldiğinde, konukları salın üstündeki kuleden suya dalar ya da kumsalının kızgın kumlarında güneşlenirlerken iki deniz motorunun köpük çağlayanları üstünde su kayaklarını çekerek boğazın sularını yarışını izlerdim. Hafta sonlarında kamyoneti hareketli sarı bir böcek gibi bütün trenleri karşılamak için aceleyle seğirtirken Rolls Royce'u da sabahın dokuzundan gece yarısından sonraya değin grupları kentten getirip kente götüren bir dolmuşa dönüşürdü. Ve pazartesi günleri, içlerinde fazladan bir de bahçıvan bulunan sekiz hizmetkâr ellerinde paspaslar, süpürgeler, çekiçler ve bahçe makaslarıyla bütün gün ter dökerek bir gece öncesinin tahribatını onarırlardı.

Her cuma New York'taki bir manavdan beş sandık dolusu portakal ve limon gelirdi; her pazartesi bu aynı portakal ve limonlar ikiye bölünüp içleri boşalmış kabuklardan oluşan bir piramit halinde arka kapıdan çıkarılırdı. Mutfakta, bir uşağın parmağı tarafından bir düğmeye iki yüz kez basıldığında iki yüz portakalın suyunu yarım saatte çıkartabilen bir makine vardı.

En az on beş günde bir, bir ikramcı ordusu Gatsby'nin devasa bahçesini bir Noel ağacına çevirmek üzere birkaç

yüz metre çadır bezi ve her yere yetecek sayıda renkli ışıkla sökün ederdi. Pırıl pırıl parlayan aperitiflerle süslenmiş masanın üstü, rengârenk tasarımlarıyla salatalar ve fırınlanmış baharatlı jambonların yanı sıra domuz etli hamur işleri ve nar gibi kızarmış hindilerle dolup taşardı. Ana salonda gerçek pirinçten rayıyla bir bar kurulur ve üstü cinler, damıtık içkiler ve hanım konuklarının çoğunun birini diğerinden ayırt edemeyecek ölçüde genç olduğu, çoktan unutulmuş likörlerle doldurulurdu.

Saat yediyi vurduğunda orkestra sökün etmiştir; öyle beş kişilik eften püften olanlarından da değil; obuaları, trombonları, saksofonları, viyolaları, kornetleri, küçük flütleri, alçak ve yüksek perdeden vurmalılarıyla gerçek bir orkestra. Artık son yüzücüler de plajdan içeri gelmişler ve yukarıda giyiniyorlardır; New York'tan gelen otomobiller araba yoluna beş sıra halinde park edilmişlerdir; holler, salonlar ve verandalar tuhaf yeni moda küt kesilmiş saçlar ve Kastilya'nın bile hayal edemeyeceği şallarla ana renklerden oluşan bir cümbüş içindedir çoktan. Bar, arı kovanı gibi işler ve ortam gevezelikler, kahkahalar, rastgele dokundurmalar ve anında unutulan tanıştırmalarla, birbirinin adını hiçbir zaman bilmeyen kadınlar arasındaki coşkulu karşılaşmalarla canlanıncaya değin, havada süzülen kokteyl tepsileri bahçenin her yanına dağılır.

Yeryüzü silkelenip güneşten uzaklaşırken ışıklar da giderek daha parlaklaşır ve artık orkestra altın rengi kokteyl müziği çalmaktadır; seslerin operası bir perde daha yükselir. Kahkaha atmak anbean kolaylaşır, bol keseden dökülür, neşeli bir söz üzerine boşaltılıverir. Gruplar daha bir hızlı değişir, yeni gelenlerle büyür, bir solukta çözülüp yeniden oluşur; daha güçlü ve daha kararlı olanların arasında başıboş gezen, bir oraya bir buraya gidip gelen, coşkun, neşeli, bir an için grubun odağı haline gelip hemen sonrasında sürekli değişen ışıkların altında değişen yüzler, sesler ve renkler arasında za-

ferden heyecanlanarak süzülüp giden, özgüveni tam kızlar çoktan ortamı doldurmuştur.

Birden bu bohemlerden biri, titreyen bir opal gibi görünmesine neden olan elbisesi içinde, havadan bir kokteyl kapar, cesaret kazanmak için bir dikişte içer ve ellerini Frisco gibi oynatarak brandadan pistin üstünde bir başına dans eder. Bir anlık sessizlik; orkestra şefi ritmini mecburen ona uydurur ve onun Follies adlı Broadway şovunda sahneye çıkan Gilda Gray'in dublörü olduğuna ilişkin yalan yanlış haberler etrafta dolaşırken bir lakırdı kalabalığı patlar. Parti başlamıştır.

Gatsby'nin evine gittiğim ilk gece gerçekten davet edilmiş birkaç konuktan biri olduğuma inanıyorum. İnsanlar oraya davet edilmezler; kendiliklerinden giderlerdi. Onları Long Island'a taşıyan otomobillere binerler ve bir biçimde kendilerini Gatsby'nin kapısında bulurlardı. Bir kez oraya vardılar mı, Gatsby'yi tanıyan birisiyle tanıştırılırlar ve ondan sonra da eğlence parklarının davranış kurallarına uyarak istedikleri gibi davranırlardı. Kimi kez sonuçta Gatsby'yle tanışmadan da, başlı başına giriş bileti sayılan bir yürek hafifliğiyle gelip giderlerdi.

Ben gerçekten davet edilmiştim. Yeşilimsi açık mavi bir üniforma içindeki bir şoför, o cumartesi sabahının erken saatlerinde elinde işvereninden şaşırtıcı ölçüde resmi bir notla çimlerimi boylu boyunca geçip çıkagelmişti: Onun o geceki "küçük partisine" katılırsam eğer, diye yazıyordu, Gatsby bundan onur duyacaktı. Beni birkaç kez görmüştü ve çok daha önce davet etmeye niyetlenmişti, ancak olağandışı biçimde bir araya gelen koşullar bunu hep engellemişti. Not, görkemli bir el yazısıyla Gatsby diye imzalanmıştı.

Beyaz flanel giysim içinde yediyi biraz geçe çimenlikten geçerek oraya gittim ve oldukça huzursuz biçimde, tanımadığım kişilerin anaforu içinde gezindim; gerçi orada burada banliyö treninden aşina olduğum yüzler de vardı. Gözüme

ilk çarpan, etrafa dağılmış genç İngiliz delikanlıların çokluğuydu; hepsi iyi giyimliydi ve hepsi de biraz aç gözüküyor; uzlaşmaz ve zengin Amerikalılarla ağırbaşlılıkla, alçak sesle konuşuyordu. Bir şeyler sattıklarından emindim: hisse senedi, sigorta ya da otomobil. En azından etraflarındaki kahredici ölçüde kolay elde edilmiş paranın farkındaydılar ve doğru perdeden sarf edecekleri birkaç sözcükle bu paranın kendilerinin olacağına emindiler.

Oraya varır varmaz ev sahibimi bulmak için girişimde bulundum ama onun nerede olduğunu sorduğum iki üç kişi bana öyle şaşkın baktılar ve onun nereye gittiğine dair herhangi bir bilgiyi öyle bir hararetle esirgediler ki sessizce kokteyl masasının bulunduğu yöne; bahçedeki tek başına bir adamın amaçsız ve yalnız görünmeksizin takılabileceği tek yere sıvıştım.

Jordan Baker evden dışarı çıkıp bedenini hafifçe geriye atarak ve küçümser bir ilgiyle aşağıdaki bahçeye bakarak mermer basamakların başında dikildiğinde, büsbütün utançtan, çılgınca sarhoş olma yolunda ilerliyordum.

Gelip geçenlere dostane sözlerle seslenmeye başlamadan önce, beni ister hoş karşılasın ister karşılamasın birilerine katılmaya mecbur hissediyordum kendimi.

Ona doğru ilerleyerek, "Selam!" diye kükredim. Sesim bahçede doğal karşılanmayacak derecede yüksek çıktı.

"Buralarda olabileceğini düşünmüştüm," diye dalgın dalgın karşılık verdi ben yukarı çıkarken. "Bitişikte oturduğunu anımsadım da..."

Benimle bir dakika içinde ilgileneceğini vaat edercesine kayıtsızca elimi tuttu ve basamakların dibinde duran sarılar içindeki iki kıza kulak verdi.

"Selam!" diye haykırdılar bir ağızdan. "Kazanamadığınıza üzüldük."

Golf turnuvası içindi bu sözler. Bir hafta önceki finallerde kaybetmişti.

"Bizi tanımazsınız," dedi sarılar içindeki kızlardan biri, "ama bir ay kadar önce sizinle burada karşılaşmıştık."

Jordan'ın, "O günden sonra saçlarınızı boyamışsınız," demesine irkildiysem de kızlar aldırış etmeden yollarına devam ettiler ve Jordan'ın yorumu, kuşkusuz bir ikramcının sepetinden çıkan akşam yemeği gibi erken doğmuş aya yöneldi. Onun altın renkli narin kolu benimkinin üstünde, basamaklardan aşağı indik ve bahçede ağır ağır ilerledik. Alacakaranlığın içinden bir tepsi dolusu kokteyl bize doğru süzüldü ve sarılar giymiş iki kız ve her birisi bize Bay Lakırdı diye tanıştırılan üç adamla birlikte aynı masaya oturduk.

"Bu partilere sık geliyor musunuz?" diye sordu Jordan yanındaki kıza.

"Son geldiğimiz parti sizinle tanıştığımızdı," diye yanıtladı kız tetikteymişçesine sakınımlı bir sesle. Arkadaşına döndü: "Senin için de aynısı geçerli, değil mi, Lucille?"

Lucille için de aynısı geçerliydi.

"Buraya gelmeyi seviyorum," dedi Lucille. "Yaptığım hiçbir şeyi umursamıyorum, bu yüzden de hep çok iyi zaman geçiriyorum. Son katıldığım partide tuvaletim bir iskemleye takılıp yırtıldı ve o da benim adımla adresimi sordu; bir hafta içinde, Croirier's'den içinde yeni bir tuvaletin bulunduğu bir paket aldım."

"Kabul ettin mi?" diye sordu Jordan.

"Tabii ki ettim. Bu akşam onu giyecektim, ama göğüs kısmı çok boldu ve tadilat gerektiriyordu. Üstünde lavanta renkli boncuklarıyla petrol mavisi bir elbiseydi. İki yüz altmış beş dolar."

"Böyle bir şey yapan bir adam eğlenceli birisi olmalı," dedi diğer kız merakla. "*Hiç kimseyle* hiçbir sorun yaşamak istemiyor."

"Kim istemiyor?" diye sordum.

"Gatsby, birisi bana onun..."

İki kız ve Jordan bir sır veriliyormuşçasına birbirlerine doğru eğildiler.

"Birisi bana onun bir zamanlar adam öldürdüğünün sanıldığını anlattı."

Hepimizin üzerinden bir ürperti geçti. Bay Lakırdı'ların üçü de öne eğilmiş merak içinde dinliyorlardı.

"Ben pek de *öyle* olduğunu sanmıyorum," diye karşı çıktı Lucille kuşku içinde, "daha çok, savaş sırasında bir Alman casusuydu denebilir."

Adamlardan birisi başını sallayarak onayladı.

"Bunu, Almanya'da onunla birlikte büyümüş, hakkında her şeyi bilen bir adamdan duydum," diyerek bize güvence verdi.

"Yo, hayır," dedi ilk kız, "öyle olamaz, çünkü savaş sırasında Amerikan ordusundaydı." Her şeye inanma bönlüğümüz ilk kızın lehine dönerken, o da coşkuyla öne doğru eğildi. "Kimsenin kendisine bakmadığını sandığı anlarda ona bir bakın. Bahse girerim ki adam öldürmüştür."

Ürpertiyle gözlerini kıstı. Lucille de ürperdi. Hepimiz dönüp gözlerimizle etrafta Gatsby'yi aradık. Bu dünyada hakkında fısıldaşmayı gerektirecek pek az şey bulan kimselerin onun hakkında fısıldaştıklarına ilişkin, kendisinden esinlenilen romantik söylentilere bir kanıttı bu.

İlk akşam yemeği –gece yarısından sonra bir tane daha olacaktı– servis ediliyordu artık ve Jordan bahçenin öbür yanındaki bir masanın çevresine kurulmuş kendi tayfasına katılmaya davet etti beni. Masada üç evli çiftle, keskin imalarda bulunma alışkanlığında olan ve görünüşe göre er ya da geç Jordan'ın kendisini ona az çok teslim edeceği izlenimine kapılmış ısrarcı üniversiteli eşlikçisi vardı. Bu grup gelişigüzel insanlardan oluşmuyordu, vakur bir türdeşliği korumuş ve kendisine taşranın ağırbaşlı soyluluğunun işlevini temsil etme görevi biçmişti; East Egg, West Egg'e tenezzül buyuruyor ve onun göz alıcı gösterişine karşı gözlerini açık tutuyordu.

Bir biçimde boşa harcanan ve yersiz bir yarım saatin sonunda, "Hadi gidelim," diye fısıldadı Jordan. "Burası benim için fazla kibar."

Ayağa kalktık ve Jordan ev sahibini bulmaya gideceğimizi açıkladı: Onunla hiç karşılaşmadım, dedi, bu da beni rahatsız ediyor. Üniversiteli, sinik ve melankolik bir halde başını salladı.

Öncelikle göz attığımız bar kalabalıktı ama Gatsby orada yoktu. Jordan merdivenin başında da bulamadı onu, verandada da yoktu. Rastgele mühim gözüken bir kapıyı denedik ve büyük olasılıkla denizaşırı bir harabeden olduğu gibi taşınıp getirilmiş, İngiliz meşesiyle kaplı, yüksek tavanlı, Gotik bir kütüphaneye girdik.

Baykuş gözlerini andıran devasa camları olan gözlüğüyle, tombul, orta yaşlı bir adam çakırkeyif sayılabilecek durumda, büyük bir masanın kenarında oturmuş gözünü tam odaklanamadan kitap raflarına dikmiş bakıyordu. Biz içeri girerken heyecanla arkasına döndü ve Jordan'ı tepeden tırnağa inceledi.

"Ne düşünüyorsunuz?" diye sordu sertçe.

"Ne hakkında?"

Adam eliyle kitap raflarını işaret etti.

"Şunlar hakkında. İşin aslını öğrenmek için zahmete girmenize gerek yok. Ben öğrendim. Gerçek bunlar."

"Kitaplar mı?"

Adam başıyla onayladı.

"Kesinlikle gerçekler; sayfaları filan var. Onların sert mukavvadan yapıldıklarını sanmıştım. Aslına bakarsanız, kesinkes gerçekler. Sayfaları bile var... Gelin! Size göstereyim."

Kuşkuya kapıldığımıza kesin gözüyle bakıp üstüne alınarak kitap raflarına hücum etti ve *Stoddard Lectures**'ın birinci cildiyle geri döndü.

---

* John L. Stoddard (1850-1931) *John L. Stoddard's Lectures* başlıklı bir dizi seyahat kitabı yazmış, bunların ilki 1897 yılında yayımlanmıştı. (ç.n.)

"Bakın!" diye haykırdı zafer kazanmışçasına. "Hilesiz hurdasız basılı bir yapıt. Beni yanılttı. Bu adam gerçek bir Belasco. Bir zafer bu. Nasıl bir titizlik! Nasıl bir gerçekçilik! Nerede durması gerektiğini de bilmiş; kitapların sayfalarını kesip açmamış. Peki siz ne istiyorsunuz? Ne bekliyorsunuz?"

Kitabı elimden kaptı ve onu alelacele, bir tuğla çekildiğinde tüm kütüphanenin yerle bir olmasının kaçınılmazlığına ilişkin bir şeyler mırıldanarak raftaki yerine geri koydu.

"Kim getirdi size buraya?" diye sordu. "Yoksa öylesine mi geldiniz? Beni getirdiler. Pek çok insan getirildi."

Jordan, yanıt vermeksizin tetikte bekleyerek neşeyle ona baktı.

"Beni Roosevelt adında bir kadın getirdi," diye sürdürdü sözlerini adam. "Bayan Claud Roosevelt. Onu tanıyor musunuz? Onunla dün gece bir yerde tanıştım. Bir haftadır sarhoşum ve bir kütüphanede oturmanın beni ayıltabileceğini düşündüm."

"İşe yarıyor mu bari?"

"Bir parça, sanırım. Henüz söyleyemeyeceğim. Daha bir saattir buradayım. Size kitaplardan söz ettim mi? Gerçek onlar. Onlar..."

"Anlattınız."

Ciddiyet içinde onunla el sıkışıp yeniden dışarıya çıktık.

Bahçede, branda pistin üstünde şimdi dans vardı, genç kızları sonsuz çemberler içinde görgüsüzce geriye doğru iten yaşlı erkekler; yılankavi, usulünce birbirine tutunmuş ve köşelerden ayrılmayan burnu büyük çiftler ve tek başına dans ederek orkestrayı bir anlığına banço ve vurmalı çalgıların zahmetinden kurtaran sayısız genç kız. Gece yarısına gelindiğinde şamata artmıştı. Ünlü bir tenor İtalyanca şarkı ve namlı bir kontralto da caz söylemişti; şarkı aralarında da insanlar, şen, anlamsız kahkahalar yaz göklerini tutarken, bahçenin dört köşesinde "hünerlerini" sergiliyorlardı. Bir çift sahne "ikizi" –sonradan sarılar giymiş kızlar oldukları

anlaşıldı– kostümlü bir bebek oyunu sergilediler ve el yıkama taslarından daha büyük bardaklarda şampanya servis edildi. Çimenlerin üstündeki bançoların sert, madeni seslerinin yağmur damlaları gibi hafifçe titreştirdiği boğazın üstünde, iyice yükselmiş ayın dalgalanışı gümüş pullardan oluşan bir üçgeni andırıyordu.

Hâlâ Jordan Baker'la birlikteydim. Benim yaşlarımda bir adam ve en küçük bir kışkırtmada denetlenmesi olanaksız kahkahalar atan kaba ve gürültücü küçük bir kızla birlikte bir masada oturuyorduk. Artık eğleniyordum. İki tas şampanya içmiştim ve manzara gözlerimin önünde anlamlı, temel ve derin bir şeye dönüşmüştü.

Eğlencenin durulduğu bir anda adam, bana bakıp gülümsedi.

"Yüzünüz tanıdık geliyor," dedi kibarca. "Savaş sırasında Birinci Tümen'de değil miydiniz?"

"Ya, evet. Yirmi Sekizinci Piyade Taburu'ndaydım."

"Ben de 1918 Haziran'ına değin On Altıncı Piyade Taburu'ndaydım. Sizi daha önce bir yerlerde gördüğümü biliyordum."

Bir süre Fransa'daki birtakım rutubetli, kurşuni küçük köylerden söz ettik. Belli ki buralarda oturuyordu, çünkü bana yeni bir deniz uçağı aldığını ve sabahleyin onu deneyeceğini söyledi.

"Benimle gelmek ister misiniz, dostum? Körfezin üstünde, kıyıya yakın bir yerde."

"Kaçta?"

"Size hangi saat uyarsa."

Jordan bana dönüp gülümsediğinde dilimin ucuna adını sormak gelmişti.

"Artık hoş zaman geçiriyor musun?" diye sordu.

"Çok daha iyi." Yeniden yeni tanışıma döndüm. "Bu benim alışkın olmadığım bir parti. Ev sahibini bile görmüş değilim. Ben şurada oturuyorum..." Elimle uzaktaki görün-

mez çiti işaret ettim, "ve bu Gatsby denilen adam şoförüyle bir davetiye yolladı."

Anlayamamış gibi bir an için bana baktı.

"Gatsby benim," dedi birden.

"Ne!" diye haykırdım. "Ah, affınızı diliyorum."

"Bildiğinizi sanmıştım, dostum. Ne yazık ki iyi bir ev sahibi değilim."

Anlayışla gülümsedi; aslında anlayıştan da öteydi. Yaşamınız boyunca dört beş sefer rastlayabileceğiniz türden, içinde sonsuz bir güvence barındıran o ender gülümsemelerden biriydi. Bir anlığına bütün dış dünyayla yüz yüze gelip –ya da yüz yüze gelmiş gibi yapıp– ardından karşı konulmaz bir önyargıyla, sizin lehinize dönen, *size* odaklanan bir gülümsemeydi. Sizi, nasıl anlaşılmak istiyorsanız öyle anlıyordu, size inanılmasını istediğiniz gibi inanıyordu ve sizin hakkınızdaki izleniminin, tam da bırakmayı umduğunuz en iyi izlenim olduğuna dair size güvence veriyordu. Tam da o anda gülümseme silinip gitti; artık, konuşmasındaki süslü resmiyetle saçmalamaktan kendisini kıl payı kurtaran, otuz bir-otuz iki yaşlarında şık, genç bir kabadayıya bakıyordum. Daha kendisini tanıtmazdan önce, sözcüklerini dikkatle seçtiği konusunda güçlü bir izlenime kapılmıştım.

Tam da Bay Gatsby kimliğini açıkladığı anda uşaklardan birisi hızla yaklaşarak Chicago'dan telefonla arandığı bilgisini iletti. Her ikimize de yönelik hafif bir eğilişle affını diledi.

"Eğer herhangi bir şey isterseniz, söylemeniz yeterli, dostum," dedi ısrarla Gatsby. "Özür dilerim. Daha sonra size yeniden katılırım."

O gidince, hemen Jordan'dan yana döndüm; kendimi, onu şaşkınlığıma inandırmak zorunda hissetmiştim. Bay Gatsby'nin orta yaşlı, al yanaklı ve şişman birisi olacağını ummuştum çünkü.

"Kim o?" diye sordum. "Siz biliyor musunuz?"

"Gatsby adında bir adam yalnızca."

"Demek istediğim, nereli? Ne iş yapar?"

"Bakıyorum da artık konuya *girdin*," diye yanıtladı Jordan solgun bir gülümsemeyle. "Pekâlâ, bir keresinde bana Oxford mezunu olduğunu söylemişti."

Gatsby'nin arkasında belirsiz bir geçmiş biçimlenmeye başlamıştı ki bir sonraki cümlesi bunu silip attı.

"Ancak, ben buna inanmıyorum."

"Neden?"

"Bilmem," diye üsteledi, "yalnızca, oraya gittiğini sanmıyorum."

Sesinin tonundaki bir şey bana diğer kızın "Sanırım bir adam öldürmüş," deyişini anımsattı ve merakımın daha da körüklenmesine yol açtı. Gatsby'nin Louisiana'nın bataklıklarından ya da New York'un Aşağı Doğu Yakası'ndan fırladığını söyleseler sorgusuz sualsiz kabul ederdim. Bu anlaşılır bir şeydi. Ancak genç erkekler serinkanlılıkla hiçlikten süzülüp Long Island Boğazı'nda bir saray satın almazlardı; en azından taşralı deneyimsizliğimle, ben, almayacaklarına inanıyordum.

"Her nedense büyük partiler veriyor," dedi Jordan, somut gerçeğe karşı kibarca bir hoşnutsuzlukla konuyu değiştirerek. "Ve ben de büyük partileri severim. Çok samimidirler. Küçük partilerde mahremiyet yoktur."

Bas bir davul gümbürdedi ve orkestra şefinin sesi birden bahçede yankılanan sesleri bastırdı.

"Hanımlar beyler," diye haykırdı. "Bay Gatsby'nin isteği üzerine, Bay Vladimir Tostoff'un geçen mayısta Carnegie Hall'de büyük beğeni toplamış olan son yapıtını sizin için çalacağız. Eğer gazeteleri okuyorsanız büyük bir sansasyon yarattığını bilirsiniz." Neşeli bir küçümsemeyle gülümseyip ekledi: "Bir tür sansasyon!" Buna herkes güldü.

"Parça," diye tamamladı üstüne basarak, "'Vladimir Tostoff'un Dünya Caz Tarihi' olarak bilinir."

Bay Tostoff'un bestesi beni düşüncelerimden sıyırdı, çünkü tam başladığı sırada gözüme, mermer basamaklarda tek başına dikilen ve onaylayan gözlerle bir gruptan diğerine bakan Bay Gatsby takıldı. Güneş yanığı gergin cildi yüzüne çekicilik katıyordu ve kısa saçları sanki her gün kesilip düzeltiliyormuş gibi görünüyordu. Onda hiçbir kötücüllük göremiyordum. İçmiyor olmasının onu konuklarından farklı kılıp kılmadığını merak ettim, çünkü milletin şamatası arttıkça o gözüme daha da düzgün görünüyordu. "Dünya Caz Tarihi" sona erdiğinde, kızlar başlarını oyuncu köpek yavruları gibi erkeklerin omuzlarına koymaya, kendilerini erkeklerin kollarına, geriye, hatta nasılsa birinin yere düşmeden tutacağını bilerek grupların ortasına doğru atmaya ve yalancıktan bayılıp devrilmeye başladılar; ama hiç kimse Gatsby'ye doğru devrilmiyor, Fransız stili küt kesilmiş hiçbir saç omzuna dokunmuyor ve şarkı söyleyen hiçbir grup Gatsby'nin de bir halkası olduğu bir zincir oluşturmuyordu.

"Affınızı dilerim."

Birdenbire Gatsby'nin kâhyası yanımızda dikildi.

"Bayan Baker mı?" diye sordu. "Affınızı dilerim ama Bay Gatsby sizinle baş başa konuşmak istiyor."

"Benimle mi?" diye şaşkınlığını belirtti Jordan.

"Evet, hanımefendi."

Jordan kaşlarını şaşkınlık içinde bana doğru kaldırarak yavaşça yerinden doğruldu ve kâhyayı eve doğru izledi. Tuvaletini, tüm elbiselerini, üstünde spor giysileri varmışçasına taşıdığını fark ettim; sanki yürümeyi ilk kez temiz havada, sabah ayazında golf sahalarında öğrenmiş gibi, hareketlerinde bir canlılık vardı.

Yalnızdım ve saat neredeyse iki olmuştu. Kimi kez terastaki uzun, çok pencereli odadan karışık ve merak uyandırıcı sesler geliyordu. O sırada iki koro kızıyla gebelik hakkında bir sohbete dalmış ve benim de kendisine katılmam için yalvaran Jordan'ın üniversitelisine boş verip içeriye girdim.

Büyük oda insanlarla doluydu. Sarılar giymiş kızlardan birisi piyano çalıyor ve yanında dikilen, ünlü bir korodan uzun boylu, kızıl saçlı genç bir hanım şarkı söyleyerek ona eşlik ediyordu. Epeyce şampanya içmişti ve şarkısının gidişatı içinde her şeyin çok, çok hüzünlü olduğuna karar kılmıştı anlamsızca; şarkı söylemekle kalmıyor, ağlıyordu da. Şarkıda ne zaman bir suskunluk anı olsa bunu kesik kesik hıçkırıklarla dolduruyor ve ardından titrek soprano sesiyle şarkıya kaldığı yerden devam ediyordu. Yanaklarından aşağı gözyaşları süzülüyordu; bununla birlikte özgürce süzülmüyordu yaşlar, çünkü damlacıklarla yüklü kirpiklere temas ettiklerinde mürekkebimsi bir renk alıyor ve yavaş, siyah dereciler halinde yollarına devam ediyorlardı. Notaları kendi yüzünden okuduğuna ilişkin bir şaka yapılması üzerine elleriyle yüzünü kapattı, bir iskemleye gömülüp şarap gibi derin bir uykuya daldı.

Dirseğimin dibindeki bir kız, "Kocası olduğunu söyleyen bir adamla kavga ettiler," diye açıklamada bulundu.

Etrafa bakındım. Kalan kadınların çoğu kocaları oldukları söylenen adamlarla kavga ediyorlardı. Jordan'ın tayfası bile; East Egg'li dörtlü, anlaşmazlık yüzünden birbirlerinden ayrı duruyorlardı. Adamlardan birisi, meraktan içine düşecek biçimde genç bir aktrisle konuşuyordu ve karısı da duruma önce vakur ve kayıtsız bir tavırla gülmeyi denedikten sonra tümüyle yıkılmış ve yanlardan taarruza geçmişti; saldırıların arasında öfkeli bir pırlanta gibi aniden kocasının yanında beliriyor ve kulağına "Söz vermiştin!" diye tıslıyordu.

Eve gitmek konusundaki isteksizlik, yalnızca ele avuca sığmaz erkeklerle sınırlı değildi. Hol o sırada acınacak durumdaki iki ayık erkek ve oldukça pespaye durumdaki eşleri tarafından işgal edilmişti. Eşler hafifçe yükselmiş sesleriyle birbirlerine duygudaşlık gösteriyorlardı.

"Ne zaman hoşça vakit geçirdiğimi görse eve gitmek ister."

"Bu kadar bencilce bir şeyi ömrümde duymadım."

"Biz her zaman ilk ayrılan oluruz."

"Biz de öyle."

"İyi de, bu gece neredeyse sonuncularız," dedi adamlardan birisi ezilip büzülerek. "Orkestra yarım saat önce gitti."

Eşlerin, kötü niyetin bu kadarının da hoş görülemeyeceği konusunda hemfikir olmalarına karşın, anlaşmazlık kısa bir mücadelenin ardından sona erdi ve her iki eş de tekmeler savururken kargatulumba omuzlanıp gecenin içinde kayboldular.

Holde şapkamı beklerken kütüphanenin kapısı açıldı ve Jordan Baker'la Gatsby birlikte dışarı çıktılar. Ona son sözlerini söylüyordu, ancak birkaç kişi veda etmek için yanına yaklaştığında hal ve tavrındaki heveslilik, yerini resmiyete bıraktı.

Jordan'ın tayfası sabırsızlık içinde verandadan ona sesleniyordu ama o el sıkışmak için bir süre daha oyalandı.

"Az önce ömrümde duyduğum en hayret verici şeyi işittim," diye fısıldadı. "Ne kadar süredir içerdeydik biz?"

"Yani, bir saat kadar oldu."

"Bu... kısaca, hayret verici," diye yineledi dalgın dalgın. "Ama bunu söylemeyeceğime yemin ettim ve burada durmuş seni boş yere umutlandırıyorum." Yüzüme karşı zarafetle esnedi. "Lütfen gelip beni gör... Adresimi telefon rehberinden bul... Bayan Sigourney Howard adı altında... Teyzem olur..." Konuşurken telaşla seğirtti; kapıdaki kalabalığın içinde eriyip giderken esmer eli kayıtsız bir selam yolladı.

Daha ilk ziyaretimde bu kadar geçe kalmış olmaktan ziyadesiyle utanmış halde Gatsby'nin çevresinde kümelenmiş son konuklarının arasına katıldım. Akşamüstü kendisine bakındığımı söylemek ve bahçede onu tanımadığım için özür dilemek istedim.

"Hiç önemli değil," diye karşı çıktı hevesle. "Bir daha aklınıza bile getirmeyin bunu, dostum." Samimi ifadesinin,

beni ikna etmek istercesine omzumu sıvazlayan elinin taşıdığı samimiyetten aşağı kalır yanı yoktu. "Hem yarın sabah dokuzda deniz uçağına bineceğiz, unutmayın."

Derken kâhya, omzunun üstünden:

"Sizi Philadelphia'dan arıyorlar, efendim."

"Tamam, bir dakika içinde geleceğimi söyle onlara... İyi geceler."

"İyi geceler."

"İyi geceler." Gülümsedi ve sanki başından beri hep bunu arzu etmişçesine, son gidenlerin arasında bulunmam hoş bir anlam taşıyormuş gibi göründü. "İyi geceler, dostum... İyi geceler."

Ancak basamakları inerken gecenin tümüyle sona ermediğini gördüm. Kapıdan on beş metre kadar ileride altı arabanın on iki farı, garip ve gürültülü bir sahneyi aydınlatıyordu. Yolun kenarındaki çukurda sağ tarafı yukarıda, Gatsby'nin araba yolunu terk edeli daha iki dakika bile olmamış ama bir tekerleği kopup gitmiş yeni bir spor araba duruyordu. Tekerleğin çıkmasına bir duvarın keskin çıkıntısının yol açtığı düşünülüyordu ki bu da, altı kadar meraklı şoförün dikkatlerini fazlasıyla çekmişti. Ancak, yolu tıkayarak arabalarından çıkarlarken geridekilerden bir süre kaba, uyumsuz bir şamata yükseldi ve bu da sahnenin zaten karmakarışık olan görüntüsünün üstüne tüy dikti.

Uzun pardösüsü içindeki bir adam enkazdan inmişti ve yolun ortasında durmuş kendinden hoşnut, şaşkın bir halde bir arabaya bir tekerleğe, bir tekerleğe bir izleyicilere bakıyordu.

"Bakın!" diye açıkladı. "Hendeğe girdi."

Olup biten onun için şaşılası bir şeydi ve önce şaşkınlığının alışılmadık niteliğini, sonra da adamın kim olduğunu fark ettim; bu, Gatsby'nin kütüphanesinin son koruyucusuydu.

"Nasıl oldu bu?"

Omuzlarını silkti.

"Teknik şeylerden hiç anlamam," diyerek kestirip attı.

"Ama nasıl oldu bu? Duvara mı bindirdiniz?"

"Bana sormayın," dedi Baykuş Gözlü, kendisini olayın tüm sorumluluğundan azat ederek. "Araba sürmekten pek anlamam; neredeyse hiç anlamam. Oldu işte, bütün bildiğim bu."

"İyi de, acemi bir sürücüyseniz o zaman geceleri araba kullanmaya kalkışmamalısınız."

"Ama kalkışmıyordum bile," diye izah etti içerleyerek, "kalkışmıyordum bile."

Seyircilerin üstüne dehşetle karışık bir suskunluk çöktü.

"Niyetiniz intihar etmek mi?"

"Dua edin ki yalnızca bir tekerlek! Kötü bir sürücü ve *kalkışmıyormuş* bile!"

"Anlamıyorsunuz," diye açıkladı suçlu. "Ben kullanmıyordum. Arabada başka birisi var."

Spor arabanın kapısı yavaşça açılırken bu açıklamayı izleyen şok, uzayıp giden bir "Ha-a-a!" ile seslendirildi. Kalabalık –artık bir kalabalık toplanmıştı– gönülsüzce geriye çekildi ve kapı ardına değin açıldığında ortalık ruhani bir sessizliğe büründü. Derken, oldukça yavaş biçimde, solgun, sallanan birisi kocaman bir dans ayakkabısıyla yeri yoklayarak parça parça görünüp enkazdan dışarıya kararsızca adımını attı.

Projektörlerin parıltısından kör olmuş ve kornaların aralıksız haykırışlarından kafası karışmış haldeki hayalet, pardösülü adamın farkına varmadan önce bir an yalpalayarak dikildi.

"Sorun nedir?" diye sordu serinkanlılıkla. "Benzinimiz mi bitmiş?"

"Bak!"

Altı kadar parmak yerinden fırlamış lastiği gösterdi; adam bir an lastiği süzdü ve sonra sanki gökten düştüğünden kuşkulanmışçasına yukarı çevirdi gözlerini.

"Yerinden çıktı," diye açıkladı birisi.

O ise başını salladı.

"Başlangıçta durduğumuzu fark etmedim."

Bir sessizlik oldu. Ardından derin bir nefes alıp omuzlarını dikleştirirken kararlı bir sesle belirtti:

"Benzin istasyonunun nerede olduğunu bileniniz var mı?"

Kimisi kendisinden biraz daha iyi durumda olan en az altı adam ona tekerlekle arabanın artık herhangi bir fiziksel bağla bağlı olmadığını anlattılar.

"Geri çekilin," dedi bir an sonra. "Onu ters çevirin."

"Ama *tekerlek* kopmuş!"

İkirciklendi.

"Denemekten zarar gelmez," dedi.

Kornalardan çıkan azgın kedi sesleri doruk noktasına ulaşmıştı ve arkamı dönüp çimenliği boydan boya geçerek eve doğru yürüdüm. Bir kez dönüp arkama göz attım. Yus-yuvarlak bir ay, geceyi önceki kadar güzelleştirip hâlâ aydınlık olan bahçesinin seslerini ve kahkahalarını sürdürerek Gatsby'nin evinin üstünden parlıyordu. Eli resmi bir uğurlama için havada, verandada duran ev sahibinin siluetini tam bir yalıtılmışlık görüntüsüne büründürürken, pencerelerden ve büyük kapılardan ortaya hemen o anda çıkmış bir boşluk akıyor gibiydi.

Şimdiye kadar yazdıklarımı okuyunca, aralarından birkaç hafta geçmiş üç ayrı geceye ilişkin olayların aklımdan hiç çıkmadığı izlenimini verdiğimi görüyorum. Aksine, bunlar hareketli bir yazın sıradan olaylarıydı yalnızca ve uzun bir süre, beni kişisel ilişkilerimden çok daha az meşgul etmişlerdi.

Zamanın çoğunda çalıştım. Sabahın köründe aşağı New York'un beyaz uçurumlarına, Probity Trust'a doğru seğirtirken güneş gölgemi batıya doğru savuruyordu. Öteki memurları ve genç hisse senedi satıcılarını ilk isimleriyle tanıyor ve onlarla birlikte domuz sosisi, patates püresi ve kahveden oluşan öğle yemekleri yiyordum. Hatta Jersey City'de yaşayan ve muhasebe bölümünde çalışan bir kızla kısa bir ilişkim bile oldu, ama ağabeyi benden tarafa tehditkâr bakışlar atmaya başladığı için temmuzda kız izne çıktığında, ilişkinin sessiz sedasız bitmesine göz yumdum.

Akşam yemeklerini genellikle Yale Kulübü'nde yiyor – nedense günümün en iç karartıcı olayıydı bu–, sonra da yukarıdaki kütüphaneye çıkıp görev aşkıyla, yatırımlar ve menkul değerler üzerinde çalıştığım bir saat geçiriyordum. Çoğunlukla ortalıkta birkaç velveleci bulunurdu gerçi, ama bunlar kütüphaneye asla uğramazlardı, bu yüzden de orası çalışmak için güzel bir yerdi. Peşinden, gece hava yumuşaksa Madison Caddesi'nden aşağı yürüyüp Murray Hill Oteli'ni ve Otuz Üçüncü Sokak'ı geçerek Pennsylvania İstasyonu'na varıyordum.

New York'tan, onun o gecelerinin açık saçık, maceracı duygusundan ve erkeklerinin, kadınlarının ve makinelerinin sürekli titreşiminin huzursuz gözlere verdiği doyumdan hoşlanmaya başlamıştım. Beşinci Cadde'den yukarıya yürüyüp kalabalığın içinden romantik kadınları seçmeyi ve birkaç dakika içinde onların yaşamlarına gireceğimi, hiç kimsenin asla bilmeyeceğini ve kınamayacağını hayal etmeyi seviyordum. Kimi kez, zihnimde onları gözlerden ırak sokakların köşelerindeki evlerine değin izlerdim ve sıcak karanlığa açılan bir kapının ardında gözden yitmeden önce geriye dönüp bana gülümserlerdi. Büyüleyici metropol alacakaranlığında beni ele geçiren bir yalnızlık duyardım bazen ve başkalarının da; gecenin ve yaşamın en dokunaklı anlarını boşa geçiren, lokantada tek başına yenecek akşam yemeğinin saatini bek-

lerken vitrinlerin önünde aylakça oyalanan zavallı genç memurların da içlerinde bu duyguyu taşıdıklarını hissederdim.

Yine saat sekizde, Kırkıncı Cadde'nin karanlık sokakları, tiyatro bölgesine gitmek için beş sıra halinde dizilmiş motorları açık taksilerle dolduğunda yüreğimde bir daralma hissederdim. Taksilerin içinde beklerken şekiller birbirine yaslanır ve şarkı söyleyen sesler gelirdi; işitilmeyen fıkralara atılan kahkahalar ve içerideki anlaşılmaz hareketlerin ana hatlarını gözler önüne seren yakılmış sigaralar olurdu. Kendimin de eğlenceye doğru aktığımı ve onların mahrem heyecanını paylaştığımı hayal ederek içimden onlara iyi dileklerde bulunurdum.

Bir süreliğine Jordan Baker'ın izini kaybettim ve derken yaz ortasında onu yeniden buldum. Başlangıçta onunla birlikte ortalıklarda gözükmek gururumu okşuyordu, çünkü o bir golf şampiyonuydu ve herkes onun adını biliyordu. Derken iş bundan fazlasına dönüştü. Gerçekten âşık değildim, ama bir tür içten bir merak duyuyordum. Dışarıdan görünen bezgin, kibirli yüzünün arkasında bir şeyler saklıydı –yapmacık tavırların çoğu baştan olmasa da, giderek bir şeyler saklamaya başlar– ve bir gün bunun ne olduğunu buldum. Beraber Warwick'te bir ev partisindeyken, ödünç aldığı bir arabayı dışarıdaki yağmurun altında üstü açık bırakmış, daha sonra da bu konuda yalan söylemişti ve birdenbire o gece Daisy'lerdeyken aklımı kurcalayan onun hakkındaki hikâyeyi anımsadım. Ömrünün ilk büyük golf turnuvasında neredeyse gazetelere yansıyan bir ağız dalaşı yaşanmış – yarı final maçında topu falsolu attığı konuşulmuştu. Olay skandal boyutlarına ulaşmıştı – sonra da unutulmuştu. Sopa taşıyıcılardan birisi ifadesini geri çekmişti ve öteki tek tanık da yanılmış olabileceğini kabul etmişti. Aklımda bu olayla isim birlikte kalmış.

Jordan Baker, gözü açık akıllı erkeklerden içgüdüsel biçimde kaçınıyordu ve artık görüyordum ki bu, herhangi bir

ilke uyuşmazlığının olanaksız sayılacağı bir düzlemde kendisini daha güvende hissettiği içindi. İflah olmaz bir sahtekârdı. Koşulların kendi aleyhine dönmesine dayanamazdı ve bu gönülsüzlüğünü göz önüne alarak, sanıyorum ki dünyanın karşısında sergilediği o soğukkanlı, küstah gülümsemesini sürdürmek, ama bir yandan da fütursuz bedeninin isteklerini doyurmak için dalavereler çevirmeye çok erken yaşlarında başlamıştı.

Benim için fark etmiyordu. Bir kadında sahtekârlık, asla fazla suçlamayacağınız bir şeydir; ara sıra üzülüyor, sonra da unutuyordum. Araba sürmek konusunda garip bir sohbete girişmemiz de aynı ev partisindeydi. Böyle bir sohbet başlamıştı, çünkü birtakım işçilerin öyle yakınından geçmişti ki çamurluğumuz adamlardan birinin ceketindeki düğmeyi uçurmuştu.

"Berbat bir sürücüsün," diye kınadım. "Ya daha dikkatli ol ya da araba kullanma."

"Dikkatliyim ben."

"Hayır, değilsin."

"Neyse, diğer insanlar dikkatli," dedi umursamazca.

"Bunun konuyla ne ilgisi var?"

"Yolumdan çekilirler," diye üsteledi. "Kaza yapmak için iki araba gerek."

"Diyelim ki senin kadar dikkatsiz birisiyle karşılaştın."

"Umarım hiçbir zaman karşılaşmam," diye yanıtladı. "Dikkatsiz kimselerden nefret ediyorum. Senden de bu yüzden hoşlanıyorum."

Gri, güneşten kısılı gözleri dosdoğru karşıya bakıyordu, ama kasıtlı biçimde ilişkilerimizin yönünü değiştirmişti ve bir an için onu sevdiğimi düşündüm. Ama ben yavaş düşünen ve arzularımı frenlememde etkili pek çok içsel kuralı bulunan birisiyim ve öncelikle kendimi memleketteki o arapsaçına dönmüş ilişkiden kesinlikle çıkarmam gerektiğini biliyordum. Haftada bir mektuplar yazıyor ve onları, "Sev-

giler, Nick" diye imzalıyordum ve oradaki kız arkadaşımla ilgili, tenis oynadığında üstdudağında terden nasıl da hafif bir bıyık oluştuğu dışında başka bir şey gelmiyordu aklıma. Bununla birlikte özgürlüğüme kavuşmam için, önce incelikle bozulması gereken belli belirsiz bir anlaşma vardı ortada.

Herkes temel erdemlerden en az birinin kendisinde bulunduğundan kuşkulanır ya, benimkisi de bu: Ben, ömrümde tanıdığım en dürüst birkaç kişiden birisiyim.

Dördüncü Bölüm

Pazar sabahı kıyı boyundaki köylerde kilise çanları çalarken, dünya ve onun sahibesi, Gatsby'nin evine geri döndü ve çimenliğinin üstünde neşeyle ışıldadı.

"O bir içki kaçakçısı," dedi hanımlar onun kokteylleriyle onun çiçeklerinin arasında gezinirlerken. "Bir keresinde, kendisinin Von Hindenburg'un yeğeni ve şeytanın ikinci göbekten kuzeni olduğunu keşfeden birisini öldürmüş. Bana bir gül uzat tatlım ve şuradaki kristal bardağa son bir damla daha koy."

Bir zamanlar bir tren tarifesinin üstündeki boşluklara, o yaz Gatsby'nin evine kimlerin geldiğini yazmıştım. Kat yerlerinden ayrılıp dağılmış ve "Bu tarife 5 Temmuz 1922'den itibaren geçerlidir" başlıklı, oldukça eskimiş bir tarife bu. Ama grileşip silinmeye yüz tutmuş isimleri hâlâ okuyabiliyorum ve bunlar size, Gatsby'nin konukseverliğini kabul eden ve karşılığını onun hakkında hiçbir şey bilmeyerek kurnazca verenlere ilişkin, benim genellemelerimden daha iyi bir izlenim verecektir.

O sıralarda, East Egg'den Chester Beckers ve Leech'ler, Yale'den tanıdığım Bunsen adında bir adam ve geçen yaz Maine'da boğulan Doktor Webster Civet geliyordu. Hornbeam'ler, Willie Voltaires ve daima bir köşede toplaşıp yanlarına kim yaklaşırsa keçiler gibi burunlarını havaya diken

Blackbuck adındaki tüm kabile geliyordu. Ve Ismay'ler ve de Chrystie'ler (ya da daha çok Hubert Auerbach ve Bay Chrystie'nin karısı) ve görünürde hiçbir neden yokken saçlarının bir kış günü pamuk gibi ağardığı söylenen Edgar Beaver.

Anımsadığım kadarıyla Clarence Endive da East Egg'dendi. Yalnızca bir kez, beyaz golf pantolonuyla geldi ve bahçede Etty adındaki bir serseriyle kavga etti. Adanın öteki ucundan Cheadle'lar, O. R. P. Schraeder'lar ve Georgia'lı Stonewall Jackson Abrams ile Fishguard'lar ve Ripley Snell'le eşi. Snell hapishaneye gitmeden üç gün önce de buradaydı, öylesine sarhoş bir haldeydi ki araba yolundaki ince çakılların üstünde Bayan Ulysses Swett'in otomobili sağ elinin üstünden geçti. Dancy'ler de geliyorlardı ve altmışını çoktan geçmiş S. B. Whitebait, Maurice A. Flink, Hammerhead'ler ile tütün ithalatçısı Beluga ve Beluga'nın kızları.

West Egg'den Pole'lar, Mulready'ler, Cecil Roebuck, Cecil Schoen ve eyalet senatörü Gulick ve Films Par Excellence'ın yöneticisi Newton Orchid, tümü de şu ya da bu biçimde filmlerle bağlantılı Eckhaust, Clyde Cohen, Don S. Schwartze (oğul) ve Arthur McCarty. Catlip'ler, Bemberg'ler ve de şu, sonraları karısını boğan Muldoon'un kardeşi G. Earl Muldoon. Organizatör Da Fontano da oraya geldi ve Ed Legros, James B. ("Ucuz Viski") Ferret, De Jong'lar ve Ernest Lilly; bunlar kumar oynamaya gelirlerdi ve Ferret bahçede gezinmeye başladığında bu, meteliksiz kaldığı ve Associated Traction'ın hisselerinin ertesi gün borsada kârlı biçimde dalgalanacağı anlamına gelirdi.

Klipspringer adlı bir adam oraya o kadar sık geliyor ve o kadar uzun süre kalıyordu ki "yatılı" diye anılır oldu; başka bir evinin olduğundan kuşku duyarım. Tiyatro dünyasından Gus Waize, Horace O'Donavan, Lester Meyer, George Duckweed ve Francis Bull vardı. Yine, New York'tan Chrome'lar, Backhysson'lar, Dennicker'lar, Russel Betty,

Corrigan'lar, Kelleher'ler, Dewar'lar, Scully'ler, S. W. Belcher, Smirke'ler ve şimdi boşanmış olan genç Quinn'ler ile Times Meydanı'nda metro treninin önüne atlayarak kendisini öldüren Henry L. Palmetto oradaydı.

Benny McClenahan daima dört kızla birlikte gelirdi. Fiziksel anlamda hiçbir zaman aynı kızlar değillerdi, ama ikiz kardeşmiş gibi birbirlerine o kadar çok benziyorlardı ki kaçınılmaz biçimde, orada daha önce bulunmuşlar gibi geliyordu insana. Adlarını unutmuşum; Jaqueline'di sanırım, ya da Consuela ya da Gloria veya Judy ya da June; soyadları da ya çiçeklerin ve ayların melodik adları veya Amerikan kapitalistlerinin daha haşin soyadlarıyla aynıydı ki, biraz sıkıştırılsalar, onların kuzenleri olduklarını itiraf ederlerdi.

Bütün bunlara ek olarak Faustina O'Brien'ın da buraya en az bir kez geldiğini anımsayabiliyorum ve Baedeker kızlarının, savaşta burnu uçurulan genç Brewer'ın, Bay Albrucksburger ile nişanlısı Bayan Haag'ın, Ardita Fitz-Peters'ın, bir zamanlar Amerikan Lejyonu'nun başında bulunan Bay P. Jewett'in, şoförü olarak tanınan bir adamla birlikte Bayan Claudia Hip'in ve de Dük diye çağırdığımız, adını öğrenmişsem bile unuttuğum bir yerin prensinin.

Yazın tüm bu insanlar Gatsby'nin evine geldiler.

Temmuz sonlarında bir sabah, saat dokuzda Gatsby'nin göz kamaştırıcı arabası kapımın önündeki taşlı yolda yalpalanarak durdu ve üç sesli kornası bir ezgi patlattı. Partilerinden ikisine gitmiş, deniz uçağına binmiş ve ısrarlı daveti üzerine plajını sıklıkla kullanmış olsam da bana ilk uğrayışıydı bu.

"Günaydın, dostum. Bugün benimle öğle yemeği yiyorsun; o yüzden de birlikte gideriz diye düşündüm."

Sanırım gençlikte hiç yük kaldırmamaktan ya da hatta, fasılalarla devam eden bize özgü gergin oyunlarımız sayesinde kazanılan o formdan yoksun zarafetten kaynaklanan,

tümüyle Amerikalılara özgü o hareket becerisiyle kendisini arabasının çamurluğu üstünde dengelemişti. Bu nitelik huzursuzluk biçimine bürünmüş aşırı titiz tutumuyla sürekli bozuluyordu. Asla kıpırdamadan duramazdı; ya ayağıyla sürekli bir yerlere vurur ya da eli sabırsızca açılıp kapanırdı.

Arabasına hayranlıkla bakarken gördü beni.

"Güzel, değil mi, dostum." Daha iyi göreyim diye oturduğu yerden atladı. "Daha önce bunu hiç görmemiş miydin?"

Görmüştüm. Herkes görmüştü. Çarpıcı bir krem rengindeydi, nikelajı parlaktı, gösterişli şapka, yemek ve alet bölmeleri devasa uzunluğunun orasında burasında kabarıklık yapıyordu ve güneşi yansıtan on iki ön camdan oluşan bir labirentle kaplıydı. Pek çok cam katmanının ardında, bir çeşit yeşil deriden bir seranın içine oturup şehre doğru yola çıktık.

Geçen ay belki altı kez onunla konuşmuş ve hayal kırıklığı içinde, söyleyecek pek bir şeyinin bulunmadığını anlamıştım. Bu yüzden de akıbeti belirsiz bir kişi olduğuna ilişkin ilk izlenimim yavaşça silinmiş ve gözümde, yalnızca bitişikteki gösterişli hanın sahibi durumuna inmişti.

Ve derken bu hiç beklenmedik yolculuk geldi. Gatsby süslü cümlelerini yarıda kesmeye ve karamel renkli takım elbisesinin dizine ikircikli şaplaklar indirmeye başladığında daha West Egg köyüne varmamıştık.

"Baksana, dostum," diye sessizliği bozdu şaşırtıcı biçimde. "Benim hakkımdaki görüşün nedir?"

Bir parça ezilip büzülerek, o sorunun hak ettiği genel geçer baştan savma yanıtlara girişti.

"Öyleyse sana hayatımla ilgili bir şeyler anlayatım," diye araya girdi. "Duyduğun bütün o hikâyeler yüzünden hakkımda yanlış bir fikre kapılmanı istemem."

Demek ki salonlarındaki sohbetlere çeşni katan yakışıksız suçlamalardan haberi vardı.

"Tanrı'nın bildiğini sana da söyleyeceğim." Sağ eliyle birden ilahi adalete hazır olmasını emretti. "Ortabatıdan varlıklı bir ailenin oğluyum; hepsi öldü artık. Amerika'da büyüdüm ama Oxford'da öğrenim gördüm, çünkü ataların mın hepsi uzun yıllardan beridir orada okumuşlardı. Bu bir aile geleneği."

Yandan bir bakış attı bana ve Jordan Baker'ın neden onun yalan söylediğine inandığını anladım. "Oxford'da öğrenim gördüm" cümlesini, sanki bu daha önce de kendisini rahatsız etmiş gibi aceleye getirip yutarcasına ya da boğulurcasına söyledi. Bu kuşkuyla birlikte de cümlesinin tamamı tuzla buz oldu ve sonuç olarak Gatsby'de bir parça tekinsiz bir şey yok mu diye merak ettim.

"Ortabatının neresinden?" diye sordum öylesine.

"San Francisco."

"Anladım."

"Ailemden herkes öldü ve bana da epeyce para kaldı."

Sesi, sanki bütün bir kabilenin aniden soyunun tükenmesine ilişkin anıları yakasını bir türlü bırakmıyormuşçasına ağırbaşlılık içeriyordu. Bir an için benimle kafa bulduğundan kuşkulandım, ama ona bir göz atmamla öyle olmadığına karar verdim.

"Sonrasında, mücevher, özellikle yakut toplayarak, büyükbaş hayvan avına çıkarak, yalnızca kendim için kısa bir süre resim yaparak ve çok uzun zaman önce başımdan geçmiş son derece hüzünlü bir şeyi unutmaya çalışarak Avrupa'nın tüm büyük şehirlerinde –Paris, Venedik, Roma– genç bir raca gibi yaşadım."

Hadi canım sen de demek istercesine içimden yükselen kahkahayı bastırmak için çaba harcadım. Tam da bu ifadeler, öylesine basmakalıptı ki gözümün önünde Bois de Boulogne'un derinliklerinde bir kaplanı kovalarken tüm gözeneklerinden bıçkı tozu sızan türbanlı bir "karakter" dışında hiçbir imge canlanmıyordu.

"Ardından savaş çıktı, dostum. Bu benim için büyük bir rahatlamaydı ve de ölmek için çok uğraştım, fakat öyle anlaşılıyordu ki beni büyülü bir yaşam bekliyormuş. Savaş başladığında üsteğmenlik rütbesini kabul ettim. Argonne Ormanı'nda makineli tüfek müfrezemden geriye kalanı öyle ileriye sürdüm ki her iki yanımızda da piyadenin ilerleyemediği yarım millik bir açıklık oluştu. Orada, on altı Lewis tüfeğiyle yüz otuz kişi iki gün iki gece geçirdik ve piyade sonunda bize ulaştığında ceset yığınlarının arasında üç Alman bölüğünün nişanlarını buldular. Rütbem binbaşılığa yükseltildi ve müttefik hükümetlerin her birisi bana bir madalya verdi; Karadağ bile, hani o Adriyatik Denizi'nin aşağı kısmındaki küçücük Karadağ yok mu!"

Küçücük Karadağ! Sözcükleri coşkuyla dile getirip gülümseyerek başıyla onayladı. Gülümsemesi, Karadağ'ın sıkıntılı tarihini kapsıyor ve Karadağ halkının kahramanca mücadelesine duygudaşlık içeriyordu. Bu gülümseme, Karadağ'ın sımsıcak, küçücük yüreğinden kopup gelen bu hürmet nişanını ortaya çıkaran ulusal koşullar zincirinin hakkını tümüyle veriyordu. Kuşkum artık hayranlığa dönüşmüştü; bir düzine kurşunun arasından alelacele sıyrılmak gibi bir şeydi bu.

Elini cebine soktu ve kurdeleyle bağlanmış bir metal parçası avucuma düştü.

"Karadağ'ınki bu."

Bu nesnenin sahici görünümü karşısında şaşırdım. "Orderi di Danilo," yazıyordu iç kısmındaki açıklamada, "Karadağ, Nicolas Rex."

"Arkasını çevir."

"Binbaşı Jay Gatsby," diye okudum, "Olağanüstü Kahramanlığı İçin."

"Her zaman yanımda taşıdığım başka bir şey daha var. Oxford günlerinden bir hatıra. Trinity Quad'da çekilmişti; solumdaki adam, şimdiki Dorcaster Kontu."

Arasından çok sayıda kulenin seçildiği bir kemeraltında aylaklık eden, blazer ceketler içindeki altı genç adamı gösteren bir fotoğraftı bu. Elinde bir kriket sopasıyla Gatsby de oradaydı; çok değil, şimdikinden azıcık daha genç görünüyordu.

Demek hepsi doğruydu. Kaplan derilerinin, Venedik'te Büyük Kanal'daki sarayında bayrak gibi dalgalandığını gördüm; onu, kıpkırmızı ışıldayan derinlikleriyle, kırık kalbini kemiren acıyı dindiren yakutların bulunduğu bir kutuyu açarken gördüm.

"Bugün senden büyük bir ricada bulunacağım," dedi andaçlarını hoşnutlukla cebine koyarken, "bu yüzden de benim hakkımda bir şeyler bilmen gerekir diye düşündüm. Beni önemsiz biri sanmanı istemem. Gördün işte, kendimi çoğunlukla yabancıların arasında buluyorum, çünkü başımdan geçen hüzünlü olayı unutmaya çalışarak oradan oraya sürükleniyorum." İkirciklendi. "Bugün öğleden sonra bunun ne olduğunu öğreneceksin."

"Öğle yemeğinde mi?"

"Hayır, bu öğleden sonra. Bayan Baker'ı çaya götüreceğini öğrenmiş bulundum."

"Bayan Baker'a âşık olduğunu mu söylemek istiyorsun?"

"Hayır dostum, değilim. Ama Bayan Baker bu konuda seninle konuşma nezaketinde bulunmaya rıza gösterdi."

"Bu konunun" ne olduğuna ilişkin en ufak bir fikrim bile yoktu, ama kızgınlığım ilgimin önüne geçti. Jordan'ı çaya, Bay Jay Gatsby'den konuşalım diye çağırmamıştım. Ricanın altından fazlasıyla tuhaf bir şey çıkacağından emindim ve bir an için, onun aşırı kalabalık çimlerine ayak bastığıma pişman oldum.

Başka tek söz etmedi. Şehre yaklaştıkça düzelip kendine geldi. Kırmızı kuşaklı, okyanus aşırı yük gemilerinin göze çarptığı Port Roosevelt'i geçtik ve bin dokuz yüzlerin, şaşaasını yitirmeye yüz tutmuş karanlık, kalabalık meyhaneleri-

nin iki yanında dizildiği arnavutkaldırımlı varoşlar boyunca hızla yol aldık. Derken küller vadisi her iki yanımızda belirdi ve oradan geçerken, tamirhanenin benzin pompasında didinen, soluk soluğa kalmış Bayan Wilson'ı şöyle bir gördüm.

Kanat gibi açılmış çamurluklarla Astoria'nın yarısına ışık yaydık; yalnızca yarısına, çünkü demiryolunun direkleri arasında kıvrılırken bir motosikletin tanıdık "şakımasını" duydum ve zıvanadan çıkmış bir polis yanımızdan gitmeye başladı.

"Tamam, dostum," diye seslendi Gatsby. Yavaşladık. Cüzdanından beyaz bir kart çıkartıp adamın gözlerinin önünde salladı.

"Haklısınız," diye kabullendi polis, şapkasının ucunu tutarak. "Bundan sonra sizi tanırım, Bay Gatsby. Özür *dilerim.*"

"Neydi o?" diye sordum. "Oxford resmi mi?"

"Bir keresinde emniyet müdürüne bir iyiliğim dokundu ve o günden beri bana her yıl bir Noel kartı gönderir."

Gün ışığının putrellerinin arasından süzülerek, gelip geçen arabaların üstünde sürekli çakıp durduğu büyük köprü ve nehrin karşı kıyısında, nasıl kazanıldığı belirsiz paralarla inşa edilmiş, beyaz yığınlar ve kesmeşekerler gibi yükselen binalarıyla şehir... Queensboro Köprüsü'nden görünen bu şehir, dünyanın tüm gizem ve güzelliğine ilişkin ilk çılgın vaadiyle bu şehir, insanda daima ilk kez görülüyormuş gibi bir izlenim bırakır.

Kapatılmış perdeleriyle iki binek arabasının ve dostlara ayrılmış, neşesi daha bol arabaların izlediği bir cenaze arabasında çiçek yığınları altında bir ölü geçti yanımızdan. Dostlar, acıklı gözlerle ve güneydoğu Avrupalılara özgü dar üstdudaklarıyla bize baktılar; Gatsby'nin görkemli arabasının onların bu iç karartıcı kutsal gününe dahil olmasından hoşnuttum. Blackwell's Adası'nda yol alırken yanımızdan, içinde ikisi erkek biri kız, son moda giysiler içinde üç zen-

cinin oturduğu, beyaz bir şoförün kullandığı bir limuzin geçti. Kibirli bir sidik yarıştırma duygusuyla gözlerinin akı yuvalarının içinde devrilip bize doğru dönerken kahkahayla güldüm.

"Bu köprüyü geçtik ya artık her şey olabilir," diye düşündüm, "her türlü şey..."

Hatta, herhangi bir mucizeye gerek kalmaksızın Gatsby bile olabilirdi bu.

Uğultulu öğle vakti. İyi havalandırılmış bir Kırk İkinci Cadde mahzeninde öğle yemeği için Gatsby ile buluştuk. Dışarıda sokağın parlaklığı yüzünden kamaşmış gözlerim, giriş salonunda başka bir adamla konuşurken onu belli belirsiz seçti.

"Bay Carraway, bu benim arkadaşım Bay Wolfshiem."

Ufak tefek, küt burunlu bir Yahudi kocaman kafasını kaldırdı ve her bir burun deliğinden çalı gibi fışkıran kıllar beni karşıladı. Bir an sonra yarı karanlıkta ufak gözlerinin ayırdına vardım.

"—Derken ona bir göz attım,—" dedi Bay Wolfshiem, içtenlikle elimi sıkarak, "ve ne yaptım dersin?"

"Ne yaptınız?" diye sordum kibarca.

Ama belli ki bana hitap etmiyordu, çünkü elimi bıraktı ve etkileyici burnuyla Gatsby'yi kapattı.

"Parayı Katspaugh'un eline verdim ve 'Bak, Katspaugh, çenesini kapatana dek ona tek kuruş vermeyeceksin,' dedim. Hemen oracıkta çenesi kapandı."

Gatsby ikimizin de koluna girerek bizi lokantanın içine sürükleyince Bay Wolfshiem de yeni başladığı cümlesini yutup dalgınlığa gömülerek içine kapandı.

"Viski-soda?" diye sordu şef garson.

"Burası güzel bir lokanta," dedi Bay Wolfshiem tavandaki Presbiteryen perilere bakarak. "Ama ben sokağın karşısındakini daha çok beğeniyorum!"

"Evet, viski-soda," diye onayladı Gatsby, ardından da Bay Wolfshiem'e döndü: "Orası çok sıcak."

"Sıcak ve küçük, evet," dedi Bay Wolfshiem, "ama anılarla dolu."

"Neresi bu?" diye sordum.

"Eski Metropole."

Mahzunlaşan Bay Wolfshiem "Eski Metropole," dedi derin düşüncelere dalarak. "Ölüp giden yüzlerle dolu. Sonsuza dek aramızdan ayrılan dostlarla dolu. Yaşadığım sürece, Rosy Rosenthal'i orada vurdukları geceyi unutamayacağım. Masada altı kişiydik ve Rosy bütün gece tıka basa yiyip içmişti. Sabaha karşı garson yüzünde gülünç bir ifadeyle ona yaklaştı ve dışarıda birisinin kendisiyle konuşmak istediğini söyledi. 'Peki,' dedi Rosy ve yerinden doğrulurken onu çekiştirip iskemlesine oturttum.

'Eğer seni istiyorsa bırak da o piç içeri gelsin, Rosy, ama sen bu odadan çıkma,' dedim.

O sırada sabahın dördüydü ve perdeleri çeksek gün ışığını görecektik."

"Gitti mi?" diye sordum saf saf.

"Gitti tabii ki." Bay Wolfshiem'in burnu öfkeyle parladı bana. "Kapıya vardığında arkasına dönüp 'O garson kahvemi götürmesin sakın!' dedi ve dışarı, kaldırıma çıktı; ona oracıkta üç el ateş edip tıka basa dolu karnından vurdular ve arabaya atlayıp gittiler."

"Dördü elektrikli sandalyede idam edildi," dedim olayı anımsayarak.

"Becker'la birlikte beş." Burun delikleri, ilgili bir şekilde bana döndü. "Anladığıma göre sen bir iş bağğlantısı arıyorsun."

Bu iki lafın bir araya gelişi ürkütücüydü. Gatsby benim yerime yanıtladı:

"Ah, hayır," dedi heyecanla, "adam bu değil."

"Değil mi?" Bay Wolfshiem hayal kırıklığına uğramış görünüyordu.

"Bu yalnızca bir arkadaş. Sana bu konuyu başka bir zaman konuşuruz dedim ya."

"Affınızı dilerim," dedi Bay Wolfshiem, "sizi başkası sandım."

İlgi uyandıran bir sessizlik izledi bunu ve Bay Wolfshiem, eski Metropole'un daha duygusal olan havasını unutup iştahlı bir nezaketle yemek yemeye başladı. Gözleri de bu sırada çok yavaş biçimde bütün odada gezindi; çizdiği kavisi tam arkadaki kişileri inceleyerek tamamladı. Öyle sanıyorum ki ben orada olmasam, eğilip masamızın altına da bakardı.

"Baksana, dostum," dedi Gatsby bana doğru eğilerek, "korkarım bu sabah arabada seni biraz kızdırdım."

Yüzünde yine o gülümseme vardı, ama bu kez ona boyun eğmedim.

"Gizli kapaklı işlerden hoşlanmam," dedim. "Ayrıca da neden kendiniz gelip de açıkça ne istediğinizi söylemediğinizi anlamıyorum. Niye bunların Bayan Baker aracılığıyla iletilmesi gerekiyor?"

"Ah hayır, sinsice bir şey değil bu," diye güvence verdi bana. "Bayan Baker büyük bir sporcu, biliyorsunuz ve asla yanlış bir şey yapmaz."

Birden saatine baktı, ayağa fırlayıp beni masada Bay Wolfshiem'le bırakarak aceleyle odadan çıktı.

"Telefon etmesi gerekiyor," dedi Bay Wolfshiem, onu gözleriyle izleyerek. "Hoş bir adam, değil mi? Yakışıklı ve tam bir beyefendi."

"Evet."

"Oggsford'da okumuş."

"Ya!"

"İngiltere'deki Oggsford Üniversitesi'ne gitmiş. Oggsford'u bilir misiniz?"

"Duymuşluğum var."

"Dünyanın en ünlü üniversitelerinden birisi."

"Gatsby'yi uzun zamandır mı tanırsınız?" diye sordum.

"Birkaç yıldır," diye yanıtladı hoşnutlukla. "Onu tanıma zevkine savaştan hemen sonra erdim. Ama onunla bir saat konuştuktan sonra, iyi yetiştirilmiş bir adam keşfettiğimi anladım. Kendi kendime, 'İşte eve götürmekten, annenle ve kız kardeşinle tanıştırmaktan çekinmeyeceğin türden bir adam,' dedim." Duraksadı. "Kol düğmelerime baktığınızı gördüm."

Bakmıyordum, ama öyle deyince baktım. Garip biçimde tanıdık gelen fildişi parçalarından yapılmışlardı.

"İnsan azı dişlerinin en iyi örnekleri," diye bilgilendirdi beni.

"Vay!" Onları inceledim. "Çok ilginç bir fikir bu."

"Evet." Yenlerini ceketinin içine soktu. "Evet, Gatsby kadınlar konusunda çok dikkatlidir. Hiçbir suretle bir dostunun karısına yan gözle bakmaz."

Bu içgüdüsel güvenin öznesi masaya dönüp oturduğunda, Bay Wolfshiem ani bir hareketle kahvesini içti ve ayağa kalktı.

"Yemeği beğendim," dedi, "ve siz iki genç adamı varlığımla rahatsız etmeye başlamadan yanınızdan ayrılıyorum."

"Acele etme, Meyer," dedi Gatsby üstelemeden. Bay Wolsfsheim bir tür hayır duası eder gibi elini kaldırdı.

"Çok naziksiniz, ama ben başka bir kuşağın adamıyım," diye belirtti ciddiyetle. "Siz burada oturup, spordan, genç hanımlardan ve..." Elini bir kez daha sallayarak hayali başka bir konuyu daha belirtti. "Bana gelirsek, elli yaşındayım ve kendimi size daha fazla dayatmayacağım."

El sıkışıp arkasını döndüğünde acıklı burnu titriyordu. Onu gücendirecek bir şey mi söyledim diye merak ettim.

"Bazen aşırı duygusal olabiliyor," diye açıkladı Gatsby. "Bu da onun duygusal günlerinden birisi. New York

çevrelerinde oldukça ilginç bir kişiliktir o; Broadway müdavimi."

"Tam olarak kim, oyuncu mu?"

"Hayır."

"Dişçi mi?"

"Meyer Wolfshiem mi? Hayır, bir kumarbaz o." Gatsby duraksadı, ardından serinkanlılıkla ekledi: "1919'daki Dünya Serileri maçına şike karıştıran kişi o."

"Dünya Serileri maçına şike mi karıştırdı?" diye yineledim.

Bu fikir beni sersemletmişti. Dünya Serileri maçına 1919'da şike karıştığını elbette ki anımsıyordum, bunun üzerine düşünmüş olsam bile bunu kaçınılmaz bir zincirin sonu gibi *vuku bulan* bir şey olarak düşünmüşümdür yalnızca. Tek başına bir adamın; kasa uçuran bir hırsızın sabit fikirliliğiyle elli milyon kişinin kaderiyle oynamaya başlayabileceği asla aklımdan geçmemişti.

"Nasıl olmuş da bunu yapabilmiş?" diye sordum bir dakika sonra.

"Fırsatı görmüş yalnızca."

"Niye hapiste değil?"

"Onu yakalayamazlar, dostum. Zeki bir adamdır o."

Hesabı ödemekte ısrar ettim. Garson paramın üstünü getirirken kalabalık odanın karşı tarafında Tom Buchanan'ı görür gibi oldum.

"Bir dakikalığına benimle gel," dedim. "Birisine selam vermem gerekiyor."

Bizi görünce Tom ayağa fırladı ve bize doğru beş altı adım attı.

"Nerelerdesin sen?" diye sordu merakla. "Daisy köpürüyor, çünkü hiç arayıp sormuyorsun."

"Bu Bay Gatsby, Bay Buchanan."

Kısaca tokalaştılar ve Gatsby'nin yüzünü gergin, alışılmadık bir sıkıntı kapladı.

"Neyse, nasılsın bakalım?" diye sordu Tom bana. "Nasıl oldu da yemek yemeye bu kadar uzaklara geldin?"

"Bay Gatsby ile öğle yemeği yiyorduk."

Bay Gatsby'ye döndüm, ama artık orada değildi.

Bin dokuz yüz on yedi yılının Ekim ayında bir gün –(dedi Jordan Baker, Plaza Oteli'nin çay bahçesinde dik bir iskemlede dimdik otururken)– bir kaldırımın bir çimenlerin üstünde oradan oraya sekiyordum. Çimenlerin üstündeyken daha mutluydum, çünkü tabanlarında kauçuk çıkıntıları olan ve yumuşak toprağı aşındıran, İngiltere'den gelmiş ayakkabılarım vardı ayağımda. Yeni ekose eteğimi de giymiştim, o da rüzgârda havalanıyordu ve her havalanışında bütün evlerin önündeki kırmızı, beyaz ve mavi bayraklar da boylu boyunca uzanıp ayıplarcasına *tüh-tüh-tüh-tüh* diyorlardı.

Bayrakların en büyüğü ile çimenliklerin en genişi Daisy Fay'in evine aitti. Henüz on sekizindeydi, benden iki yaş büyüktü ve Louisville'deki tüm genç kızlar içinde açık farkla en gözde olanıydı. Beyaz giyerdi ve beyaz, küçük, üstü açık bir otomobili vardı; bütün gün boyunca evindeki telefon çalıp durur, Camp Taylor'dan heyecanlı genç subaylar o gece onu kendilerine hasretme ayrıcalığını talep ederlerdi. "Hiç olmazsa bir saatliğine!"

O sabah evinin karşısına vardığımda beyaz arabası yolun kenarında duruyor ve daha önce hiç görmediğim bir teğmenle içinde oturuyordu. Birbirlerine öyle dalmışlardı ki bir buçuk metre yakınlarına varana kadar beni görmedi.

"Merhaba Jordan," diye seslendi beklenmedik biçimde. "Lütfen buraya gel."

Benimle konuşmak istemesi gururumu okşamıştı, çünkü yaşça benden büyük kızlar içinde en çok hayranlık beslediğim kız oydu. Kızıl Haç'a gidip bandaj yapacak mısın diye sordu bana. Gidecektim. Peki, o zaman onlara onun o gün gelemeyeceğini de söyler miydim? O konuşurken genç su-

bay, her kızın kendisine bir kez bakılmasını istediği biçimde ona bakıyordu ve bu da bana romantik göründüğü için olayı o zamandan beri hep anımsarım. Adı Jay Gatsby'ydi ve dört yılı aşkın bir süreyle onu bir daha hiç görmedim; hatta Long Island'da onunla karşılaştıktan sonra bile onun aynı kişi olduğunu fark etmedim.

Bu bin dokuz yüz on yedideydi. Ertesi yıl benim de birkaç sevgilim oldu ve turnuvalarda oynamaya başladım, bu yüzden Daisy'yi pek sık göremedim. Yaşça kendinden biraz büyük kişilerle çıkıyordu; birisiyle çıkarsa elbet. Çevresinde çılgın söylentiler dolaşıyordu; annesi onu bir kış gecesi, denizaşırı ülkelere gidecek bir askere veda etmek için New York'a gitmek üzere bavulunu hazırlarken yakalamıştı. Gitmesine engel olmuşlar, ama birkaç hafta boyunca da ailesiyle konuşmamış. Ondan sonra da kasabada, bir daha hiçbir askerle oyalanmamış, yalnızca askere alınmayan düztaban ya da miyop gençlerle vakit geçirmişti.

Sonraki sonbaharda neşesine yeniden kavuşmuştu, her zamanki neşesine. Ateşkesin ardından sosyeteye tanıtılmış ve şubatta New Orleans'lı bir adamla galiba nişanlanmıştı da. Haziranda ise, Louisville'in daha önce hiç görmediği ölçüde tantanalı ve görkemli bir törenle Chicago'lu Tom Buchanan ile evlendi. Adam dört özel vagonun içinde yüz kişiyle birlikte geldi ve Muhlbach Oteli'nin bütün bir katını kapattı; ayrıca da düğünden bir gün önce ona üç yüz elli bin dolar değerinde bir dizi inci verdi.

Ben nedimeydim. Düğün yemeğinden yarım saat önce odasına girdim ve çiçekli elbisesi içinde haziran gecesi kadar güzel ve fil gibi sarhoş halde, yatağının üstünde yatarken buldum onu. Bir elinde şarap şişesi, diğerinde ise bir mektup vardı.

"Beni kutlayabilirsin," diye söylendi. "Daha önce ağzıma hiç içki koymadım, ama bir bilsen, nasıl da hoşuma gitti."

"Sorun ne, Daisy?"

Korktuğumu söyleyebilirim sana; daha önce hiçbir kızı o halde görmemiştim.

"Gel, canım." Yatağın üstünde yanında duran çöp sepetinin içini el yordamıyla yokladı ve içinden inci kolyeyi çıkarttı. "Al bunları aşağı götür ve kiminse ona geri ver. Hepsine de ki 'Daisy fikrini değiştirmiş.' 'Daisy fikrini değiştirmiş!' de."

Ağlamaya başladı; ağlıyor da ağlıyordu. Dışarı koştum ve annesinin hizmetçisini buldum, kapıyı kilitleyip onu soğuk suya soktuk. Mektubu elinden bırakmıyordu. Küvete girerken onu da almıştı ve ıslak bir topa dönüşene kadar elinde sıkıp durdu ve ne zaman ki kâğıdın parçalanıp kar taneleri gibi dağılmaya başladığını gördü ancak o zaman onu sabunluğa bırakmama izin verdi.

Ama tek sözcük söylemedi. Ona amonyak koklattık, alnına buz koyduk, elbisesini yeniden giydirdik; yarım saat sonra odadan çıktığımızda inciler boynundaydı ve konu kapanmıştı. Ertesi gün saat beşte kılı bile kıpırdamadan Tom Buchanan'la evlendi ve Güney Denizinde üç aylık bir geziye çıktı.

Geri döndüklerinde onları Santa Barbara'da gördüm ve kocasına bu kadar tutkun başka bir kız görmediğim geçti aklımdan. Bir dakikalığına odadan çıksa huzursuzca çevresine bakınıyor ve "Tom nereye gitti?" diyor, sonra da kocası yeniden kapıda görünene kadar en dalgın ifadesine bürünüyordu. Başı kucağında, parmaklarıyla gözlerini ovup akıl sır ermez bir keyifle kocasına bakarak saatlerce kumun üstünde otururdu. Onları birlikte görmek dokunaklıydı; insana büyülenmişçesine, sessizce gülme isteği veriyordu. Bu, ağustos ayındaydı. Ben Santa Barbara'dan ayrıldıktan bir hafta sonra Tom bir gece Ventura yolunda bir arabaya çarptı ve arabasının ön tekerleklerinden birisi parçalandı. Yanındaki kız da gazetelere çıktı, çünkü kolu kırılmıştı; Santa Barbara Oteli'nin oda hizmetlilerinden birisiydi.

Sonraki nisan ayında Daisy kızını doğurdu ve bir yıllığına Fransa'ya gittiler. Onları bir ilkbaharda Cannes'da, daha sonra da Deauville'de gördüm ve ardından yerleşmek üzere Chicago'ya geri döndüler. Daisy Chicago'nun gözdesiydi, bildiğin gibi. Hepsi genç, zengin ve çılgın olan hızlı bir grupla takılıyorlardı, ama Daisy onların arasından sıyrılarak kesinlikle büyük itibar kazandı. Belki de içmediği içindir. Sünger gibi içen kişilerin arasında içki içmemek büyük bir avantaj. Dilini tutabilirsin ve dahası, kendinle ilgili en ufak bir düzensizliği bile zamanlayabilirsin; senden başka herkes öyle kördür ki ne görürler ne umursarlar. Belki de Daisy aşkı hiçbir zaman umursamamıştı – ama yine de onun o sesinde bir şeyler vardı...

Neyse, yaklaşık altı hafta önce Gatsby'nin adını yıllar sonra ilk kez duydu. Anımsıyor musun, sana West Egg'deki Gatsby'yi tanıyor musun diye sorduğumda. Sen eve gittikten sonra odama gelip beni uyandırdı ve "Hangi Gatsby?" dedi; yarı uykulu halde ona tarif ettiğimde, onun, bir zamanlar tanıdığı kişi olması gerektiğini söyledi duyduğum en garip ses tonuyla. Ben bu Gatsby'yi, Daisy'nin beyaz arabasındaki o subayla ilişkilendirmemiştim o ana dek.

Jordan Baker bunların hepsini anlatmayı bitirdiğinde Plaza'dan ayrılalı yarım saat geçmişti ve bir victoria*'ya binmiş, Central Park boyunca gidiyorduk. Güneş, Ellinci Sokak'ın batısında film yıldızlarının apartmanların üst katlarındaki dairelerinin ardına inmişti ve bir araya toplaşmış çocukların berrak sesleri çalılıkların üstündeki cırcırböcekleri gibi sıcak alacakaranlığın içinden yükseliyordu:

"Ben Arap şeyhiyim
Aşkın benimdir.
Gece sen uyurken,
Sessizce sürünerek çadırına geleceğim..."

---

* Plaza Oteli'nin önünde dizilen at arabaları. (ç.n.)

"Tuhaf bir rastlantı," dedim.

"Aslına bakarsan, rastlantı değil ki bu."

"Neden olmasın?"

"Gatsby o evi satın aldı, böylece Daisy koyun tam karşısında olacaktı."

Demek ki o haziran gecesinde peşine düştüğü yalnızca yıldızlar değilmiş. Tüm canlılığıyla Gatsby, amaçsız debdebesinin rahminden aniden çıkıp gözümün önünde beliriverdi.

"Gatsby," –sözlerini sürdürdü Jordan– "Daisy'yi bir öğleden sonra evine davet edip, sonra onun da gelmesine izin verir misin, bilmek istiyor."

Bu talebin alçakgönüllülüğü beni sarstı. Beş yıl beklemiş ve bir öğle sonrasında bir yabancının bahçesine "uğrayabilmek" için gelip geçici asalaklara yıldız ışığı dağıttığı bir malikâne satın almıştı.

"Bu kadar küçük bir şey istemeden önce tüm bunları bilmem mi gerekiyordu?"

"Korkuyor. Çok uzun zamandır beklemiş. Senin gücenebileceğini düşünmüş. Gördüğün gibi, bütün o görüntünün altından adamakıllı sert biri çıkıyor."

Bir şey içimi kemiriyordu.

"Bir buluşma ayarlamanı senden niye istemedi?"

"Daisy, onun evini görsün istiyor," diye açıklama yaptı. "Ve senin evin de hemen bitişikte."

"Ha!"

"Sanırım, bir gece onun partilerinden birisine uğrayacağını umuyordu biraz da," diye sürdürdü Jordan, "ama o hiç gelmedi. Derken Gatsby insanlara havadan sudan söz ederken onu tanıyıp tanımadıklarını sormaya başladı ve bulduğu ilk kişi de ben oldum. Beni evdeki dansa çağırdığı o geceydi ve bunu nasıl ince ince planladığını duyman lazım. Ben de derhal New York'ta bir öğle yemeği önerdim elbette ve o anda delirdiğini sandım:

'Uygunsuz bir şey yapmak istemiyorum!' deyip durdu. 'Onu doğrudan bitişik evde görmek istiyorum.'

Senin, Tom'la özel bir dostluğunun bulunduğunu söylediğimde bu fikirden tümüyle çark edecek oldu. Yıllar önce yalnızca Daisy'nin ismi gözüne ilişti diye bir Chicago gazetesini okuduğunu söylese de, Tom hakkında fazla bir şey bilmiyor."

Artık karanlık çökmüştü ve araba küçük bir köprünün altına dalarken kolumu Jordan'ın altın rengi omzuna dolayıp onu kendime çektim ve akşam yemeğine davet ettim. Birden artık Daisy ile Gatsby yerine, evrensel kuşkuculukla meşgul olan ve kaygısızca kolumun çemberi içinde arkasına yaslanan bu temiz, katı, dar görüşlü kişiyi düşünür olmuştum. Bir nevi coşkulu heyecan içinde kulaklarımda bir deyiş çınlamaya başladı: "Yalnızca kovalanan, kovalayan, meşgul olan ve yorgun olan vardır."

"Daisy'nin de yaşamında bir şeylerinin olması gerek," diye mırıldandı Jordan bana.

"Gatsby'yi görmek istiyor mu?"

"Bu işten haberi yok. Gatsby, bilsin istemiyor. Senden tek beklenen onu çaya davet etmen."

Karanlık ağaçlardan oluşmuş bir bariyeri geçtik, ardından da parkın üzerinde ışıyan solgun, kırılgan bir ışık öbeği şeklindeki Elli Dokuzuncu Cadde'nin ön cephesini. Gatsby'nin ve Tom Buchanan'ın tersine, benim hiçbir zaman, bedeninden ayrılmış yüzünün karanlık saçak altları ve kör edici ışıklı reklam tabelaları boyunca süzüldüğü bir kız arkadaşım olmamıştı, bu yüzden ben de kızı kendime çekip, ona daha sıkı sarıldım. Solgun, küçümseyen ağzı gülümsedi ve onu yeniden kendime çektim, bu kez daha da yakına, yüzüme doğru...

Beşinci Bölüm

O gece West Egg'deki evime döndüğümde bir an için evin ateş aldığından korktum. Gecenin ikisiydi ve yarımadanın bu köşesi tamamen, fundalıkların üstüne gerçekdışı biçimde düşen ve incelip yol kenarındaki telgraf tellerinin üstünden devam eden bir ışıkla parıl parıl yanıyordu. Bir köşeyi dönünce ışığın, Gatsby'nin kulesinden bodrumuna değin aydınlatılmış evinden geldiğini gördüm.

Önce bunu, başka bir parti, bütün evi oyun alanına çevirerek "saklambaç" oynamaya karar vermiş çılgın bir güruh sandım. Ama ortalıkta çıt çıkmıyordu. Telleri savuran ve sanki ev karanlığa göz kırpıyormuş gibi ışıkların gidip gelmesine yol açan ağaçlardaki rüzgâr vardı yalnızca. Bindiğim taksi homurdanarak uzaklaşırken Gatsby'nin çimenliğinden geçip bana doğru geldiğini gördüm.

"Evin dünya fuarını andırıyor," dedim.

"Öyle mi?" Gözlerini dalgın dalgın eve doğru çevirdi. "Odalardan bazılarına göz atıyordum. Hadi Coney Island'a gidelim, dostum. Benim arabamla."

"Vakit çok geç."

"Peki yüzme havuzuna dalmaya ne dersin? Bütün yaz boyu havuzu hiç kullanmadım."

"Benim yatmam gerek."

"Tamam."

Bastırdığı bir merakla bana bakarak bekledi.

"Bayan Baker'la konuştum," dedim bir an sonra. "Yarın Daisy'yi arayıp onu buraya, çaya davet edeceğim."

"Ha, tamamdır," dedi umursamazca. "Seni herhangi bir sıkıntıya sokmak istemem."

"Hangi gün uyar sana?"

"*Sana* hangi gün uyar?" diye düzeltti beni çabucak. "Anlayacağın, sana herhangi bir sıkıntı vermek istemem."

"Yarından sonraya ne dersin?"

Bir an düşündü. Sonra ikirciklenerek "Çimleri biçtirmek istiyorum," dedi.

İkimiz de çimlere baktık; benim bakımsız çimenlerimin bitip, onun daha koyu renkli, iyi durumdaki geniş alanının başladığı yerde keskin bir çizgi vardı. Benim çimenleri kastettiğinden kuşkulandım.

"Ufak bir şey daha var," dedi karar veremeden, sonra ikirciklendi.

"Yoksa, birkaç gün sonraya mı ertelemeyi yeğliyorsun?" diye sordum.

"Yok, onunla ilgili değil. En azından..." Birkaç kez lafa başlamaya yeltendiyse de beceremedi. "Yani, düşündüm ki; yani, baksana dostum, sen pek para kazanmıyorsun, değil mi?"

"Çok sayılmaz."

Bu onu rahatlatmıştı anlaşılan ve sözlerini daha bir güvenle sürdürdü.

"Ben de öyle düşünüyordum, kusura bakmazsan; bak, ek olarak yaptığım bir iş var, bir tür yan iş, anlarsın ya. Ve düşündüm ki madem fazla kazanmıyorsun – sen hisse senedi satıyorsun, değil mi, dostum?"

"Satmaya çalışıyorum."

"Yani, bu senin ilgini çekebilir. Fazla zamanını almaz ve iyi de para kaldırırsın. Yalnız oldukça gizli türden bir iş bu."

Başka koşullar altında, o sohbetin yaşamımın dönüm noktalarından birisi olabileceğini şimdi kavrıyorum. Ama teklif açıkça ve patavatsızca, bir hizmeti yerine getirmemin karşılığı olarak yapıldığından, oracıkta noktayı koymaktan başka seçeneğim yoktu.

"Elimde çok iş var," dedim. "Müteşekkir kalırdım, ama daha fazla iş üstlenemem."

"Wolfshiem'le herhangi bir iş yapmak zorunda değilsin." Belli ki öğle yemeğinde sözü geçen "iş bağğlantısından" çekindiğimi düşünüyordu, ama öyle olmadığına dair güvence verdim. Bir sohbet başlatırım diye umarak bir an daha bekledi, ama dikkatim beklentisine karşılık veremeyecek ölçüde başka yöne kaymıştı, bu yüzden gönülsüzce evine döndü.

Geçirdiğim akşam sayesinde kafamı boşaltmış ve mutlu olmuştum; sanırım ön kapıdan girerken derin bir uykuya doğru yürüdüm. Bu yüzden de Gatsby'nin Coney Island'a gidip gitmediğini ya da kaç saat boyunca evi ışıl ışıl parlarken "odalara göz atmayı" sürdürdüğünü, bilmiyorum. Ertesi sabah işyerinden Daisy'yi aradım ve onu çaya davet ettim.

"Tom'u getirme," diye uyardım.

"Ne?"

"Tom'u getirme."

" 'Tom' da kim?" diye sordu saflığa vurarak.

Kararlaştırdığımız gün şakır şakır yağmur yağıyordu. Saat on birde ardında bir çim biçme makinesi sürükleyen yağmurluk giymiş bir adam ön kapımı çaldı ve kendisini çimlerimi biçsin diye Bay Gatsby'nin yolladığını söyledi. Bu bana, Finli yardımcıma geri gelmesini söylemeyi unuttuğumu anımsattı, bu yüzden de arabayla kireç duvarlı, çamurlu dar sokaklarda onu aramak ve birkaç fincanla limon ve çiçek almak için West Egg Köyü'ne gittim.

Çiçekler gereksizmiş, çünkü saat ikide Gatsby'nin evinden üstünde sayısız saksılarıyla koca bir çiçeklik geldi. Bir saat sonra ön kapı hışımla açıldı ve beyaz flanel takım elbise,

gümüş rengi bir gömlek ve altın renkli bir kravatla Gatsby içeri daldı. Rengi solmuştu ve gözlerinin altında uykusuzluğun koyu belirtileri vardı.

"Her şey yolunda mı?" diye sordu hemen.

"Çimenler iyi görünüyor, onu soruyorsan."

"Ne çimeni?" diye sordu anlamayarak. "Ha, bahçedeki çimenler." Pencereden dışarı baktı, ama yüzündeki ifadeye bakarak gözünün hiçbir şeyi görmediğinden eminim.

"Çok iyi görünüyor," diye belirtti öylesine. "Gazetelerden birisi yağmurun saat dörtte dineceğini söylüyordu. Sanırım *The Journal*'dı. Çay için gereken her şeyin var mı?"

Onu, Finli kadına biraz kınayarak baktığı kilere götürdüm. Birlikte pastaneden alınma on iki limonlu pastayı gözden geçirdik.

"Bunlar olur mu?" diye sordum.

"Tabii, tabii! İyi bunlar!" ve anlamsızca, "Sevgili dostum," diye ekledi.

Saat üç buçuk civarında yağmur yerini, ara sıra düşen minik taneciklerin çiy damlaları gibi yüzdüğü ıslak bir sise bıraktı. Gatsby, Finlinin mutfak döşemesini titreten adımlarıyla irkilip zaman zaman da sanki dışarıda görünmez, ama korkutucu olaylar meydana geliyormuş gibi buğulanmış pencerelere göz atarak, Clay'in *Economics*'ine boş gözlerle bakıyordu. Sonunda kalktı ve kendinden emin olmayan bir sesle, bana eve gideceğini bildirdi.

"O niye?"

"Gelen giden yok. Çok geç oldu!" Sanki acilen başka bir yerden çağrılmış gibi saatine baktı. "Bütün gün bekleyemem."

"Aptallık etme; dörde iki var daha."

Sanki onu itmişim gibi perişan halde yerine oturdu ve tam da o anda dışarıdan benim sokağıma dönen bir motorun sesi geldi. İkimiz de ayağa fırladık ve benim de azıcık içim parçalanarak, bahçeye çıktım.

Üstü açık büyük bir araba, dallarından damlaların sızdığı çıplak leylak ağaçlarının altından eve yaklaşıyordu. Durdu. Yanlardan yüzüne değen üç köşeli lavanta rengindeki bir şapkanın altında Daisy'nin yüzü, ışıltılı, mest edici bir gülümseyişle bana baktı.

"Yaşadığın yer tam olarak burası mı canım?"

Sesinin canlı çağıltısı yağmurun içinde vahşi bir iksir gibiydi. Kulağım bir an için yalnızca, sözcüklerden önce gelen, inip çıkan o sesin tınısını izlemek zorunda kaldı. Islak bir saç tutamı sanki üstüne mavi boya çarpılmış gibi yanağına yapışmıştı ve tutup arabadan çıkmasına yardım ettiğim eli parıldayan damlalarla ıslanmıştı.

"Bana âşık mısın?" dedi alçak sesle kulağıma. "Öyle olmasa beni niye yalnız gelmeye zorlayacaktın ki?"

"Rackrent Şatosu*'nun sırrı bu. Şoförüne söyle de uzaklaşıp bir saat keyfine baksın."

"Bir saat sonra geri gel, Ferdie." Sonra ciddi bir mırıltıyla: "Adı Ferdie."

"Benzin kokusu burnuna dokunmuyor mu, Ferdie'nin?"

"Sanmam," dedi safça. "Niye?"

İçeri girdik. Oturma odasının boş olduğunu görünce büyük bir şaşkınlığa uğradım.

"Komik ama bu!" dedim yüksek perdeden.

"Komik olan ne?"

Ön kapı hafif, temkinli biçimde vurulurken başını çevirdi. Gidip kapıyı açtım. Gatsby, ölü yüzü gibi solgun, ellerini sanki içlerinde ağırlıklar varmışçasına ceplerine daldırmış, gözlerini acıklı biçimde gözlerimin içine dikmiş, bir su birikintisinin içinde duruyordu.

Elleri hâlâ ceketinin ceplerinde, sessizce hole kadar beni izledi, bir telin üstündeymiş gibi keskin bir dönüş yapıp oturma odasında gözden yitti. Durum hiç komik değildi.

---

* Maria Edgeworth'ün (1767-1849) bu başlığı taşıyan gotik romanı. (ç.n.)

Kendi yüreğimin gümbürtüsünü dinleyerek kapıyı şiddetlenen yağmurun üstüne kapattım.

Yarım dakika kadar içeriden hiç ses gelmedi. Ardından oturma odasından boğulmayı andırır bir mırıltı ve Daisy'nin berrak ve yapmacık sesinin izlediği yarım bir gülüş işittim.

"Seni yeniden gördüğüm için son derece memnunum tabii."

Bir sessizlik; ürkütücü biçimde sürüp gitti. Holde yapacağım hiçbir şey yoktu, bu yüzden de odaya girdim.

Gatsby, elleri hâlâ ceplerinde, zoraki, yapmacık bir rahatlıkla, hatta sıkılmış gibi bir havada şöminenin rafına yaslanmıştı. Başını, oradaki bozuk saate değecek biçimde geri atmıştı ve bu pozisyondan, delice bakan gözleri yüksek bir iskemlenin ucunda ürkmüş, ama zarif biçimde oturan Daisy'ye dikilmişti.

"Önceden tanışıyoruz," diye mırıldandı Gatsby. Gözleri bir an için beni süzdü ve dudakları başarısız bir gülme girişimiyle aralandı. Allahtan saat de başının baskısıyla tehlikeli biçimde yan yatmak için o anı kollamıştı; Gatsby tam zamanında dönüp titreyen parmaklarıyla saati yakaladı ve yeniden yerine koydu. Sonra, dirseği koltuğun kolunda ve çenesi avucunda kaskatı biçimde oturdu.

"Saat için üzgünüm," dedi.

O anda yüzümü yoğun bir tropikal ateş basmıştı. Aklımdaki bin tane basmakalıp sözden birini bile toparlayamadım.

"Eski bir saat," dedim onlara ahmakça.

Sanırım hepimiz bir an için, saatin yerde paramparça yattığına inandık.

"Yıllardır karşılaşmamıştık," dedi Daisy, sesi daha önce hiç olmadığı kadar duygudan yoksundu.

"Önümüzdeki kasımda beş yıl olacak."

Gatsby'nin yanıtının kendiliğindenliği, hepimizin en azından bir dakika daha geriye çekilmemize yol açtı. Mec-

nun Finli, elinde çay tepsisiyle içeri girdiğinde ikisi de bana çay hazırlamakta yardım etme önerisiyle ümitsizce ayaklandı.

Fincanlarla pastaların yarattığı hoş karmaşanın ortasında kendiliğinden gözle görülür bir itidal sağlandı. Gatsby bir gölgeye çekildi ve Daisy ile ben konuşurken gergin, mutsuz gözlerle bir birimize bir diğerimize dikkatle bakıp duruyorduk. Ancak, amaç başlı başına soğukkanlılık olmadığı için mümkün gözüken ilk anda bir mazeret ileri sürüp ayağa kalktım.

"Nereye gidiyorsun?" diye sordu Gatsby ani bir telaşla.

"Geri döneceğim."

"Sen gitmeden önce seninle konuşmam gerekiyor."

Peşimden çılgın gibi mutfağa seğirtti, kapıyı kapattı ve üzgün bir biçimde fısıldadı: "Aman Tanrım!"

"Sorun nedir?"

"Bu korkunç bir hata," dedi kafasını bir o yana bir bu yana sallayarak. "Korkunç, korkunç bir hata."

"Utandın yalnızca, hepsi bu," dedim ve şans eseri ekledim: "Daisy de utandı."

"Utandı mı?" diye yineledi inanamayarak.

"En az senin kadar hem de."

"O kadar yüksek sesle konuşma."

"Küçük bir oğlan çocuğu gibi davranıyorsun," diye kestirip attım sabırsızlıkla. "Yalnızca o da değil, kabalık da ediyorsun. Daisy orada bir başına oturuyor."

Beni susturmak için elini kaldırdı, unutulmaz bir serzenişle bana baktı ve kapıyı sakınarak açıp öteki odaya gitti.

Arka kapıdan çıkıp gittim –tıpkı yarım saat önce Gatsby'nin evin çevresinde huzursuzca attığı turda yaptığı gibi– ve sık yaprakları yağmura karşı bir kalkan görevi gören, dalları birbirine dolaşmış büyük ağacın altına koştum. Bir kez daha sağanak indiriyordu ve Gatsby'nin bahçıvanı tarafından güzelce tıraşlanmış şekilsiz çimenliğim, küçük

çamurlu gölcükler ve tarihöncesi bataklıklarla dolmuştu. Ağacın altından Gatsby'nin kocaman evi dışında bakılacak hiçbir şey yoktu, bu yüzden de kilisesinin kulesini seyreden Kant gibi ben de gözlerimi yarım saat boyunca eve diktim. Bira imalatçısının biri on yıl önce, "dönemin" geçici modası başladığı sırada inşa etmişti bu evi ve sahiplerinin damlarını sazla kapatmaları halinde mahalledeki tüm kulübelerin beş yıllık vergisini kendisinin ödemeyi teklif ettiği yolunda bir söylenti dolaşıyordu ortalıkta. Belki de komşularının bu teklifi reddetmeleri, bir hanedan kurma planını yerle bir etmişti; hemen ardından da sağlığı çok kötü gitmeye başladı. Çocukları evi, daha kapısının üstünde asılı siyah yas çelengi kalkmadan sattılar. Bazen serf olmayı içlerine sindiren Amerikalılar, sıra yoksul köylülüğe gelince Nuh der, Peygamber demezler.

Yarım saat sonra güneş yeniden parlıyordu ve bakkalın arabası hizmetkârların akşam yemeği malzemeleriyle Gatsby'nin araba yoluna döndü; ama kendisinin bir kaşık bile yemeyeceğinden emindim. Bir oda hizmetçisi evinin üst kat pencerelerini açmaya başladı, bir birinde bir diğerinde görünüyordu ve büyük orta bölmelerden birisine yaslanıp dalgın biçimde bahçeye tükürdü. Geri dönme zamanım gelmişti. Yağmur devam ederken damlaların sesi, onların duygu patlamalarıyla bir yükselip bir alçalan seslerinin mırıltılarını andırıyordu. Ama bu yeni sessizlikte, sessizliğin eve de çöktüğünü hissettim.

İçeri girdim; mümkün olan her türlü gürültüyü çıkardım, bir ocağı itmediğim kaldı; ama tek bir sesi bile duyduklarına inanmam. Sanki bir soru sorulmuş ya da sorulmak üzereymiş gibi birbirlerine bakarak kanepenin birer ucunda oturuyorlardı ve aralarında utangaçlıktan eser kalmamıştı. Daisy'nin gözlerinden yaşlar boşanmıştı; ben içeri girince ayağa fırlayıp aynanın önünde mendiliyle yüzünü silmeye başladı. Ama Gatsby'de tümüyle şaşırtıcı bir değişiklik

vardı. Sözcüğün tam anlamıyla ışıldıyordu; ağzından bir söz çıkmasa ve herhangi bir harekette bulunmasa da, her tarafından yeni edinilmiş bir mutluluk fışkırıyor, ufacık odayı dolduruyordu.

"Hah, merhaba, dostum," dedi sanki beni yıllardır görmemiş gibi. Bir an için el sıkışacağını sandım.

"Yağmur dindi."

"Öyle mi?" Neden söz ettiğimin ve gün ışığının odayı dolduran ışıltılarının ayırdına varınca bir hava tahmincisi gibi, ışığın geri gelmesini sağlamış coşkulu bir efendi gibi gülümsedi ve haberi Daisy'ye yineledi. "Ne diyorsun buna? Yağmur dindi."

"Memnun oldum, Jay." Sancılı, yas tutan güzel gırtlağı yalnızca beklenmedik sevincini anlatıyordu.

"Sen ve Daisy benim evime gelsenize," dedi. "Ona etrafı göstermek istiyorum."

"Benim de gelmemi istediğinden emin misin?"

"Kesinlikle, dostum."

Gatsby ve ben çimlerin üstünde beklerken Daisy yüzünü yıkamak için yukarıya çıktı – havlularımın beni rezil etmesini önlemek için artık çok geç diye düşündüm.

"Evim iyi görünüyor, değil mi?" diye bilmek istedi. "Ön cephenin boydan boya nasıl ışık aldığına baksana."

Muhteşem olduğunu kabul ettim.

"Evet." Gözleriyle her bir kubbeli kapıyı ve kare biçimli kuleyi inceledi. "Onu alacak parayı kazanmak tam üç yılımı aldı."

"Paran miras kaldı sanıyordum."

"Öyle oldu, dostum," dedi hemen, "ama çoğunu büyük panikte, savaşın paniği sırasında kaybettim."

Ne dediğinden pek haberi olmadığını düşündüm; çünkü ne iş yaptığını sorduğumda, önce "Orası benim bileceğim şey," diye yanıtlayıp ardından da bunun uygun bir yanıt olmadığının farkına vardı.

"Yani, pek çok işe girip çıktım," diye düzeltti kendisini. "İlaç işindeydim, sonra petrol işine girdim. Ama şu anda ikisini de yapmıyorum." Bana daha bir dikkatle baktı. "Geçen akşam sana yaptığım teklifin üstünde düşündün mü yoksa?"

Ben yanıt veremeden önce, Daisy evden çıktı ve elbisesinin üstündeki iki sıra pirinç düğme güneşte parladı.

"*Şuradaki* devasa yer mi?" diye haykırdı parmağıyla göstererek.

"Hoşuna gitti mi?"

"Bayıldım, ama orada tek başına nasıl yaşıyorsun anlamıyorum."

"Orayı sürekli ilginç insanlarla dolduruyorum, gece gündüz. İlginç işler yapan kişiler. Ünlüler."

Boğaz tarafındaki kestirmeden gitmek yerine yola indik ve büyük arka kapıdan içeri girdik. Daisy büyülenmişçesine mırıltılarla göğe yükselen feodal siluetin bir şu bir bu yanına; bahçelere, fulyaların capcanlı kokularına ve akdikenlerle erik çiçeklerinin yumuşak kokusuna ve hanımeli çiçeklerinin soluk altın rengi kokularına hayran kaldı. Mermer basamaklara erişip de kapının içinde ya da dışında, parıltılı elbiselerin uçuştuğunu görmemeyi ya da ağaçlardaki kuşların seslerinden başka bir şey işitmemeyi yadırgadım.

İçeride de, Marie Antoinette tarzı müzik odalarında ve Restorasyon dönemini yansıtan salonlarda gezinirken her kanepe ve masanın ardında, biz geçip gidene kadar nefes bile almadan sessiz durmaları buyurulmuş konukların gizlendiğini hissettim. Gatsby "Merton College Kütüphanesi"nin kapısını kapatırken baykuş gözlü adamın hayaletimsi bir kahkaha attığına yemin edebilirdim.

Üst kata çıktık, gülkurusu ve lavanta renkli ipeklere sarılıp sarmalanmış, taze çiçeklerle rengârenk yatak odalarından, giyinme odalarından ve bilardo salonlarından, gömme banyolardan geçip pijamaları içinde darmadağınık bir adamın yerde egzersiz yaptığı bir odaya daldık. Bu

Bay Klipspringer, "yatılı konuk" idi. O sabah onu büyük bir açlıkla plajda dolaşırken görmüştüm. Sonunda, Gatsby'nin, bir yatak odası, bir banyo ve Adam stili bir çalışma odasından oluşan kendi dairesine vardık ve oturup duvardaki bir dolabın içinden çıkarttığı Chartreuse liköründen içtik.

Daisy'ye bakmaktan bir an için bile vazgeçmemişti ve sanırım evindeki her şeyi, onun sevilen gözlerinin verdiği tepkiye göre yeniden değerlendiriyordu. Kimi kez kendisi de gözünü dikip çevresindeki eşyalarını, Daisy'nin gerçek ve sersemletici varlığı karşısında artık hiçbirisi gerçek değilmiş gibi dalgın biçimde süzüyordu. Bir kere de az kalsın merdivenlerden yuvarlanacaktı.

Yatak odası, tüm odaların en gösterişsiz olanıydı; saf, donuk altından yapılmış tuvalet takımıyla süslenmiş şifoniyer dışında. Daisy keyifle saç fırçasını alıp saçlarını düzeltti ve bunun üzerine Gatsby oturup gözlerini gizleyerek gülmeye başladı.

"En gülünç şey bu, dostum," dedi şen şakrak. "Yapamıyorum – yapmaya kalkıştığımda..."

Gözle görülür biçimde iki evreyi geçmiş, üçüncüsüne giriyordu. Utanmasının ve mantıksızca sevinmesinin ardından, onun huzurunda hayranlıkla yanıp tutuşuyordu. Bu fikirle o kadar uzun bir süre dopdolu yaşamıştı ki, bunu baştan sona hayal etmiş, akıl almaz bir yoğunlaşmayla deyim yerindeyse dişleri sıkılı beklemişti. Şimdi, verdiği tepki, ileri giden bir saat gibi aşağı doğru koşmaktı.

Bir dakikada kendini toparlayıp içinde, yığılmış takım elbiselerini, sabahlıklarını, kravatlarını ve de her birisinin bir düzine kadarını aldığı raflara tuğlalar gibi istiflenmiş gömleklerini barındıran, lenduha gibi iki dolabı bizim için açtı.

"İngiltere'de bana giysi alan bir adamım var. Her mevsimin başında, ilkbahar ve sonbaharda bana bir şeyler seçip gönderir."

Bir gömlek yığınını çıkartıp teker teker önümüze fırlatmaya başladı; düşerken kat yerleri açılan ve rengârenk bir karmaşayla masayı kaplayan saf ketenden, kalın ipekten ve iyi cins pamukludan gömlekler. Biz hayranlıkla bakarken daha fazlasını getirdi ve yumuşak, zengin yığın daha da yükseldi; çivit mavisi monogramlarıyla mercan, elma yeşili, lavanta ve açık turuncu renklerde çizgili, sarmallı ve kareli gömlekler. Zorlama bir sesle Daisy aniden başını gömleklere gömüp hüngür hüngür ağlamaya başladı.

"Öyle güzel gömlekler ki bunlar," diye hıçkırdı, sesi kalın kumaş yığınının içinde yitip gitti. "Beni hüzünlendiriyor, çünkü bu kadar güzel gömlekleri daha önce hiç görmedim."

Evden sonra, bahçeleri, yüzme havuzunu, deniz uçağını ve yaz ortası çiçeklerini görecektik; ama Gatsby'nin penceresinin dışında yeniden yağmur başladı, bu yüzden de pencere önünde boğazın dalgalı yüzeyine bakarak tek sıra halinde dikildik.

"Eğer sis olmasaydı körfezin karşısında senin evini görebilirdik," dedi Gatsby. "Rıhtımınızın bittiği yerde bütün gece yeşil bir ışık yanıyor hep."

Daisy ansızın onun koluna girdi, ama onun kafası az önce söylemiş olduğu şeye dalmış görünüyordu. Belki de, o ışığın muazzam öneminin artık sonsuza değin ortadan kalktığı gelmişti aklına. Kendisini Daisy'den ayıran büyük mesafeyle kıyaslandığında o ışık neredeyse Daisy'ye dokunuyormuşçasına yakındı ona. Bir yıldızın aya yakın olduğu kadar yakın gözükmüştü. Şimdi ise yine bir rıhtımdaki yeşil ışıktı. Büyülü nesnelerinin sayısı bir eksilmişti.

Yarı karanlıkta ne idüğü belirsiz çeşitli nesneleri inceleyerek odanın içinde yürümeye başladım. Masasının üstündeki duvarda asılı, yatçılık giysileri içinde yaşlıca bir adamın fotoğrafı dikkatimi çekti.

"Bu kim?"

"O mu? O Bay Dan Cody, dostum."

İsim az çok tanıdık geldi.

"Artık sağ değil. Yıllar önce benim en iyi arkadaşımdı."

Masanın üstünde, yine yatçılık giysileri içinde Gatsby'nin de küçük bir resmi vardı –küstahça başını geriye atmış Gatsby– görünüşe göre on sekiz yaşlarındayken çekilmişti.

"Buna bayıldım!" diye bağırdı Daisy. "Saçlarını! Saçlarını geriye taradığından hiç söz etmemiştin bana; ya da bir yatın olduğundan."

"Şuna bir bak," dedi Gatsby çabucak. "Burada yığınla gazete kupürü var; senin hakkında."

Bunları incelemek için yan yana durdular. Telefon çalıp Gatsby ahizeyi kaldırdığında yakutları görebilir miyim diye sormak üzereydim.

"Evet... Yani, şimdi konuşamıyorum... Şimdi konuşamıyorum, dostum... *Küçük* bir kasaba dedim... Küçük bir kasabanın ne olduğunu biliyordur... Yani, eğer küçük kasabadan anladığı Detroit ise ondan bize fayda gelmez..."

Telefonu kapattı.

"Buraya gel *çabuk*!" diye haykırdı Daisy pencerenin önünde.

Yağmur hâlâ yağıyordu, ama batıda karanlık aralanmıştı ve denizin üstünde yükselen pembe ve altın sarısı renklerde, köpüğümsü bulutlar vardı.

"Şuna bak," diye fısıldadı Daisy ve bir an geçtikten sonra: "O pembe bulutlardan birisini kapıp içine seni koysam ve iterek etrafta dolaştırsam ne güzel olurdu."

Bunun üzerine gitmeyi denedim, ama gittiğimi işitmezlerdi; belki de benim varlığım onların kendilerini daha tatminkâr biçimde yalnız hissetmelerini sağlıyordu.

"Ne yapacağımızı biliyorum," dedi Gatsby, "Klipspringer'a piyano çaldıracağız."

"Ewing!" diye bağırarak odadan çıktı ve birkaç dakika içinde, bağa gözlüklü ve seyrek sarı saçlı, utangaç, hafif bit-

kin bir genç adam eşliğinde döndü. Bu kez üzerinde yakası açık "spor bir gömlek", yelken bezinden rengi belirsiz bir pantolon ve ayağında spor ayakkabılarla daha düzgün giyinmişti.

"Egzersizlerinize engel mi olduk?" diye sordu Daisy kibarca.

"Uyuyordum," diye haykırdı Bay Klipspringer bir sıkılganlık çırpınışı içinde. "Yani, *uyumuştum*. Sonra kalktım..."

"Klipspringer piyano çalıyor," dedi Gatsby onun sözünü keserek. "Öyle değil mi, Ewing, dostum?"

"İyi çalamıyorum. Ben... aslında hiç çalamıyorum. Köreldim..."

"Aşağı ineceğiz," diye araya girdi Gatsby. Bir elektrik düğmesine fiske attı. Ev ışıkla dolup ışıldarken gri pencereler gözden yitti.

Müzik odasında Gatsby piyanonun yanında duran tek bir lambayı açtı. Titrek bir kibritle Daisy'nin sigarasını yaktı ve onunla birlikte, holden seken ışıkla parlayan döşeme dışında hiçbir ışığın bulunmadığı, odanın uzak bir köşesindeki kanepeye oturdu.

Klipspringer "The Love Nest"i* çalıp bitirince taburesinde arkaya döndü ve kasvetin içinde mutsuz biçimde Gatsby'yi aradı.

"Tümüyle paslanmışım, görüyorsun. Sana çalamadığımı söyledim. Tümüyle körelmişim..."

"O kadar çok konuşma, dostum," diye buyurdu Gatsby. "Çal!"

"Sabahleyin
Akşamleyin
Eğlenmedik mi..."

---

* Louis A. Hirsch ile Otto Harbach'ın ilk kez 1920 yılında Broadway'de sahnelenen *Mary* adlı müzikal komedide duyulan popüler şarkısı. (ç.n.)

Dışarıda rüzgâr uğulduyordu ve boğaz boyunca belli belirsiz bir gök gürültüsü işitiliyordu. West Egg'de artık tüm ışıklar yakılmaya başlamıştı; insan taşıyan elektrikli trenler yağmurun içine dalıp New York'tan eve doğru geliyorlardı. Derinlemesine bir değişim saatiydi ve havada heyecan oluşmaya başlamıştı.

"Bir şey kesin ve bundan daha kesin başka bir şey yok
Zenginler daha zengin oluyor, yoksullar da çocuk yapıyor
İki arada bir derede..."

Veda etmek için yanlarına giderken, o anki mutluluğunun niteliğine ilişkin belirsiz bir kuşku aklına düşmüşçesine Gatsby'nin yüzüne şaşkınlık ifadesinin yeniden yerleşmiş olduğunu gördüm. Neredeyse beş yıl! O öğleden sonra bile Daisy'nin onun düşlerinin yüceliğine erişemediği anlar olmuştu mutlaka; bu da Daisy'nin hatası olmaktan çok Gatsby'nin yanılsamasının muazzam canlılığı yüzündendir. Bu yanılsama, Daisy'nin ötesine, her şeyin ötesine geçmişti. Onu sürekli besleyerek, yoluna sürüklenen her kuş tüyüyle süsleyerek, yaratıcı bir tutkuyla bu yanılsamanın içine kendisi atılmıştı. Bir adamın hayaletimsi yüreğinde biriktireceği şeylerle hiçbir ateş ya da serinlik başa çıkamaz.

Ben onu gözlerken gözle görünür biçimde kendisine biraz çekidüzen verdi. Eli onunkini kavradı ve Daisy onun kulağına alçak sesle bir şey söylerken bir duygu patlamasıyla ona doğru döndü. Sanırım o ses Gatsby'yi en çok, dalgalanan, ateşli sıcaklığıyla ele geçirmiştir; çünkü düşlenebilmesi olanaksızdı; o ses ölümsüz bir şarkıydı.

Beni unutmuşlardı, ama Daisy başını kaldırıp baktı ve elini uzattı; Gatsby ise benim kim olduğumu bile unutmuştu. Bir kez daha baktım onlara ve onlar da, uzaklardan,

yoğunlaşan yaşam tarafından ele geçirilmiş bir halde bana baktılar. Sonra onları orada baş başa bırakıp odadan çıktım ve mermer basamaklardan aşağı inip yağmura doğru yürüdüm.

Altıncı Bölüm

O sıralarda New York'tan genç, hırslı bir gazeteci bir sabah Gatsby'nin kapısına gelip söyleyeceği bir şey olup olmadığını sordu.

"Ne hakkında?" diye sordu Gatsby kibarca.

"Yani, yapacağınız bir açıklama filan."

Kafaları karıştıran bir beş dakikanın ardından mesele ortaya çıktı; adam kendisinin de açıklığa kavuşturamadığı ve pek de anlamadığı bir bağlantıyla ilgili işyerinde Gatsby'nin adını duymuştu. İzin günüydü ve övgüye değer bir girişkenlikle "ne olup bittiğini anlamak" için dışarı fırlamıştı.

Kör atıştı bu, ama yine de gazeteci sezgilerinde haklıydı. Gatsby'nin konukseverliğini kabul eden ve böylece onun geçmişi hakkında otorite kesilen yüzlerce kişi tarafından yayılan kötü şöhretine ilişkin söylentiler yaz boyunca artmış, hikâyesinin haber değeri kazanmasına ramak kalmıştı. "Kanada'yla yeraltından boru hattı" gibi güncel söylentiler onunla bağlantılandırılmıştı ve aslında bir evde değil, eve benzeyen ve Long Island kıyılarında gizlice bir aşağı bir yukarı gidip gelen bir teknede yaşadığına dair bir hikâye ısrarla yayılıyordu. Yalnız, bu uydurmasyonlar Kuzey Dakota'lı James Gatz için neden bir hoşnutluk kaynağıydı, işte onu söylemek zor.

James Gatz; bu gerçekten de, ya da en azından yasal olarak onun adıydı. On yedi yaşındayken ve kariyerinin başlamasına tanıklık eden o özel anda, Dan Cody'nin yatının Superior Gölü'nün en tehlikeli yerinde demir attığını gördüğünde, adını değiştirmişti. O gün öğleden sonra, sırtında yırtık yeşil bir kazak, ayağında kanvas bir pantolonla kumsalda aylak aylak dolaşan James Gatz idi, ama bir kayık ödünç alıp *Tuolomee*'ye çıkarak Cody'ye fırtınaya yakalanabileceğini ve yarım saat içinde fırtınanın onu yok edebileceğini bildirdiğinde çoktan Jay Gatsby idi artık.

Sanıyorum ki o isim o sırada bile, uzun zaman öncesinden hazırdı. Ana babası sünepe, beceriksiz çiftçilerdi; aslına bakılırsa, hayal gücü onları hiçbir zaman kendi ana babası olarak kabul etmemişti. Gerçek şuydu ki Long Island'ın West Egg'li Jay Gatsby'si, kendi kendisininin, Platon'un felsefesine uygun bir tasarımından fırlamıştı. Tanrı'nın bir oğluydu o –eğer bu ifadenin bir anlamı varsa tam da budur– ve Babasının göreviyle meşgul olmalı, uçsuz bucaksız, hoyrat ve cafcaflı bir güzelliğin hizmetinde olmalıydı. Bu yüzden on yedi yaşındaki bir oğlan çocuğunun icat edebileceği bir Jay Gatsby yarattı ve ona sonuna kadar sadık kaldı.

Bir yılı aşkın bir süredir midye ve somon avlayarak, olmadı kendisine yemek ve yatacak yer sağlayan herhangi bir işte çalışarak Superior Gölü'nün güney kıyısında oradan oraya sürtmüştü. Gitgide sertleşen esmer bedeni, onu güçlendiren o günlerin yarı çetin yarı gevşek işleri arasında doğal bir yaşam sürdü. Kadınları erken tanıdı ve onu şımarttıkları için kadınları küçük görür oldu; genç bakireleri cahil oldukları ve ötekileri de, büyük ölçüde kendisiyle meşgul olduğundan kanıksadığı şeyler uğruna çılgına döndükleri için.

Ancak yüreği, pes etmeyen, kavgacı bir başkaldırı içindeydi. En gülünç ve en olmadık hayaller gece yatağındayken onu pençesine alırdı. Lavabonun üstündeki saat tıkırdar ve

ay döşemenin üstünde karmakarışık duran giysilerini ıslak bir ışığa boğarken betimlenemeyecek ölçüde şatafatlı bir evren beyninde fırıl fırıl dönüp dururdu. Uyku sersemliği ihmalkâr bir kucaklayışla canlı sahnelere son verene dek, her gece hayallerinden oluşan tasarılarına yenilerini eklerdi. Bir süreliğine bu düşler hayal gücüne bir çıkış noktası sağladı; bunlar, gerçekliğin gerçekdışılığının tatmin edici bir işareti, dünya kayasının bir perinin kanadı üstünde sağlam biçimde kurulduğuna ilişkin bir vaatti.

Gelecekte elde edeceği şan şöhrete yönelik bir sezgi, onu birkaç ay önce güney Minnesota'daki küçük, Lutherci St. Olaf College'a yönlendirmişti. Orada, okulun, kaderinin davullarına, kaderinin ta kendisine gaddarca kulak tıkayışı karşısında umutsuzluğa düşerek, okul ücretini ödemek için yaptığı hademelik işinden tiksinerek iki hafta geçirdi. Ardından ayakları onu yeniden Superior Gölü'ne sürükledi ve Dan Cody'nin yatı kıyı boyundaki sığlıklara demir attığında hâlâ yapacak bir şeyler arayışındaydı.

Cody o sıralarda elli yaşındaydı, yetmiş beşten beri Nevada gümüş madenlerinden, Yukon'dan ve her nerede metale hücum varsa oradan nemalanıyordu. Kendisini birkaç kez milyoner kılan Montana bakırı üstüne yaptığı işlemler, onu fiziksel anlamda güçlüyken, ama aptallığın eşiğinde yakaladı ve bunun farkına varan sayısız kadın onu parasından ayırmaya çalıştı. Madame de Maintenon*'u oynayarak onun zaafını kullanan ve onu bir yat içinde denize yollayan gazeteci kadın Ella Kaye'in çevirdiği hiç de hoş olmayan dolaplar 1902 yılının skandal gazeteciliğinin diline dolanmıştı. Cody, Little Girl Körfezi'nde James Gatz'ın kaderi olarak ortaya çıktığı sırada, tam beş yıldır hepsi de ona kollarını açan kıyılarda seyredip duruyordu.

---

* Françoise d'Aubigné, Marquise de Maintenon (1635-1719) Fransa Kralı XIV. Louis'nin ikinci eşiydi ve kocasının üzerinde büyük bir etkisi olduğu söylenirdi. (ç.n.)

Yat, küreklerine yaslanıp korkuluklu güverteye bakan genç Gatz için dünyadaki tüm güzelliği ve görkemi temsil ediyordu. Tahminimce Cody'ye gülümsemiştir; muhtemelen gülümsediği zaman insanların kendisinden hoşlandıklarını keşfetmişti. Her ne hal ise, Cody ona birkaç soru sormuş (bir tanesi de gıcır gıcır yeni adını ortaya çıkarmıştı) ve onun atılgan ve ölçüsüz bir hırsa sahip birisi olduğunu anlamıştı. Birkaç gün sonra onu Duluth'a götürdü ve oradan Gatsby'ye mavi bir ceket, branda bezinden üç beyaz pantolon ve bir de yatçı şapkası aldı. Ve *Tuolomee* Batı Hint Adaları'na ve Barbary Coast'a doğru yola koyulduğunda, Gatsby de yola koyulmuştu.

Belirli bir iş tanımı yapılmaksızın işe alınmıştı; Cody'nin yanında kaldığı sürede, sırasıyla kamarot, ikinci kaptan, kaptan, kâtip ve hatta gardiyan olmuştu, çünkü ayık Dan Cody, sarhoş Dan Cody'nin ne denli savurganca işler yapabileceğini biliyor ve bu tür beklenmedik durumlarda Gatsby'ye giderek daha çok bel bağlıyordu. Aralarındaki bu anlaşma, teknenin kıtanın çevresinde üç kez dolaştığı beş yıl boyunca sürdü. Ella Kaye, Boston'da bulundukları bir gece tekneye gelivermese ve bir hafta sonra da Dan Cody ev sahipliğine yakışmaz biçimde ölüvermeseydi sonsuza değin de sürebilirdi.

Cody'nin, Gatsby'nin üst kattaki yatak odasında asılı portresini anımsıyorum, ağaran saçlarıyla sert, boş yüzlü, al yanaklı bir adam; Amerikan yaşamının bir evresinde Doğu kıyısına sınır kerhaneleriyle meyhanelerin yabanıl şiddetini geri getirmiş öncü zampara. Gatsby'nin çok az içmesinde dolaylı olarak Cody'nin payı vardı. Bazen keyifli partiler boyunca kadınlar Gatsby'nin saçını şampanya ile ovalarlardı; ona gelince, içkiye el sürmeme alışkanlığı geliştirmişti.

Ve parası da kendisine Cody'den miras kalmıştı; yirmi beş bin dolarlık bir miras. Bunu alamamıştı. Kendisine karşı kullanılan hukuki hileyi asla anlamamıştı; ama milyonlar-

dan geriye ne kaldıysa olduğu gibi Ella Kaye'e gitmişti. Garip bir biçimde kendine özgü eğitimi kalmıştı elinde bir tek; Jay Gatsby'nin belirsiz kalıbı genişleyerek bir adamın özünü temsil eder olmuştu.

Bütün bunları bana çok sonradan anlattı, ama burada yazdım ki geçmişine ilişkin, gerçekle uzaktan yakından hiçbir ilgisi bulunmayan o ilk çılgın söylentilerin tamamı yerle bir olsun. Üstelik onun hakkında her şeye inanma ve hiçbir şeye inanmama noktasına vardığım bir kafa karışıklığı sırasında anlatmıştı bana bunları. Bu yüzden, Gatsby ortalıktaki bütün bu yanlış anlamaları temizlemek için, deyim yerindeyse soluklanmışken, ben de bu kısa bocalamayı fırsat biliyorum.

Onun işlerine bulaşmamam konusunda da bir bocalama dönemiydi bu. Birkaç hafta boyunca onu ne gördüm ne de telefonda sesini işittim; çoğunlukla Jordan'la New York'ta at koşturuyor ve bunak teyzesinin gözüne girmeye uğraşıyordum; ama sonunda bir pazar günü öğleden sonra evine uğradım. Daha ben varalı iki dakika bile geçmemişti ki birisi Tom Buchanan'ı bir içki içmek için oraya getirdi. Doğal olarak irkildim, ama asıl şaşırtıcı olanı bunun daha önce gerçekleşmemiş olmasıydı.

At sırtında üç kişilik bir gruptular; Tom, Sloane adında bir adam ve daha önce de orada bulunmuş, kahverengi binici giysisi içinde hoş bir kadın.

"Sizi gördüğüme çok sevindim," dedi Gatsby verandasında durup. "Uğradığınıza çok sevindim."

Sanki onların çok umurundaymış gibi!

"Oturun, oturun. Sigara ya da puro buyurun." Odanın içini çabucak arşınlayıp zillere bastı. "Bir dakika içinde size içecek bir şeyler getirteceğim."

Tom'un orada bulunması onu derinden etkilemişti. Ama onlara bir şey verene dek her nasılsa huzursuzluğu sürecekti; gelişlerinin tek nedeninin bu olduğunu anlamıştı. Bay Sloane

hiçbir şey istemedi. Bir limonata? Hayır, teşekkürler. Azıcık şampanya? Hiçbir şey istemem, teşekkürler... Kusura bakmayın...

"Gezintiniz iyi geçti mi?"

"Buralarda yollar çok iyi."

"Sanırım otomobiller..."

"Evet."

Gatsby karşı konulmaz bir dürtüyle, bir yabancı olarak tanıştırılmayı kabullenmiş olan Tom'a döndü.

"Daha önce bir yerde karşılaştığımızdan eminim, Bay Buchanan."

"Ha, evet," dedi Tom ciddi bir kibarlıkla, ama belli ki anımsamadan. "Karşılaştık. Çok iyi anımsıyorum."

"İki hafta kadar önce."

"Doğru. Bizim Nick'le beraberdiniz."

"Eşinizi tanırım," diye sürdürdü Gatsby, neredeyse saldırganca.

"Öyle mi?"

Tom bana döndü.

"Sen yakınlarda oturuyorsun, değil mi Nick?"

"Bitişikte."

"Öyle mi?"

Bay Sloane sohbete katılmadı ama iskemlesinde kurumla geriye yaslandı; kadın da hiçbir şey söylemedi; ta ki iki viski yuvarlayıp beklenmedik bir içtenlik sergileyene değin.

"Hepimiz bir sonraki partinize geleceğiz, Bay Gatsby," dedi. "Ne dersiniz?"

"Elbette. Sizi ağırlamaktan zevk duyarım."

"Çok iyi olur," dedi Bay Sloane gönül borcu duymaksızın.

"Pekâlâ... sanırım eve doğru yola koyulma zamanı."

"Lütfen acele etmeyin," diye ısrar etti onlara Gatsby. Artık kendisini kontrol edebiliyordu ve Tom'la biraz daha beraber olmak istiyordu. "Niye – niye yemeğe kalmıyorsunuz? New York'tan başka insanlar da çıkıp gelirse şaşmam."

"Siz *bana* yemeğe gelin," dedi hanımefendi coşkuyla. "İkiniz de."

Beni de kastetmişti. Bay Sloane ayağa kalktı.

"Hadi gidelim," dedi, ama yalnızca kadına.

"Laf olsun diye söylemiyorum," diye üsteledi kadın. "Gelirseniz sevinirim. Yerimiz geniş."

Gatsby soran gözlerle bana baktı. Gitmek istiyordu ve Bay Sloane'un onun gelmesini istemediğini anlamamıştı.

"Ne yazık ki ben gelemeyeceğim," dedim.

"O zaman, siz gelin," diye ısrar etti kadın Gatsby'ye odaklanarak.

Bay Sloane, onun kulağına bir şeyler mırıldandı.

"Şimdi çıkarsak geç kalmayız," diye üsteledi kadın yüksek sesle.

"Benim atım yok," dedi Gatsby. "Ordudayken ata binerdim ama hiçbir zaman at almadım. Ben sizi arabamla izlemek zorundayım. Bir dakikalığına beni bağışlayın."

Hepimiz, Sloane ile hanımefendinin bir kenarda hararetli bir konuşmaya giriştikleri verandaya yürüdük.

"Tanrım, sanırım adam geliyor gerçekten," dedi Tom. "Kadının onu istemediğini anlamıyor mu?"

"Gelmesini istediğini söyledi."

"Büyük bir akşam yemeği daveti veriyor ve seninki orada tek bir kişiyi bile tanımaz." Kaşlarını çattı. "Daisy ile hangi cehennemde tanıştığını merak ediyorum. Tanrı biliyor ya, fikirlerimde eski kafalı olabilirim, ama bugünlerde kadınların ortalıkta çok fazla dolaşmaları bana uymuyor. Her türlü tuhaf tiple karşılaşıyorlar."

Birden Bay Sloane ile hanımefendi basamaklardan inip atlarına bindiler.

"Hadi," dedi Bay Sloane Tom'a, "geç kaldık. Gitmemiz gerek." Sonra bana döndü: "Ona bekleyemediğimizi söylersiniz, değil mi?"

Tom ve ben el sıkıştık, kalanlarla soğuk bir baş selamıyla yetindik ve tam Gatsby elinde şapka ve ince bir pardösüyle ön kapıdan çıkarken onlar da araba yolundan tırısa kalkıp ağustos yapraklarının altında gözden yittiler.

Belli ki Tom Daisy'nin ortalıkta tek başına dolaşmasından tedirginlik duymuştu, çünkü sonraki cumartesi gecesi Gatsby'nin partisine onunla birlikte geldi. Belki de onun varlığı akşama olağandışı bunaltıcı bir nitelik kattı; belleğimde, Gatsby'nin o yazki partileri içinde ayrı bir yeri var o gecenin. Aynı insanlar vardı, ya da en azından aynı türden insanlar, aynı şampanya savurganlığı, farklı tonalitelerde sürüp giden aynı çokrenkli keşmekeş vardı, ama havadaki nahoşluğu, daha önce var olmayan o her şeyi kuşatan haşinliği sezdim. Ya da belki buna alışmıştım yalnızca; West Egg'i kendi ölçütleri ve kendi büyük şahsiyetleriyle başlı başına bir dünya olarak kabul etmeye alışmıştım; böyle olduğunun bilincine varmadığı için rakipsizdi ve şimdi bu dünyaya, Daisy'nin gözleriyle yeniden bakıyordum. Düzeltmek için kendi gücünüzü tükettiğiniz şeylere yeni gözlerle bakmak, her durumda hüzün verici oluyor.

Alacakaranlıkta geldiler ve göz alıcı yüzlerce kişi arasında gezinirken, Daisy'nin sesi gırtlağından cilveli mırıltılar döktürüyordu.

"Böyle şeyler beni *öyle* heyecanlandırıyor ki," diye fısıldadı. "Eğer bu akşam bir ara beni öpmek istersen, Nick, bana söyle yeter; senin için bunun bir yolunu bulmaktan hoşnut kalırım. Adımı söylemen yeterli. Ya da bir yeşil kart göstermen. Yeşil kart diyorum..."

"Çevrene bak," diye önerdi Gatsby.

"Çevreye bakıyorum. Müthiş zaman geçiriyorum..."

"Yalnızca adlarını duyduğun bir yığın insanın yüzünü göreceksin."

Tom'un kendini beğenmiş gözleri kalabalığın üstünde dolaştı.

"Pek bir yere gitmeyiz biz," dedi. "Aslında, buradaki tek bir kişiyi bile tanımadığımı düşünüyordum tam da."

"Belki şu hanımı tanırsınız." Gatsby, bir erik ağacının altında tüm görkemiyle oturan, göz kamaştırıcı, insan suretindeki bir orkideyi andıran kadını gösterdi. Tom ve Daisy gözlerini dikip, o zamana değin kendileri için hayaletten farksız bir film yıldızını tanıyıvermelerine eşlik eden, o kendine özgü gerçekdışı duyguyla baktılar.

"Güzel kadın," dedi Daisy.

"Ona doğru eğilmiş duran adam da yönetmeni."

Onları törensel bir tavırla gruptan gruba götürdü:

"Bayan Buchanan... ve Bay Buchanan..." Bir anlık duraksamanın ardından da ekledi: "polo oyuncusu."

"Ah, hayır," diye karşı çıktı Tom hemen, "o ben değilim."

Ama belli ki gecenin geri kalanında Tom'un "polo oyuncusu" olarak kalması olasılığı Gatsby'yi hoşnut etmişti.

"Ömrümde hiç bu kadar ünlüyle karşılaşmamıştım," diye haykırdı Daisy. "Şu adamdan hoşlandım –adı neydi?– mavimsi burnu olan."

Gatsby, onun kim olduğunu söyleyip ufak bir yapımcı olduğunu ekledi.

"Kimse kim, yine de hoşlandım ondan."

"Polo oyuncusu olmamayı yeğlerdim," dedi Tom hoşnutlukla, "bütün bu ünlü kişilere kimliğimi çaktırmadan bakmayı yeğlerdim."

Daisy ile Gatsby dans ettiler. Gatsby'nin zarif, abartısız fokstrotu karşısında şaşırdığımı anımsıyorum; daha önce hiç dans ederken görmemiştim kendisini. Ardından amaçsızca benim evime yürüdüler ve Daisy'nin ricası üstüne ben gözlerimi dört açıp bahçede kaldım; onlarsa yarım saat boyunca basamaklarda oturdular: "Yangın ya da sel olursa diye," biçiminde açıklama yaptı Daisy, "ya da başka bir doğal afet."

Biz birlikte akşam yemeğine otururken Tom da davetlilere kimliğini çaktırmadan bakma işinden geri geldi. "Şuradaki kişilerle yesem kusura bakar mısın?" dedi. "Tipin birisi gülünç bir durumdan paçayı nasıl sıyırdığını anlatıyor."

"Keyfine bak," diye yanıtladı Daisy güler yüzle, "ve eğer herhangi bir adres alman gerekirse, al işte benim küçük altın kalemim." ...Bir an sonra çevresine bakındı ve bana kızın "sıradan ama güzel" olduğunu söyledi ve Gatsby ile baş başa kaldığı yarım saatin dışında pek iyi zaman geçirmediğini anladım.

Özellikle çakırkeyif olanlarla aynı masadaydık. Bu benim hatamdı... Gatsby telefona çağrılmıştı ve daha iki hafta önce, aynı kişilerin beraberliğinden keyif almıştım. Ama o zaman beni eğlendiren şey şimdi havayı kirletiyordu.

"Kendinizi nasıl hissediyorsunuz, Bayan Baedeker?"

Seslendiğim kız, başarısız bir girişimle başını omzuma yaslamaya çabalıyordu. Bu soru üstüne oturdu ve gözlerini açtı.

"Ha?"

Daisy'yi ertesi gün kendisiyle şehir kulübünde golf oynasın diye sıkıştıran irikıyım ve uyuşuk bir kadın, Bayan Baedeker'ı savunmak için ağzını açtı:

"Yok, bu daha iyi hali. Beş altı kokteyl içtikten sonra hep öyle çığlık atmaya başlar. İçkiye elini sürmemesi gerektiğini söylüyorum ona."

"El sürmüyorum," diye doğruladı suçlanan kişi boşluktan gelen bir sesle.

"Senin bağırdığını işittik, bu yüzden de bizim Doktor Civet'e dedim ki: 'Senin yardımına gereksinim duyan birisi var, Doktor.'"

"Çok minnettar kalmıştır, eminim," dedi bir başka arkadaşı, kinayeyle. "Ama kafasını havuza soktuğunuzda elbisesini baştan aşağı ıslattınız."

"En nefret ettiğim şey kafamın havuza sokulmasıdır," diye homurdandı Bayan Baedeker. "Bir keresinde New Jersey'de az kalsın boğuyorlardı beni."

"Demek ki içkiye el sürmemelisin," diye karşılık verdi Doktor Civet.

"Sen kendine bak!" diye bağırdı Bayan Baedeker çılgınca. "Ellerin titriyor. Beni ameliyat etmene asla izin vermezdim!"

İşte durum buydu. Anımsadığım neredeyse son şey, Daisy ile dikilip film yönetmeniyle Yıldızını izlediğimizdi. Hâlâ erik ağacının altındaydılar ve aradan geçen ince bir ay ışığı huzmesi sayılmazsa yüzleri birbirine değiyordu. Adamın, bu yakınlığı sağlamak için bütün gece boyunca son derece yavaş biçimde kadına doğru eğildiği geldi aklıma ve hatta ben onu izlerken son aşamada kamburlaşıp kadını yanağından öptüğünü gördüm.

"Onu beğeniyorum," dedi Daisy, "bence güzel bir kadın."

Ancak geri kalan her şey ona batıyordu, hem de tartışmasız biçimde; çünkü bu davranışlarından anlaşılan bir şey değil, bir duyguydu. West Egg onun ağzını açık bırakmıştı, Broadway'in Long Island'da bir balıkçı köyünden peydahladığı bu benzeri bulunmayan "yer", eski edebi kelamlarla yıpranmış ham diriliği ve sakinlerini bir hiçlikten diğer bir hiçliğe kestirmeden sürüp götüren aşırı yılışık talihi karşısında apışıp kalmıştı. Tam da anlamakta güçlük çektiği bu yalınlıkta berbat bir şeyler görüyordu.

Onlar arabalarının gelmesini beklerlerken ben de ön taraftaki basamaklarda yanlarında oturdum. Ön taraf, burası yani, karanlıktı: Bir tek parlak kapıdan, yaklaşık bir metrekarelik yeri aydınlatan, yumuşak, kara sabaha yağarcasına bir ışık geliyordu. Bazen yukarıda bir giyinme odasının perdesinde bir gölge kımıldıyor, sonra yerini başka bir gölgeye bırakıyor ve görünmez bir camda dudak boyayıp pudralanan sonsuz bir gölgeler geçidi oluşuyordu.

"Yani, kimdir bu Gatsby?" diye soruverdi Tom birden. "Büyük içki kaçakçılarından birisi mi?"

"Bunu nereden duydun?" diye sordum.

"Duymadım. Kendim tahmin ettim. Bu yeni zenginlerin çoğu içki kaçakçılarından ibarettir, bilirsin."

"Gatsby değil," dedim kısaca.

Bir an sessiz kaldı. Araba yolunun çakıl taşları ayaklarının altında gıcırdadı.

"Yani, bu hayvanat bahçesini bir araya toplamak için kendini epey zorluyor olmalı."

Bir esinti Daisy'nin kürk yakasının kurşuni bulanıklığını karıştırdı.

"En azından bizim tanıdığımız insanlardan çok daha ilginçler," dedi bir gayretle.

"Pek ilgilenmiş görünmüyordun."

"Ama ilgilendim."

Tom güldü ve bana döndü.

"O kız, kendisini soğuk duşun altına sokmasını istediğinde Daisy'nin yüzüne dikkat ettin mi?"

Daisy, müzikle birlikte, sözcüklerin her birine daha önce hiç sahip olmadıkları ve bundan böyle de olmayacakları bir anlam katarak kısık, ritmik bir fısıltıyla şarkı söylemeye başladı. Melodi yükseldiğinde, sesi, kontralto seslerde rastlanan biçimde onu izleyerek tatlılıkla çatallanıyor ve her değişiklik onun sıcak, insanca büyüsünü havaya boşaltıyordu.

"Davet edilmemiş sürüyle insan geliyor," dedi birdenbire. "O kız davet edilmemişti. Öylesine içeriye dalıyorlar ve o da karşı çıkmayacak kadar kibar."

"Onun kim olduğunu ve ne yaptığını bilmek istiyorum," diye üsteledi Tom. "Ve bunu öğrenmenin de bir yolunu bulacağım."

"Ben sana hemen söyleyebilirim," diye yanıtladı Daisy. "Eczaneleri var, yığınla eczane. Onları kendisi kurmuş."

Limuzin, araba yolundan yavaş yavaş geldi.

"İyi geceler, Nick," dedi Daisy.

Bakışını benden ayırıp açık kapıdan, o yılın güzel, hüzünlü "Three O'clock in the Morning" valsinin süzüldüğü, basamakların üstündeki aydınlık girişe yöneltti. Sonuçta, Gatsby'nin partisinin gelişigüzelliği, Daisy'nin dünyasında yeri olmayan romantik olasılıklar barındırıyordu içinde. Şarkıda, onu gerisingeri içeriye çağıran ne vardı? Artık bu loş, nasıl geçeceği kestirilemeyen saatlerde ne olabilirdi? Bakarsınız, eşine az rastlanır ve hayranlık uyandıran, inanılmaz bir konuk, gerçekten ışıltılar saçan genç bir kız gelirdi; bir anlık büyülü bir karşılaşmayla, Gatsby'ye bir göz süzüşüyle, sarsılmaz biçimde kendisine adanmış o beş yılı siliverirdi.

O gece geç saatlere dek oradan ayrılmadım. Gatsby, kendisi serbest kalana değin beklememi rica etmişti ve kara kumsalda artık âdet haline gelmiş, insanı soğuktan titreten, coşkulu yüzme partisi sona erene, yukarıdaki konuk odalarında ışıklar sönene değin bahçede gezinip durdum. Sonunda basamaklardan aşağı indiğinde, bronzlaşmış yüzünün derisi alışılmadık biçimde gergin, gözleri parlak ve yorgundu.

"Beğenmedi," dedi hemen.

"Elbette beğendi."

"Beğenmedi," diye üsteledi. "İyi zaman geçirmedi."

Suskunlaştı ve dile getiremediği sıkıntısını sezdim.

"Ondan çok uzakta hissediyorum kendimi," dedi. "Anlamasını sağlamak zor."

"Danstan mı söz ediyorsun?"

"Dans mı?" Parmaklarını şıklatarak bütün dansları bir yana itti. "Dostum, dansın önemi yok."

Daisy'nin, Tom'a gidip "Seni asla sevmedim" demesinden daha azına razı değildi. Dört yılı bu cümleyle tamamen sildikten sonra atılması gereken adımlara karar verebilirlerdi ancak. Bunlardan birisi, Daisy serbest kalınca, Louisville'e geri dönüp onu evinden gelin olarak çıkartmaktı; sanki beş yıl öncesindelermiş gibi.

"Ve o bunu anlamıyor," dedi. "Eskiden olsa anlardı. Saatlerce otururduk..."

Sustu ve meyve kabukları, bir yana atılmış armağanlar ve ayaklar altında ezilmiş çiçeklerle harap bir patikada bir aşağı bir yukarı yürümeye başladı.

"Ben olsam, ondan fazla bir şey beklemezdim," demeyi göze aldım. "Geçmişi geri getiremezsin."

"Geçmişi geri getiremez miyim?" diye haykırdı kulaklarına inanamayarak. "Niye, elbette ki getiririm!"

Sanki geçmiş burada, evinin gölgesinde pusuya yatmış da yalnızca o erişemiyormuş gibi çılgınca çevresine bakındı.

"Her şeyi eski haline getireceğim," dedi, kararlı biçimde başını sallayarak. "Görecek."

Geçmişten çok fazla söz etti ve bir şeyi, belki de Daisy'yi sevmeye adadığı, kendisiyle ilgili bir düşünceyi kurtarmaya çalıştığına hükmettim. Yaşamı o zamandan beri karmaşa ve düzensizlik içinde geçmişti, ama bir kez belirli bir başlangıç noktasına dönebilse ve hepsinin üstünden bir kez daha geçebilseydi bu şeyin ne olduğunu bulabilecekti...

...Beş yıl önce, bir sonbahar gecesi, yapraklar dökülürken sokakta yürümüşler ve hiçbir ağacın bulunmadığı, kaldırımın ay ışığından beyaza kestiği bir yere gelmişlerdi. Burada durup birbirlerine döndüler. Yılın iki mevsim değişiminde bir gelen, o gizemli heyecanla yüklü serin bir geceydi. Evlerdeki dingin ışıklar karanlığın içine doğru vızıldıyordu ve yıldızların arasında bir kıpırtı, bir telaş vardı. Gatsby gözünün ucuyla, kaldırım taşlarının gerçekten bir merdivene dönüştüğünü ve ağaçların üstünde gizli bir yere uzandığını gördü; tek başına tırmansa çıkabilirdi oraya ve bir kez oraya varınca yaşamın lapasını emebilir, mucizenin hiçbir şeyle kıyas götürmez sütünü mideye indirebilirdi.

Daisy'nin beyaz yüzü kendisininkine yaklaşırken yüreği hızla çarpıyor da çarpıyordu. Bu kızı öptüğünde ve dile getirilemez hayallerini sonsuza değin onun ölümlü nefesine

bağladığında, zihni bir daha asla Tanrı'nın zihni gibi haşarılık edemeyecekti. Bu yüzden, bir yıldıza çarpan diyapazonun sesini bir an daha dinleyerek bekledi. Sonra onu öptü. Dudakları onunkilere değince kız onun için çiçeğe durdu ve vücut bulma tamamlandı.

Şaşırtıcı bir duygusallıkla söylese de, söyledikleri bana bir şeyi anımsattı; uzun zaman önce bir yerlerde duyduğum, kolay kolay yakalanamayan bir ritim, kayıp sözcüklerden bir parça. Bir an için ağzımın içinde bir cümlecik biçimlenmeye başlar gibi oldu ve sanki onlar için titreşen bir tutam havadan çok daha fazla çabalarmışçasına dudaklarım dilsiz birininki gibi aralandı. Ama hiç ses çıkmadı ve anımsamak üzere olduğum şey sonsuza değin söze dökülebilir olmaktan çıktı.

Yedinci Bölüm

Bir cumartesi akşamı evindeki ışıkları yakmayı ihmal ettiğinde, Gatsby'ye ilişkin merak doruğuna çıktı ve Trimalchio* olma uğraşı, başladığı gibi anlaşılmaz biçimde sona erdi. Beklenti içinde evinin önündeki yola dönen otomobillerin yalnızca bir dakika kaldığını ve sonra da küskünlük içinde uzaklaştıklarını nice zaman sonra fark ettim. Hasta mı diye merak ederek evine gittiğimde, kapının arasından kuşkuyla gözlerini kısıp bana bakan tanımadığım, iğrenç suratlı bir kâhyayla karşılaştım yalnızca.

"Bay Gatsby hasta mı?"

"Hayır." Bir suskunluğun ardından ağırdan alan bir gönülsüzlükle, "efendim" diye ekledi.

"Onu ortalıkta göremeyince oldukça kaygılandım. Ona Bay Carraway'in uğradığını söyleyin."

"Kim?" diye sordu kabaca.

"Carraway."

"Carraway. Tamam. Söyleyeceğim."

Ansızın kapıyı küt diye kapattı.

Benim Finli, Gatsby'nin bir hafta önce evdeki tüm hizmetkârları işten attığı ve onların yerine altı yeni hizmetkâr aldığı bilgisini verdi bana; bu yeni gelenler, satıcılardan rüş-

---

* Latin şairi ve yazarı Petronius'un (MS 1. yüzyıl) *Satyricon* adlı yapıtının karakterlerinden biri. (ç.n.)

vet yemesinler diye West Egg Köyü'ne kendileri inmeyip telefonla aşırıya kaçmayan siparişler veriyorlardı. Bakkalın çırağı, mutfağın domuz ahırına benzediğini bildirmişti ve köydeki genel kanı, bu yeni kişilerin aslında hizmetkâr olmadıkları yönündeydi.

Ertesi gün Gatsby beni telefonla aradı.

"Bir yere mi gidiyorsun?" diye sordum.

"Hayır, dostum."

"Bütün hizmetkârlarını kovduğunu duydum."

"Dedikodu etmeyecek birileri olsun istedim. Daisy oldukça sık uğruyor; öğleden sonraları."

Demek ki, Daisy'nin gözlerindeki kınama sonucunda, bütün kervansaray iskambil kâğıdından yapılma bir ev gibi yerle bir olmuştu.

"Onlar Wolfshiem'in iyilik etmek istediği birtakım insanlar. Hepsi birbiriyle kardeş. Eskiden küçük bir otel işletiyorlarmış."

"Anlıyorum."

Daisy'nin ricası üstüne arıyordu; yarın öğle yemeğine Daisy'nin evine gider miydim? Bayan Baker da orada olacaktı. Yarım saat sonra da Daisy telefon etti ve geleceğimi öğrenince rahatladı. Bir şeyler dönüyordu. Ama yine de bir sahne; özellikle de Gatsby'nin bahçede ipucunu verdiği oldukça rahatsız edici sahneyi yaratmak için bu fırsatı seçtiklerine inanamıyordum.

Ertesi gün sıcak kavuruyordu, yazın son ve kesinlikle en sıcak günüydü. Trenim tünelden gün ışığına çıkarken, öğle saatinin sakin suskunluğunu yalnızca National Biscuit Company'nin sıcak ıslıkları bozuyordu. Vagonun hasır koltukları neredeyse alev alacaktı; yanımda oturan kadın bir süre renk vermeden beyaz bluzunun içinde zarifçe terledi ve ardından gazetesi parmaklarının altında sırılsıklam olurken, umutsuzluk içinde perişan bir haykırışla sıcağa pes etti. Cüzdanı döşemenin üstüne düştü.

"Hay Allah!" dedi soluk soluğa.

Bitkince eğilip cüzdanı yerden aldım ve başka bir niyetimin olmadığını belirtircesine bir kol boyu uzağımda ve ucundan tutarak ona geri uzattım; ama kadın dahil yakındaki herkes yine de benden kuşkulandı.

"Sıcak!" dedi kondüktör tanıdık yüzlere. "Biraz hava! Sıcak!.. Sıcak!.. Sıcak!.. Size de sıcak gelmiyor mu? Sıcak değil mi? Değil mi?"

Abonman biletimi, elinin bıraktığı koyu bir lekeyle geri verdi. Sanki bu sıcakta kimin kırmızı dudaklarını öptüğü, yüreğinin üstüne denk gelen pijama cebine kimin başını yaslayıp ıslattığı milletin umurundaymış gibi!

...Gatsby ile ben kapıda beklerken Buchanan'ların evinin holünden, telefonun zil sesini beraberinde taşıyan hafif bir esinti geliyordu.

"Beyefendinin bedeni!" diye gürledi kâhya ahizeye doğru. "Üzgünüm, hanımefendi, ama donatamayız; bu öğle saatinde dokunulamayacak kadar sıcak!"

Gerçekte söylediği ise şuydu: "Evet... Evet... Bakacağım."

Ahizeyi bıraktı ve terden ışıldayarak, kaskatı kesilmiş hasır şapkalarımızı almak için bize doğru geldi.

"Hanımefendi sizi salonda bekliyor!" diyerek gereksiz biçimde yönü işaret etti. Bu sıcakta fazladan yapılmış her hareket, hepimizin enerjisini tüketiyordu.

Güneşliklerin gayet iyi gölgelediği oda karanlık ve serindi. Daisy ile Jordan, vantilatörlerin şarkı söyleyen esintilerine karşı beyaz giysilerini elleriyle bastırarak kocaman bir kanepenin üstüne gümüş putlar gibi uzanmışlardı.

"Yerimizden kalkamıyoruz," dediler ikisi birden.

Jordan'ın pudralı, güneş yanığı parmakları bir an için benimkilerin içinde kaldı.

"Ya Bay Thomas Buchanan, sporcumuz, o nerede?" diye sordum.

Aynı anda da sesini işittim; holde telefonla konuşuyor, sesi aksi, boğuk ve kısık geliyordu.

Gatsby kıpkırmızı halının ortasında durdu ve hayranlık dolu gözlerle çevresine göz gezdirdi. Daisy yüzünde o tatlı, heyecan verici gülüşüyle onu gözetliyordu; göğsünden ufak bir pudra esintisi yükseldi havaya.

"Söylenen o ki," diye fısıldadı Jordan, "telefondaki Tom'un kız arkadaşı."

Sessizdik. Holdeki ses kızgınlıkla yükseldi. "İyi o zaman, ben de arabayı sana satmam. ...Sana karşı hiçbir yükümlülüğüm yok... öğle yemeği saatinde beni rahatsız etmene gelince, sonuçta ona da katlanamam!"

"Ahizeye konuşurmuş gibi yapıyor," dedi Daisy alaycı bir tavırla.

"Hayır, öyle yapmıyor," diye güvence verdim ona. "Gerçekten de böyle bir pazarlık var. Konuyu bir şekilde öğrenmiştim."

Tom kapıyı savurarak açtı, iri gövdesiyle bir an için bütün girişi kapattı ve aceleyle odaya daldı.

"Bay Gatsby!" Enli, yayvan elini iyi gizlenmiş bir tiksintiyle uzattı. "Sizi gördüğüme sevindim, bayım... Nick..."

"Bize içecek soğuk bir şeyler hazırla!" diye bağırdı Daisy.

Tom tekrar odadan çıkarken Daisy kalktı ve yanına giderek Gatsby'nin başını aşağı çekip ağzından öptü.

"Seni sevdiğimi biliyorsun," diye mırıldandı.

"Burada bir hanımefendinin bulunduğunu unutuyorsunuz," dedi Jordan.

Daisy kuşkuyla çevresine bakındı.

"Sen de Nick'i öp."

"Ne kadar ucuz, görgüsüz bir kız!"

"Umurumda değil!" diye haykırdı Daisy ve tuğla şömineye kütük doldurmaya başladı. Sonra sıcağı anımsadı ve suçluluk duygusuyla kanepeye oturduğu sırada tertemiz giysili bir dadı elinden tuttuğu küçük bir kızla odaya girdi.

Daisy kollarını açarak, "Melek yüzlüm," diye mırıldandı şarkı söylercesine. "Seni seven anneciğinin kucağına gel."

Dadının serbest bıraktığı çocuk odanın öteki ucundan koştu ve utanarak annesinin giysisine gömüldü.

"Melek yüzlüm! Anne senin canım sarı saçlarını pudralamış mı? Haydi ayağa kalk da nasılsınız de."

Gatsby ile ben sırayla eğilip küçük çekingen eli sıktık. Sonrasında Gatsby çocuğa şaşkınlıkla bakıp durdu. Çocuğun varlığına daha önce gerçekten inandığını hiç sanmam.

"Yemekten önce giyindim," dedi çocuk, hevesle Daisy'ye dönerek.

"Çünkü annen seninle hava atmak istedi." Yüzünü küçük beyaz boynun tek kıvrımına gömdü. "Mucizem benim. Kesinlikle küçük bir mucizesin sen."

"Evet," diye kabullendi çocuk sakince. "Jordan Teyze de beyaz elbise giymiş."

"Sevdin mi annenin arkadaşlarını?" Daisy çocuğu Gatsby ile yüz yüze gelecek biçimde döndürdü. "Sence hoş insanlar mı?"

"Babam nerede?"

"Babasına benzemiyor," diye açıklama yaptı Daisy. "Bana benziyor. Benim saçlarımı ve yüz biçimimi almış."

Daisy arkasına yaslandı. Dadı öne doğru bir adım atıp elini uzattı.

"Gel, Pammy."

"Hoşça kal, aşkım!"

Geriye doğru çekingen bir bakış atan terbiyeli çocuk dadısının elini tuttu ve tam Tom elinde içi buzla dolu limonlu sodalı dört cinle içeri girerken dışarı çıkartıldı.

Gatsby içkisini aldı.

"Görünüşe göre kesinlikle buz gibiler," dedi gözle görülür bir gerginlikle.

Uzun, açgözlü yudumlarla içtik.

"Bir yerde güneşin her yıl giderek ısındığını okudum," dedi Tom neşeyle. "Öyle görünüyor ki bu gidişle pek yakında dünya güneşin içine düşecek; ya da bir dakika; tam tersiydi; güneş her yıl giderek soğuyor."

"Dışarı gelin," diye önerdi Gatsby'ye, "mekânımıza bir göz atın istiyorum."

Onlarla birlikte ben de verandaya çıktım. Sıcaktan durgunlaşmış yeşil boğazın üstünde, küçük tek bir yelken açık denize doğru sürükleniyordu. Gatsby'nin gözleri o anda onu izliyordu; elini kaldırdı ve körfezin karşısını gösterdi.

"Tam karşınızdayım."

"Demek öyle."

Gözlerimizi güllerden, sıcak çimlerden ve yazın bunaltıcı sıcağına bana mısın demeyen kıyı boyundaki yabani otlardan ayırdık. Teknenin beyaz kanatları yavaşça gökyüzünün serin mavi sınırına doğru kaydı. Önünde çukurlaşan okyanus ve yığınla huzurlu adacık uzanıyordu.

"Al sana spor," dedi Tom başını sallayarak. "Orada bir saat kadar onunla olmak isterdim."

Yemek odasında öğle yemeği yedik, orası da sıcağa karşı karartılmıştı ve soğuk bira eşliğinde gergin bir neşeyi de içtik.

"Bu öğleden sonra ne yapacağız," diye haykırdı Daisy, "ve bundan sonraki gün ve önümüzdeki otuz yıl boyunca?"

"Deli deli konuşma," dedi Jordan. "Sonbaharda ayaz başlayınca hayat yeni baştan başlar."

"Ama çok sıcak," diye üsteledi Daisy ağlamaklı. "Ve her şey karmakarışık. Hadi hepimiz şehre inelim!"

Sesi, sıcağın içinde mücadele veriyor, ona vuruyor, sıcağın baygınlığını kalıba döküp biçimlendiriyordu.

"Ahırın garaja dönüştürüldüğünü duymuşluğum var," diyordu Tom Gatsby'ye, "ama bir garajı ahıra dönüştüren ilk kişi benim."

"Kim şehre inmek ister?" diye sordu Daisy ısrarla. Gatsby'nin gözleri ona doğru kaydı. "Ah," diye haykırdı Daisy, "çok serinkanlı görünüyorsun."

Gözleri buluştu ve başka kimse yokmuşçasına birbirlerini süzdüler. Çabalayarak da olsa Daisy gözlerini masaya çevirmeyi becerdi.

"Her zaman serinkanlı görünüyorsun," diye yineledi.

Ona onu sevdiğini söylemişti ve Tom Buchanan da anladı bunu. Hayretler içinde kaldı. Ağzı bir parça açıldı ve önce Gatsby'ye, sonra da sanki uzun zaman öncesinden bildiği birini tam da o anda tanımış gibi karısına baktı.

"Şu adamın reklamına benziyorsun," diye sürdürdü Daisy saflıkla. "Adamın reklamını biliyorsun..."

"Tamam," diye araya girdi Tom çabucak, "şehre gitmeye can atıyorum. Hadi, hepimiz şehre gidiyoruz."

Ayağa kalktı; gözleri çakmak çakmak, hâlâ Gatsby ile karısı arasında gidip geliyordu. Kimse yerinden kımıldamadı.

"Hadi!" Sinirleri biraz bozulmuştu. "Mesele nedir, canına yandığımın? Eğer şehre gidiyorsak kımıldayalım."

Kendini tutmak için gösterdiği çabayla titreyen eli, bira bardağında kalanı dudaklarına götürdü. Daisy'nin sesiyle ayağa kalktık ve yanıp tutuşan çakıl taşlarıyla kaplı yola çıktık.

"Hemen gidecek miyiz yani?" diye karşı çıktı Daisy. "Öylece? Kimsenin önce bir sigara içmesine izin vermeyecek miyiz?"

"Herkes yemek boyunca sigara içti."

"Ah, hadi eğlenelim ama," diye yalvardı ona Daisy. "Hava, yaygara koparmak için fazla sıcak." Tom ona yanıt vermedi.

"İstediğin gibi olsun," dedi Daisy. "Hadi gel, Jordan."

Biz üç erkek orada dikilip ayaklarımızla sıcak çakıl taşlarını karıştırırken, onlar da yukarıya hazırlanmaya çıktılar. Ay gümüşi bir kavis şeklinde şimdiden batı göğünde

yükselmişti. Gatsby konuşacak oldu, fikrini değiştirdi, ama Tom'un dönüp beklenti içinde ona bakmasından sonraydı bu.

"Ahırlarınız burada mı?" diye sordu Gatsby zoraki.

"Yolun dört yüz metre kadar aşağısında."

"Ya."

Sessizlik.

"Şehre niye gidiyoruz, anlamıyorum," diye yabani bir tavırla sessizliği bozdu Tom. "Kadınlar kafalarına bu tür şeyleri koyup..."

"Yanımıza içecek bir şey alacak mıyız?" diye seslendi Daisy üst kat pencerelerinin birinden.

"Ben biraz viski alayım," diye yanıtladı Tom. İçeri girdi.

Gatsby sertçe bana döndü:

"Evindeyken hiçbir şey söyleyemiyorum, dostum."

"Daisy sesiyle kendisini ele veriyor," diyecek oldum. "Sesi şeyle dolu..."

Duraksadım.

"Sesi parayla dolu," dedi birden.

Buydu işte. Daha önce hiç anlamamıştım. Parayla doluydu; sesinin yorulmak bilmez iniş çıkışlarının büyüsü, tınısı, içindeki zillerin şarkısı... Beyaz bir sarayın yüksek bir yerinde oturan kral kızı, altın kız...

Metal renkli kumaştan dar şapkalar giymiş ve kollarında hafif pelerinler taşıyan Daisy ve Jordan'ı peşine takmış Tom, çeyreklik bir viski şişesini bir havluya sararak geldi.

"Hepimiz benim arabamla gidelim mi?" diye önerdi Gatsby. Koltuğun yeşil, kızgın derisini yokladı. "Gölgede bırakmalıymışım."

"Düz vites mi?" diye sordu Tom.

"Evet."

"İyi, siz benim iki kişiliği alın, ben de şehre sizin arabanızla gideyim."

Bu öneri hoşuna gitmedi Gatsby'nin.

"Fazla benzin olduğunu sanmıyorum," diye karşı çıktı.

Göstergeye bakıp, "Tonla benzin var," dedi Tom yüksek sesle. "Hem biterse bir eczanenin önünde durabilirim. Bugünlerde eczanelerden her şey alınabiliyor."

Bu anlamsız olduğu su götürmez imayı bir sessizlik izledi. Daisy suratını asarak Tom'a baktı ve sanki yalnızca sözcüklerle betimlendiğini duymuşum gibi bir ifade, kesinlikle tanıdık olmayan ve belli belirsiz anlaşılabilen bir ifade geçti Gatsby'nin yüzünden.

"Hadi Daisy," dedi Tom, eliyle onu Gatsby'nin arabasına doğru zorlayarak. "Seni bu sirk arabasıyla götüreceğim."

Kapıyı açtı, ama Daisy onun kolunun arasından sıyrıldı.

"Sen Nick'le Jordan'ı al. Biz sizi iki kapılıyla izleriz."

Eliyle ceketine dokunarak, Gatsby'nin yanında yürüdü. Jordan, Tom ve ben de Gatsby'nin arabasının ön koltuğuna geçtik, Tom alışkın olmadığı vitesleri el yordamıyla deneyip itti ve onları geride bırakıp gözden yitirerek bunaltıcı sıcağın içine ok gibi fırladık.

"Gördün mü?" diye sordu Tom.

"Neyi gördüm mü?"

Jordan'la benim başından beri bildiğimizin farkına vararak sertçe baktı bana.

"Beni su katılmamış salak sanıyorsunuz, değil mi?" dedi. "Belki de öyleyim, ama bazen bana ne yapmam gerektiğini söyleyen bir önsezim var. Belki inanmazsınız buna ama, bilim..."

Durakladı. Ansızın beliren olasılık onu pençesine aldı, içinden çıkılmaz soyut uçurumun kenarından geri çekti.

"Bu herif hakkında ufak bir araştırma yaptım," diye sürdürdü. "Bilseydim, daha da derinleştirebilirdim..."

"Bir medyuma başvurduğunu mu söylemek istiyorsun?" diye sordu Jordan şakaya vurarak.

"Ne?" Biz gülerken, kafası karışmış halde bizi süzdü. "Medyum mu?"

"Gatsby hakkında."

"Gatsby hakkında! Yok, medyuma gitmedim. Onun geçmişiyle ilgili ufak bir araştırma yapıyordum, dedim."

"Ve onun bir Oxford'lu olduğunu buldun," dedi Jordan ona yardım ederek.

"Bir Oxford mezunu!" Kuşkuluydu bundan. "Sen öyle san! Pembe takım elbise giyiyor."

"Ama yine de Oxford mezunu."

"New Mexico Oxford'undan," diye burnundan soludu Tom küçümseyerek, "ya da onun gibi bir şey."

"Dinle, Tom. Madem bu kadar züppesin, onu niye öğle yemeğine çağırdın?" diye sordu Jordan terslenerek.

"Daisy çağırdı; biz evlenmeden öncesinden tanıyormuş onu, Tanrı bilir nereden!"

Hepimiz etkisini yitiren biradan ötürü hırçındık ve bunun da farkında olduğumuz için bir süre sessizce yol aldık. Derken yolun ilerisinde Doktor T. J. Eckleburg'ün solmaya yüz tutan gözleri görüş alanımıza girerken Gatsby'nin benzinle ilgili uyarısı aklıma geldi.

"Bizi şehre götürecek kadar var," dedi Tom.

"Ama bak şurada bir benzinlik var," diye karşı çıktı Jordan. "Bu kavurucu sıcakta yolda çakılıp kalmak istemem."

Tom sabırsızca frenlere asıldı ve Wilson'ın Tamirhanesi tabelasının altında tozu dumana katarak aniden durduk. Bir an sonra mülk sahibi dükkânının içinden gözüktü ve kısık gözlerle arabayı süzdü.

"Hadi bize biraz benzin ver!" diye bağırdı Tom kaba bir tavırla. "Niye durduk sanıyorsun; manzara izlemek için mi?"

"Hastayım," dedi Wilson yerinden kımıldamadan. "Gün boyu hastaydım."

"Sorun ne?"

"Bittim ben."

"Peki, kendim mi doldurayım?" diye sordu Tom. "Telefonda sesin gayet iyi geliyordu."

Wilson güçbela kapının gölgesinden ve desteğinden ayrıldı; güçlükle soluyarak deponun kapağını açtı. Gün ışığında yüzü yemyeşil görünüyordu.

"Yemekte rahatsızlık vermek değildi niyetim," dedi. "Ama paraya fena halde gereksinimim var ve eski arabanızı ne yapacağınızı merak ediyordum."

"Bu nasıl, beğendin mi?" diye sordu Tom. "Geçen hafta aldım."

"Güzel bir sarı," dedi Wilson kapı kolunu çekiştirirken.

"Bunu almak ister misin?"

"Büyük şans," diye gülümsedi Wilson belli belirsiz. "Hayır, ama ötekinden biraz para kazanabilirim."

"Parayı niye ister oldun, durup dururken?"

"Çok uzun zamandır buradayım. Buradan ayrılmak istiyorum. Karımla ben Batıya gideceğiz."

"Karın da!" diye bağırdı Tom, telaşlanarak.

"On yıldır bundan söz ediyordu." Elini gözlerine siper edip bir an için pompaya yaslanarak dinlendi. "Şimdi de istesin istemesin, gidiyor. Onu alıp götüreceğim."

İki kapılı, bir toz bulutu ve sallanan bir elin görünüp kaybolmasıyla yanımızdan şimşek gibi geçip gitti.

"Sana ne kadar borcum var?" diye sordu Tom haşin bir tavırla.

"Son iki günde oldukça şüphe uyandıran bir duruma uyandım," diye belirtti Wilson. "Bu yüzden gitmek istiyorum. Bu yüzden sizi araba konusunda rahatsız ediyordum."

"Sana ne kadar borcum var?"

"Yirmi dolar."

Acımasızca bitkin düşüren sıcak, aklımı karıştırmaya başlıyordu ve Wilson'ın kuşkularının henüz Tom'a yönelmediğini anlayıncaya kadar, orada kötü bir an yaşadım. Myrtle'ın başka bir dünyada, kendisinden ayrı bir yaşam sürdürdüğünü keşfetmişti Wilson ve bunun şoku onu fiziksel anlamda hasta etmişti. Gözlerimi ona diktim ve ardın-

dan kendisi de benzer bir keşifte bulunalı daha bir saat bile geçmemiş olan Tom'a baktım ve erkekler arasında, zekâ ve ırk farkının bile hasta ve sağlıklı olan arasındaki fark kadar derin olmadığı geçti aklımdan. Wilson öyle hastaydı ki sanki zavallı kızın tekini az önce hamile bırakmışçasına suçlu, bağışlanmaz biçimde suçlu görünüyordu.

"O arabayı sana vereceğim," dedi Tom. "Yarın öğleden sonra yollarım."

Öğleden sonranın kavurucu güneşi altında bile bu mahalle hep belli belirsiz bir huzursuzluk veriyordu insana ve o anda sanki arkadan bir uyarı gelmişçesine geriye döndüm. Kül yığınlarının üzerinden Doktor Eckleburg'ün dev gözleri nöbetini sürdürüyordu, ama bir an sonra, altı metre kadar bir uzaklıktan başka gözlerin de üstümüze dikilmiş olağandışı bir dikkatle baktıklarını kavradım.

Tamirhanenin üstündeki pencerelerden birisinin perdeleri azıcık aralanmıştı ve Myrtle Wilson yukarıdan yiyecekmiş gibi arabaya bakıyordu. Öyle dalgındı ki gözlendiğinden haberi bile yoktu ve yavaşça beliren bir resimdeki nesneler gibi yüzü bir duygudan diğerine geçiyordu. Yüzünün ifadesi şaşırtıcı ölçüde tanıdık geldi; kadınların yüzünde sık gördüğüm bir ifadeydi bu, ama gözlerinin kıskanç bir dehşetle Tom'un üstünde değil de, karısı sandığı Jordan Baker'ın üstünde sabitlendiğini fark ettiğim ana değin Myrtle Wilson'ın yüzünde bu ifade, anlamsız ve açıklanmaz bir ifade gibi göründü.

Sağduyudan yoksun bir aklın karışması gibi bir akıl karışıklığı yoktur ve biz oradan ayrılırken Tom, korkunun yakıcı kırbacını üstünde hissediyordu. Bir saat öncesine değin her ikisi de güvende olan ve kimsenin el uzatmadığı karısıyla metresi hızla kontrolü dışına kayıyordu. İçgüdüsü onu, Daisy'ye yetişmek ve Wilson'ı ardında bırakmak gibi çifte bir amaçla gaz pedalına yüklenmeye yöneltti ve kaygısızca

yol alan mavi spor araba görüş alanımıza girinceye değin köprü üstündeki örümcek ağını andıran putrellerin arasından Astoria'ya doğru saatte elli mil hızla seyrettik.

"Ellinci Sokak'taki o büyük sinemalar harika," diye öne sürdü Jordan. "Yaz günlerinin öğle sonralarında, herkes başka bir yerlerdeyken New York'u seviyorum. Oldukça duyulara hitap eden bir yanı var; sanki aşırı olgunlaşmış her türden tuhaf meyve avuçlarına düşecekmiş gibi."

"Duyulara hitap eden" ifadesi Tom'un üstünde daha da huzursuz edici bir etki yarattı ama bir itiraz yumurtlayamadan, spor araba durdu ve Daisy yanlarından sürmemiz için işaret etti.

"Nereye gidiyoruz?" diye haykırdı.

"Sinemaya ne dersiniz?"

"Çok sıcak," diye yakındı Daisy. "Siz gidin. Biz etrafta dolaşıp sonra sizinle buluşuruz." Zoraki nüktedanlığı belli belirsiz ortaya çıktı: "Bir köşede buluşuruz. Ben iki sigara içen adam olacağım."

"Bunu burada tartışamayız," dedi Tom sabırsızca, arkamızda kamyonun birisi küfür edercesine kornaya asılırken. "Siz beni Central Park'ın güney tarafına doğru takip edin, Plaza'nın önüne."

Birkaç sefer başını çevirip geriye bakarak onların arabasını aradı ve trafik yüzünden gecikmişlerse, araba yeniden görüş alanına girene dek yavaş gitti. Sanırım onların bir yan sokağa sapıp sonsuza dek yaşamından çıkıp gitmelerinden korkuyordu.

Ama gitmediler. Ve hepimiz Plaza Oteli'ndeki bir suitin oturma odasını tutmak gibi pek anlaşılmaz bir adım attık.

O esnada iç çamaşırımın ıslak bir yılan gibi bacaklarıma dolanıp durduğuna ve aralıklı ter damlacıklarının sırtımdan aşağı soğuk soğuk indiğine ilişkin keskin bir fiziksel anıya sahip olsam da, uzayıp giden ve o odaya doluşmamızla sonuçlanan gürültücü tartışmayı pek aklıma getiremiyorum.

Bu fikir, Daisy'nin beş banyo tutup soğuk suyla yıkanmamız önerisinden doğmuş ve "nane kokteyli içebileceğimiz bir yer" biçiminde daha somut bir hale bürünmüştü. Her birimiz defalarca bunun "çılgınca bir fikir" olduğunu söylemiştik; şaşkına dönen ve hepimizin komik olduğunu düşünen veya düşünürmüş gibi yapan kâtibin önünde, hep bir ağızdan konuşuyorduk.

Oda kocaman ve boğucuydu; saat çoktan dördü vurmasına karşın pencerelerin açılması parktaki fundalıklardan sıcak bir esinti gelmesine yaradı yalnızca. Daisy aynanın önüne gitti ve arkasını bize dönüp saçlarını düzeltmeye başladı.

"Bu suit çok fiyakalı," diye fısıldadı Jordan saygıyla ve herkes güldü.

"Bir pencere daha açın," diye buyurdu Daisy, arkasına dönmeden.

"Başka kalmadı."

"O zaman telefon edelim de bir balta getirsinler iyisi mi..."

"Yapılacak şey sıcağı unutmak," dedi Tom, sabrı taşarak. "Sürekli sızlanarak durumu on kat daha kötü hale getiriyorsun."

Havlunun içinden viski şişesini çıkartıp masanın üstüne koydu.

"Niye onu kendi haline bırakmıyorsunuz, dostum?" diye sordu Gatsby. "Şehre gelmek isteyen sizdiniz."

Bir anlık bir sessizlik oldu. Telefon rehberinin asılı durduğu çividen kurtulup yere yayılması üzerine Jordan, "Affedersiniz," diye fısıldadı; ama bu kez hiç kimse gülmedi.

"Ben alayım," diye teklif ettim.

"Aldım ben." Gatsby rehberi tutan sicimi inceledi, ilgiyle "Hım!" diye mırıldandı ve bir iskemlenin üstüne fırlattı.

"En önemli lafın o, değil mi?" dedi Tom birdenbire.

"Neymiş o?"

"Bütün bu 'dostum' saçmalığı. Nereden kaptın onu?"

"Ama bak şimdi Tom," dedi Daisy aynadan geriye dönerek, "kişisel imalarda bulunacaksan burada bir dakika kalmam. Şunları ara da, nane kokteyli için buz iste."

Tom ahizeyi kadırırken sıkıştırılmış ısı sese dönüşerek patladı ve aşağıdaki balo salonundan gelen Mendelsshon'un Düğün Marşı'nın mucizevi akorlarını dinlemeye başladık.

"Bu sıcakta birisiyle evlendiğinizi gözünüzün önüne getirsenize!" diye haykırdı Jordan kederle.

"Yine de – ben haziranın ortasında evlenmiştim," diye anımsadı Daisy, "Haziranda, Louisville'de hem de! Birisi bayıldı. Kimdi bayılan, Tom?"

"Biloxi," diye yanıtladı Tom kısaca.

"Biloxi adında bir adam. 'Kütük' Biloxi ve boksördü –bu gerçek– ve Tennessee, Biloxi'dendi."

"Onu bizim eve taşıdılar," diye ekledi Jordan, "çünkü biz kiliseden yalnızca iki kapı ötede oturuyorduk. Ve babam gitmesi gerektiğini söyleyene kadar da üç hafta kaldı bizde. Gittiğinin ertesi günü de babam öldü." Bir an sonra ekledi: "Arada hiçbir bağlantı yok."

"Ben Memphis'li bir Bill Biloxi tanırdım," diye belirttim.

"O kuzeniydi onun. Evden ayrılmadan önce tüm aile geçmişini öğrenmiştim. Bugün kullandığım alüminyum golf sopasını o verdiydi bana."

Aşağıda tören başlarken müzik sustu ve artık pencereden, aralıklı "Evvet!" haykırışlarını izleyen uzun bir tezahürat süreci duyuluyordu; en sonunda cazın yükselişiyle dans başladı.

"Yaşlanıyoruz," dedi Daisy. "Genç olsaydık kalkıp dans ederdik."

"Biloxi'yi anımsa," diye uyardı Jordan onu. "Onu nereden tanıyordun, Tom?"

"Biloxi mi?" Aklına getirmeye çabaladı. "Ben onu tanımıyordum. Daisy'nin bir arkadaşıydı."

"Değildi," diye karşı çıktı Daisy. "Onu daha önce hiç görmemiştim. Özel vagonda geldi."

"Ama seni tanıdığını söyledi. Louisville'de büyüdüğünü söyledi. Asa Bird, son anda onunla çıkageldi ve onun için yerimiz var mı diye sordu."

Jordan gülümsedi.

"Olasılıkla boş gezenin boş kalfasıydı. Bana da, Yale'de sizin sınıfın başkanı olduğunu söyledi."

Tom'la ben boş gözlerle birbirimize baktık.

"Biloxi?"

"Bir kere bizim başkanımız yoktu..."

Gatsby'nin ayağı kısa, huzursuz bir tıkırtı çıkarttı. Tom aniden onun gözünün içine baktı.

"Her neyse, Bay Gatsby, anladığıma göre siz Oxford mezunusunuz."

"Pek sayılmaz."

"Ya, anladığım kadarıyla Oxford'a gittiniz."

"Evet – oraya gittim."

Sessizlik. Ardından Tom'un kuşkucu ve küçümseyen sesi:

"Biloxi'nin New Haven'a gittiği sıralarda siz de oraya gitmiş olmalısınız."

Bir sessizlik daha. Garsonun biri kapıyı çalıp kırılmış buz ve naneyle içeri girdi, ancak sessizlik, onun "Teşekkür ederim" demesiyle de, kapının yavaşça kapatılmasıyla da bozulmadı. Gatsby'ye ilişkin bu muazzam ayrıntı, sonunda açıklığa kavuşacaktı.

"Size oraya gittiğimi söyledim," dedi Gatsby.

"Sizi duydum, ama ne zaman olduğunu bilmek istiyorum."

"Bin dokuz yüz on dokuzdaydı, yalnızca beş ay kaldım. Bu yüzden de kendimi gerçek bir Oxford'lu saymıyorum."

Tom inançsızlığını paylaşan var mı diye odaya göz gezdirdi. Ama hepimiz Gatsby'ye bakıyorduk.

"Ateşkes sonrası bazı subaylara tanınmış bir fırsattı," diye sürdürdü Gatsby. "İngiltere ya da Fransa'daki üniversitelerden herhangi birine gidebilecektik."

Kalkıp sırtına bir şaplak indirmek istedim. Daha önce de deneyimlediğim, o tam güven tazelemelerden birini yaşıyordum.

Daisy cılız bir gülümsemeyle kalkıp masaya gitti.

"Viskiyi aç, Tom," diye buyurdu. "Ben de sana bir nane kokteyli yapayım. O zaman kendi gözüne o kadar da aptal görünmezsin... Naneye bak!"

"Bir dakika bekle," diye parladı Tom, "Bay Gatsby'ye bir soru daha sormak istiyorum."

"Buyrun," dedi Gatsby kibarca.

"Evimde ne çeşit bir kargaşa çıkartmaya uğraşıyorsunuz o halde?"

Sonunda açıkça karşı karşıya gelmişlerdi ve Gatsby muradına ermişti.

"Kargaşa çıkartmaya çalışmıyor o." Daisy umutsuzca bir birine bir diğerine baktı. "Kargaşa çıkaran sensin. Lütfen azıcık kendine hâkim ol."

"Kendime hâkim olacakmışım!" diye yineledi Tom inanamayarak. "Sanırım en son moda da, arkana yaslanıp Nereden Geldiği Belirsiz Bay Hiç Kimsenin karınla sevişmesine göz yummak. Peki, düşündüğün buysa eğer, beni hesaba katma... Bugünlerde insanlar aile hayatına ve aile kurumlarına dudak bükmeye başladı, bir adım sonrasında da her şeyi kaldırıp atacaklar ve siyahlarla beyazlar arasında evlilikler baş gösterecek."

Ateşli biçimde sarf ettiği abuk sabuk sözlerinden dolayı yüzü kızararak, uygarlığın son engelinin üstünde tek başına kaldığını gördü.

"Burada hepimiz beyazız," diye mırıldandı Jordan.

"Pek o kadar sevilen birisi olmadığımı biliyorum. Büyük partiler vermiyorum. Sanıyorum ki modern dünyada, kim

olursa olsun arkadaş edinmek için, evinizi bir domuz ahırına çevirmeniz gerekiyor."

Ben de hepimiz gibi ona kızgın olduğumdan, ne zaman ağzını açsa güleceğim tutuyordu. Sefahatten ahlak hocalığına dönüşümün bu kadarına da pes diyordum.

"*Size* diyeceğim bir şey var, sevgili dostum..." diye başladı Gatsby. Ama Daisy onun niyetini kestirdi.

"Lütfen yapma!" diye umutsuzca araya girdi. "Lütfen hep birlikte eve gidelim. Niye hepimiz eve gitmiyoruz?"

"İyi fikir." Ayağa kalktım. "Hadi, Tom. Kimse bir şey içmek istemiyor."

"Bay Gatsby'nin bana söylemesi gereken şeyi bilmek istiyorum."

"Karınız sizi sevmiyor," dedi Gatsby. "Sizi hiçbir zaman sevmedi. Beni seviyor."

"Çıldırmış olmalısınız!" diye haykırdı Tom gayriihtiyari.

Gatsby ayağa fırladı, heyecandan yüzü parlıyordu.

"Sizi asla sevmedi, duyuyor musunuz?" diye bağırdı. "Sizinle yalnızca, ben yoksul olduğum ve beni beklemekten bıktığı için evlendi. Feci bir hataydı bu, ama benim dışımda hiç kimseyi yürekten sevmedi!"

Bu noktada Jordan'la ben gitmeye davrandık ama Tom'la Gatsby rekabetçi bir kararlılıkta ısrar ettikleri için kaldık; sanki her ikisinin de gizleyecek bir şeyi yokmuş ve onların duygularını paylaşmanın ayrıcalıklı bir yanı varmış gibi.

"Otur aşağı Daisy." Tom'un sesi babacan bir tonlama yakalamayı başaramadı. "Neler dönüyor? Hepsini duymak istiyorum."

"Neyin döndüğünü ben size söyledim," dedi Gatsby. "Beş yıldır dönüyor hem de ve sizin haberiniz bile yoktu."

Tom sertçe Daisy'ye döndü.

"Bu herifle beş yıldır görüşüyor muydun?"

"Görüşmüyorduk," dedi Gatsby. "Hayır, karşılaşamadık. Ama her ikimiz de bütün o zaman boyunca birbirimizi

sevdik, dostum ve sizin ruhunuz duymadı. Bazen gülerdim" –ama gözlerinde gülüşten eser yoktu– "sizin bilmediğinizi düşününce."

"Yaa – hepsi bu demek." Tom bir din adamı gibi, kalın parmaklarını tıkırdatıp iskemlesinde geriye yaslandı.

"Çılgınsınız siz!" diye patladı. "Beş yıl önce ne olduğu hakkında konuşamam, çünkü o zaman Daisy'yi tanımıyordum ve arka kapılarına manav siparişi getirmediyseniz eğer, yanına bir kilometreden fazla nasıl yanaştığınızı anladıysam Arap olayım. Ama geri kalan her şey lanet olasıca bir yalan. Daisy evlendiğimizde beni seviyordu ve şimdi de beni seviyor."

"Hayır," dedi Gatsby başını iki yana sallayarak.

"Seviyor ama. Sorun şu ki bazen kafasında aptalca fikirler oluyor ve ne yaptığını bilmiyor." Duruma hâkim biçimde başını salladı. "Ve dahası, ben de Daisy'yi seviyorum. Arada bir âleme dalıp kendimi aptal durumuna düşürüyorum, ama her defasında geri geliyorum ve her zaman yürekten sevdiğim de o."

"Tiksindiriyorsun," dedi Daisy. Bana döndü ve sesi, bir oktav düşerek heyecanlı bir küçümsemeyle odayı doldurdu: "Chicago'dan niye ayrıldık, biliyor musun? Sana o küçük âlemin öyküsünü ballandırarak anlatmadıklarına şaşırdım."

Gatsby yürüyüp onun yanında durdu.

"Daisy, hepsi geçti artık," dedi ciddi bir tavırla. "Artık hiç fark etmez. Ona yalnızca gerçeği söyle –onu hiçbir zaman sevmediğini– ve her şey sonsuza dek silinip gitsin."

Daisy görmeyen gözlerle baktı ona. "Yani –onu nasıl sevebilirim– mümkün mü?"

"Onu hiçbir zaman sevmedin."

Daisy duraksadı. Sanki sonunda ne yaptığının farkına varmış ve sanki en başından beri hiçbir şey yapmaya niyeti yokmuş gibi, gözleri bir tür ricayla Jordan'la bana ilişti. Ama olan olmuştu artık. Çok geçti.

"Onu hiçbir zaman sevmedim," dedi fark edilir bir ikirciklenmeyle.

"Kapiolani*'de de mi sevmedin?" diye sordu Tom birden.

"Hayır."

Alttaki balo salonundan gelen kısık ve boğucu akorlar havanın sıcak dalgaları üstünde sürükleniyordu.

"Ayakkabıların ıslanmasın diye seni Punch Bowl**'dan aşağı taşıdığım gün de mi?" Sesinde boğuk bir şefkat vardı. "Daisy?"

"Lütfen yapma." Sesi soğuktu, ama kin kalmamıştı. Gatsby'ye baktı. "Yeter, Jay," dedi; ama sigara yakmaya uğraşırken eli titriyordu. Aniden sigarayı da yanan kibriti de halının üstüne attı.

"Ama çok fazla şey istiyorsun!" diye haykırdı Gatsby'ye. "Şimdi seni seviyorum; yetmez mi bu? Geçmişe gücüm yetmez." Çaresizlikle hıçkırmaya başladı. "Bir zamanlar onu sevdim, ama seni de sevdim."

Gatsby'nin gözleri açılıp kapandı.

"Beni *de* mi sevdin?" diye yineledi.

"Bu bir yalan olsa bile," dedi Tom gaddarca. "Senin sağ olduğunu bilmiyordu. Yani Daisy ile benim aramızda senin asla bilmeyeceğin şeyler var, ikimizin de ömür boyu unutamayacağı şeyler."

Bu sözler Gatsby'ye bıçak gibi inmiş görünüyordu.

"Daisy ile yalnız konuşmak istiyorum," diye üsteledi. "Şimdi aşırı heyecanlı..."

"Yalnızken bile Tom'u asla sevmediğimi söyleyemem," diye itiraf etti Daisy acınası bir sesle. "Doğru olmazdı."

"Elbette doğru olmazdı," diyerek ona katıldı Tom.

Daisy kocasına döndü.

"Sanki umurundaymış gibi," dedi.

---

* Honolulu'nun kuzeyindeki Hawaii adası Oahu'da bir park. (ç.n.)

** Oahu'da bir dağ zirvesi. (ç.n.)

"Tabii ki umurumda. Şu andan itibaren sana daha çok özen göstereceğim."

"Anlamıyorsunuz," dedi Gatsby, telaşla. "Bundan böyle ona özen göstermeyeceksiniz."

"Göstermeyecek miyim?" Tom gözlerini iri iri açıp güldü. Artık kendisine söz geçirebiliyordu. "Niyeymiş o?"

"Daisy sizi terk ediyor."

"Saçmalık."

"Ediyorum ama," dedi Daisy gözle görünür bir çabayla.

"Beni terk etmiyor!" Tom'un sözleri birden Gatsby'nin üstüne çöktü. "Hele de parmağına takacağı yüzüğü çalmak zorunda olan adi bir üçkâğıtçı için, hiç."

"Buna katlanamayacağım," diye haykırdı Daisy. "Ah, n'olur çıkalım hadi."

"Sen de kimsin, ayrıca?" diye başladı birden Tom. "Meyer Wolfshiem'le takılan çetedensin; o kadarını biliyorum. Bağlantılarınla ilgili ufak bir araştırma yaptım ve yarın bunu daha da ileriye götüreceğim."

"Canınız ne isterse yapabilirsiniz, sevgili dostum," dedi Gatsby sakince.

"Sizin 'eczanelerin' ne olduğunu keşfettim." Bize döndü ve makineli tüfek gibi konuşmaya başladı. "Kendisi ve bu Wolfshiem, burada ve Chicago'da yan sokaklarda bir sürü eczane almışlar ve tezgâh altından hububat alkolü satıyorlarmış. Bu onun küçük marifetlerinden birisi. Onu gördüğüm ilk anda içki kaçakçısı olduğunu çakmıştım ve pek de yanılmamışım."

"Ne olmuş?" dedi Gatsby kibarca. "Sanırım arkadaşınız Walter Chase, bu işte yer aldığı için gurur duymuyordu."

"Siz de onu yarı yolda bıraktınız, değil mi? New Jersey'de bir ay hapis yatmasına göz yumdunuz. Tanrım! Walter'ın bu konuda *sizinle* ilgili söylediklerini duymanız gerek."

"Sıfırı tüketmiş halde geldi bize. Biraz para kazandığı için çok memnundu, dostum."

"Bana 'dostum' deyip durmayın!" diye haykırdı Tom. Gatsby hiçbir şey demedi. "Walter sizi bahis yasalarından da içeri tıktırabilirdi, ama Wolfshiem çenesini kapatması için korkuttu onu."

O alışılmadık ama tanıdık gelen ifade vardı yeniden Gatsby'nin yüzünde.

"Bu eczane işleri solda sıfır yalnızca," diye sürdürdü Tom yavaşça, "şimdilerde, Walter'ın bana anlatmaya korktuğu bir işin içindesiniz."

Gatsby'yle kocası arasında ürkmüş halde bakıp kalan Daisy'ye ve görünmez ama ilginç bir nesneyi çenesinin üstünde dengelemeye başlamış olan Jordan'a bir bakış attım. Ardından Gatsby'ye döndüm ve yüzünün ifadesi karşısında irkildim. Sanki "bir adam öldürmüş" gibi görünüyordu ve bu da bahçesinde gevelenen iftiralarda bütün iğrençliğiyle söylenmişti. Yüzündeki ifadenin bir anlığına tam da bu söylentiye uyduğu söylenebilirdi.

Bu ifade geçip gitti ve o her şeyi inkâr edip, şerefini dile getirilmemiş suçlamalara karşı savunarak heyecanla Daisy'yle konuşmaya başladı. Ama her sözüyle Daisy biraz daha içine kapanıyordu, bu yüzden sonunda vazgeçti ve öğle sonrası kayıp giderken, bir tek o suya düşen düş artık dokunulmaz olana dokunmaya çalışarak; odadaki o kayıp sese doğru mutsuzca, ümitsizce çabalayarak savaşmayı sürdürdü.

Ses, gitmek için yalvardı yeniden.

"*Lütfen* Tom! Artık buna dayanamıyorum."

Korkmuş gözleri, niyeti her ne idiyse, neye cesareti vardıysa, tümüyle yok olduğunu söylüyordu.

"Siz ikiniz yola çıkın, Daisy," dedi Tom. "Bay Gatsby'nin arabasıyla."

Dehşete kapılarak Tom'a baktı, ama o asil bir küçümsemeyle üsteledi.

"Hadi git. Sana sataşmaz. Haddini aşan o küçük çapkınlığının sona erdiğinin farkında."

Tek söz etmeksizin, kazara olmuş gibi, bizim merhametimizden bile birer hayalet gibi dışlanmış halde gittiler.

Bir an sonra Tom yerinden kalktı ve açılmamış viski şişesini havluya sarmaya başladı.

"Bundan biraz ister misiniz? Jordan?.. Nick?"

Yanıt vermedim.

"Nick?" diye sordu yeniden.

"Ne?"

"İstiyor musun?"

"Hayır... Bugünün doğum günüm olduğunu şimdi anımsadım."

Otuz yaşındaydım. Önümde yeni on yılın uğursuz, tehditkâr yolu uzanıyordu.

İki kapılıya onunla birlikte binip Long Island'a doğru yola çıktığımızda saat yediydi. Tom aralıksız konuşuyor, sevinçten bayram ediyor ve gülüyordu, ama sesi Jordan ve bana kaldırımdaki yabancı gürültüler ya da yukarıdaki demiryolu köprüsünün hengâmesi kadar uzaktı. İnsan duygudaşlığının da sınırları var ve tüm o acıklı tartışmaların ardımızdaki şehir ışıklarıyla birlikte solup gitmesine izin verdiğimiz için hoşnuttuk. Otuz; on yıllık bir yalnızlık vaadi, azalmaya yüz tutmuş tanıdık bekâr erkekler listesi, içi boşalmaya başlamış coşku çantası, dökülmeye başlayan saçlar. Ama Daisy'nin tersine, çoktan unutulmuş düşleri geçmişten geleceğe taşımayacak kadar aklı başında Jordan vardı yanımda. Karanlık köprüden geçerken solgun yüzü tembelce ceketimin omzuna düştü ve elinin güven veren baskısıyla otuz yaşın ürkütücü darbesi yitip gitti.

Böylece, serinleyen alacakaranlığın içinde, ölüme doğru yol aldık.

Kül yığınlarının yanındaki kahvehaneyi işleten genç Yunanlı, Michaelis, soruşturmanın başlıca görgü tanığıydı. Sıcakta saat beşi geçene kadar uyuduktan sonra tamirha-

neye gitmiş ve George Wilson'ı yazıhanesinde hasta halde bulmuştu; gerçekten de çok hastaydı, yüzü soluk renkli saçları gibi solgundu ve tepeden tırnağa titriyordu. Michaelis, ona, gidip yatmasını tavsiye etmişti ama Wilson, yatarsa bir sürü müşteri kaçıracağını söyleyerek geri çevirmişti bunu. Komşusu onu ikna etmeye çalışırken yukarıdan şiddetli bir gürültü duyulmuştu.

"Karımı yukarıya kilitledim," diye açıklama yapmıştı Wilson soğukkanlılıkla. "Yarından sonraya kadar orada kalacak ve ondan sonra da buradan taşınacağız."

Michaelis şaşkınlıktan kalakaldı; dört yıldır komşuydular ve Wilson ona hiçbir zaman böyle bir cümle kurabilecek birisi gibi gelmemişti. Genel olarak, o yıpranmış insanlardan birisiydi: Çalışmadığı zamanlarda kapının ağzında bir iskemlede oturur ve yoldan gelip geçen insanlarla arabaları seyrederdi. Birisi ona laf attığında alttan alan renksiz gülüşü hiç değişmezdi. O karısının erkeğiydi, kendisinin değil.

Bu yüzden de doğal olarak Michaelis ne olup bittiğini öğrenmeye çalıştı, ama Wilson tek sözcük etmedi; bunun yerine ziyaretçisine meraklı, kuşkucu bakışlar atmaya başladı ve ona belirli günlerin belirli zamanlarında ne yaptığını sordu. Bizimki tam huzursuzlanmaya başlamışken, onun lokantasına yönelmiş birkaç işçi kapının önünden geçince, Michaelis sonra yeniden uğramak niyetiyle oradan uzaklaşmak için bunu fırsat bildi. Ama sonra gitmedi. Unuttuğunu düşünüyordu, hepsi bu kadardı. Yediyi biraz geçerken yeniden dışarı çıktığında sohbeti yeniden anımsadı, çünkü tamirhaneden Bayan Wilson'ın yüksek perdeden çıkan ve azarlayan sesini duydu.

"Dövsene beni!" diye haykırışını işitti. "Yerlere çalıp dövsene beni, seni gidi pis, aşağılık korkak!"

Bir an sonra da ellerini sallayıp bağırarak karanlığın içine fırladı; daha Michaelis kapıdan dışarı adımını atamadan olanlar olmuştu.

Gazetelerin onu adlandırdığı gibi, "ölüm arabası" durmadı; yoğunlaşan karanlığın içinden çıktı, bir an acıklı biçimde yalpaladı ve ardından bir sonraki virajda gözden yitti. Mavromichaelis rengini bile seçememişti; ilk polise açık yeşil olduğunu söyledi. Öteki araba, New York yönüne giden, doksan metre ötede durdu ve sürücüsü aceleyle Myrtle Wilson'ın hunharca can verdiği yere koşup yolda diz çöktü ve kadının koyu kanı toza toprağa karıştı.

Ona önce Michaelis'le bu adam yetişmişlerdi ama hâlâ terden sırılsıklam olan bluzunu yırtıp açtıklarında sol memesinin bir et parçası şeklinde sarktığını görmüşlerdi ve gerisinde kalp atışı var mı diye dinlemeye gerek kalmamıştı. Ağzı açık kalmış ve sanki çok uzun süredir içinde barındırdığı muazzam dirimsellikten vazgeçmeden hemen önce, azıcık soluğu tıkanıp öksürmüş gibi dudaklarının kenarları zedelenmişti.

Üç dört otomobili ve kalabalığı, daha uzaktayken gördük.

"Kaza!" dedi Tom. "İyi. Wilson'a sonunda biraz iş çıkacak."

Yavaşladı, ama yaklaştıkça tamirhanenin kapısındaki insanların suskun dalgın yüzleri gayriihtiyari frene basmasını sağlayıncaya kadar da durmaya niyeti yoktu aslında.

"Bir göz atalım," dedi kuşkuyla, "yalnızca bir bakalım."

O anda, tamirhaneden aralıksız yükselen, boğuk feryadın farkına vardım; biz arabadan çıkıp kapıya doğru yürürken soluk soluğa bir inleyişle üst üste "Aman Tanrım!" sözcüklerinden başka bir şey söylemeyen bir ses.

"Burada kötü bir şeyler olmuş," dedi Tom heyecanla.

Ayak parmaklarının üstünde yükseldi ve kafalardan oluşan çemberin üstünden doğru, bir tek tavanda sallanan telden sepetin içindeki sarı ışıkla aydınlatılmış tamirhaneye

dikkatle baktı. Ardından boğazından kaba bir ses çıktı ve güçlü kollarını şiddetle savurarak kendine yol açtı.

Çember sürüp giden sitem dolu mırıltılarla yeniden kapandı; ben ancak bir dakika sonra olan biteni görebildim. Yeni gelenler çemberi altüst edince Jordan'la ben de birden içeriye itildik.

Sıcak gecede, Myrtle Wilson'ın sanki soğuktan mustaripmişçesine kat kat battaniyelere sarılı bedeni, duvarın dibindeki masaya uzatılmıştı ve sırtı bize dönük olan Tom, üstüne eğilmiş hareketsiz duruyordu. Onun yanında küçük bir deftere ter dökerek ve sürekli düzelterek isimleri yazan motosikletli bir polis dikiliyordu. Baştan, boş tamirhanenin içinde gürültüyle yankılanan yüksek, iniltili seslerin kaynağını bulamadım; sonra da yazıhanesinin yüksek eşiğinde, öne arkaya sallanan ve her iki eliyle kapının pervazlarına tutunmuş Wilson'ı gördüm. Adamın birisi alçak sesle onunla konuşuyor ve ara sıra omzuna elini koyma girişiminde bulunuyordu, ama Wilson ne işitiyor ne de görüyordu. Gözleri, sallanan ışıktan yavaşça duvarın dibindeki yüklü masaya iniyor ve ardından yeniden ışığa doğru kalkıyor ve aralıksız olarak dehşet verici, yüksek perdeden haykırışını koyuveriyordu.

"Aman Tanrım! Aman Tanrım! Aman Tanrım! Aman Tanrım!"

Tom o anda bir silkinişle başını kaldırdı ve cam gibi gözlerle tamirhanenin her yerini süzdükten sonra polise yönelip anlaşılmaz bir laf geveledi.

"M-a-v—" diyordu polis, "—o—"

"Hayır, r—" diye düzeltti adam, "M-a-v-r-o—"

"Beni dinleyin!" diye homurdandı Tom kızgınlıkla.

"r—" dedi polis, "o—"

"g—"

"g—" Tom'un enli eli hızla omzuna inince başını kaldırdı. "Ne istiyorsun, be adam?"

"Ne oldu?.. Bilmek istediğim bu!"

"Araba ona çarpmış. Oracıkta ölmüş."

"Oracıkta ölmüş," diye tekrar etti Tom gözünü dikerek.

"Yolun ortasına koşmuş. Orospu çocuğu arabayı bile durdurmamış."

"İki araba vardı," dedi Michaelis, "biri geliyor, biri de gidiyordu, anladın mı?"

"Nereye gidiyordu?" diye sordu polis hevesle.

"Her biri öteki yöne gidiyordu. Yani, o" –eli battaniyelere doğru kalktı, ama yarı yolda durup yanına düştü– "oraya koştu ve New York'tan geleni, saatte otuz kırk mil hızla ona çarptı."

"Buranın adı ne?" diye sordu memur.

"Herhangi bir adı yok."

Solgun, iyi giyimli bir zenci yaklaştı.

"Sarı bir arabaydı," dedi, "koca sarı bir araba. Yeniydi."

"Kazayı gördün mü?" diye sordu polis.

"Hayır, ama araba yolun aşağısında yanımdan geçti, kırktan fazla süratle gidiyordu. Elli, altmışla gidiyordu."

"Buraya gel, adını alayım. Dikkat et. Adını almak istiyorum."

Bu konuşmanın bazı sözcükleri, yazıhane kapısında sallanan Wilson'a ulaşmış olmalıydı, çünkü birden nefes nefese haykırışının içinden yeni bir mesele ses buldu.

"Ne tür bir araba olduğunu bana söylemeseniz de olur! Ben biliyorum onun ne tür bir araba olduğunu!"

Tom'u gözlediğimden, omzunun arkasındaki kas yumağının ceketinin altında sertleştiğini gördüm. Çabucak Wilson'ın yanına yürüdü ve önünde dikilip kollarından sertçe yakaladı onu.

"Kendini toplamalısın," dedi yatıştırıcı bir sertlikle.

Wilson'ın gözleri Tom'a takıldı; ayak uçlarında yükselmeye başladı ve derken, Tom onu tutmasaydı dizlerinin üstüne düşecekti.

"Dinle," dedi Tom onu azıcık sarsarak. "Buraya daha bir dakika önce geldim, New York'tan. Sözünü ettiğimiz o iki kapılıyı getiriyordum sana. Bu öğleden sonra sürdüğüm o sarı araba benim değildi, duyuyor musun? Bütün öğleden sonra o arabayı hiç görmedim."

Bir tek zenci ile ben söylediklerini duyacak kadar yakındaydık, ama polis ses tonundan bir şey yakaladı ve haşin gözlerle onlardan yana baktı.

"Nedir bütün bunlar?" diye öğrenmek istedi.

"Ben onun bir arkadaşıyım." Tom başını çevirdi, ama ellerini Wilson'ın bedeninden çekmedi. "Bunu yapan arabayı bildiğini söylüyor. ...Sarı bir arabaymış."

Belirsiz bir içgüdü polisi Tom'a kuşkuyla bakmaya yöneltti.

"Peki senin araban ne renk?"

"Mavi, iki kapılı."

"Doğruca New York'tan geliyoruz," dedim ben.

Azıcık arkamızdan gelen bir sürücü bunu doğruladı ve polis başka yöne döndü.

"Şimdi, o ismi düzeltmem için izin verirseniz..."

Wilson'ı oyuncak bir bebek gibi kaldıran Tom onu yazıhaneye taşıdı, bir iskemleye oturttu ve geri geldi.

"Eğer biriniz buraya gelip onunla otursanız!" diye bağırdı otoriter bir havayla. En yakında duran iki adam, birbirlerini süzüp gönülsüzce odaya giderlerken Tom onları gözleriyle izledi. Ardından, kapıyı peşlerinden kapattı ve gözlerini masadan kaçırarak tek basamağı indi. Yakınımdan geçerken fısıldadı: "Hadi çıkalım."

Ne yaptığını bilen, otoriter kollarının yolu açmasıyla, yarım saat önce çılgınca bir umutla çağrılmış, çantası elinde telaşlı bir doktorun yanından geçip hâlâ toplanmayı sürdüren kalabalığın içine daldık.

Tom, virajı geride bırakana dek arabayı yavaş sürdü; sonra gazı kökledi ve iki kapılı gecenin içinde çılgın gibi yol

aldı. Bir süre sonra alçak, boğuk bir hıçkırık işittim ve gözyaşlarının yüzüne sel gibi indiğini gördüm.

"Allahın belası korkak!" diye sızlandı. "Arabasını durdurmamış bile."

Karanlık, hışırdayan ağaçların arasından Buchanan'ların evi birden üstümüze doğru geldi. Tom verandanın yanında durdu ve asmaların arasından iki pencerenin ışıldadığı ikinci kata baktı.

"Daisy evde," dedi. Arabadan indiğimiz sırada bana göz atıp belli belirsiz somurttu.

"Seni West Egg'de indirmem gerekirdi Nick. Bu gece yapabileceğimiz hiçbir şey yok."

Üzerine değişik bir hal gelmişti ve ciddiyetle, kararlılıkla konuşuyordu. Ay ışığıyla aydınlanmış çakılların üstünden verandaya doğru yürüdüğümüz sırada meseleyi birkaç kıvrak cümleyle çözümledi.

"Seni eve götürmesi için bir taksi çağıracağım; beklerken de Jordan'la sen iyisi mi mutfağa gidin ve kendinize akşam yemeği hazırlattırın; isterseniz tabii." Kapıyı açtı. "İçeri gel."

"Hayır, teşekkürler. Ama bana bir taksi çağırırsan memnun olurum. Dışarıda bekleyeceğim."

Jordan elini kolumun üstüne koydu.

"İçeri gelmeyecek misin, Nick?"

"Hayır, teşekkürler."

Azıcık midem bulanıyordu ve yalnız kalmak istiyordum. Ama Jordan bir an daha oyalandı.

"Saat daha dokuz buçuk," dedi.

İçeri girersem adam değildim; bir gün boyunca hepsinden gına gelmişti ve birden bu Jordan'ı da kapsadı. Yüz ifademde bundan bir şeyler yakalamış olsa gerekti, çünkü keskin bir dönüş yapıp giriş merdivenlerinden koşarak eve girdi. Ahizenin kaldırıldığını, taksi çağıran kâhyanın sesini duyana kadar, birkaç dakika boyunca başım ellerimin ara-

sında, oturdum. Sonra bahçe kapısında beklemek niyetiyle evden uzaklaşıp yavaşça araba yolundan aşağıya yürüdüm.

Adımı işitip de iki çalının arasından Gatsby yola adım attığında yirmi metre gitmemiştim. Oldukça acayip hissetmiş olmalıyım, çünkü ayın altında pembe takım elbisesinden aydınlık yayıldığı dışında hiçbir şey düşünemedim.

"Ne yapıyorsun?" diye sordum.

"Burada öylece dikiliyorum, dostum."

Her nasılsa bu, aşağılık bir meşguliyet gibi göründü. Çünkü bütün anladığım, bir saniye içinde evi soyacak oluşuydu; arkasındaki karanlık çalıların içinde uğursuz yüzler, "Wolfshiem'in tanıdıklarının" yüzlerini görseydim şaşırmazdım.

"Yolda herhangi bir sorunla karşılaştınız mı?" diye sordu bana bir an sonra.

"Evet."

Duraksadı.

"Ölmüş mü?"

"Evet."

"Ben de öyle düşündüm; Daisy'ye öyle düşünüyorum dedim. Şokun hemen gelmesi daha iyi. Oldukça iyi atlattı."

Sanki Daisy'nin tepkisi önemli olan tek şeymiş gibi konuşuyordu.

"West Egg'e bir ara yoldan gittim," diye sürdürdü, "ve arabayı garajıma bıraktım. Kimsenin bizi gördüğünü sanmıyorum, ama elbette emin olamam."

O anda ondan öyle tiksiniyordum ki hata yaptığını söylemeyi bile gereksiz buldum.

"Kadın kimdi?" diye sordu.

"Adı Wilson'dı. Kocası tamirhanenin sahibi. Nasıl oldu bu?"

"Yani, ben direksiyonu kırmaya çalıştım..." Sustu ve birden gerçeği kestirdim.

"Daisy mi sürüyordu?"

"Evet," dedi bir an sonra, "ama elbette ben kullanıyordum diyeceğim. Anlayacağın, New York'tan ayrıldığımızda çok sinirliydi ve araba sürerse yatışacağını düşündü; bu kadın da tam biz karşı yönden gelen arabayı geçerken yolun ortasına fırladı. Her şey bir dakikada olup bitti ama bana, bizimle konuşmak istiyormuş, bizim tanıdığı birisi olduğumuzu sanıyormuş gibi geldi. Yani, Daisy önce direksiyonu kırıp öteki arabaya yöneldi, sonra paniğe kapılıp geri döndü. Elim direksiyona ulaştığı saniyede çarpmayı hissettim; o anda ölmüş olmalı."

"Yarıp geçmiş..."

"Anlatma, dostum." İrkildi. "Her neyse, Daisy gazı kökledi. Onu durdurmaya çalıştım, ama duramadı, bu yüzden el frenini çektim. Sonra kucağıma düştü ve arabayı ben sürdüm."

"Yarına bir şeyi kalmaz," dedi hemen. "Yalnızca, Daisy'yi bugün öğleden sonraki tatsızlıktan dolayı sıkıştırmaya kalkışmasın diye burada bekleyeceğim. Kendisini odasına kilitledi ve eğer herhangi bir zorbalık yapmaya kalkarsa ışığı açıp kapatacak."

"Ona elini sürmez," dedim. "Düşündüğü o değil."

"Ona güvenmiyorum, dostum."

"Ne kadar bekleyeceksin?"

"Gerekirse bütün gece. En azından hepsi yatana kadar."

Yeni bir bakış açısı dank etti kafama. Ya Tom arabayı Daisy'nin sürdüğünü öğrendiyse. Bunda bir iş olduğunu düşünebilirdi; her şeyi düşünebilirdi. Eve baktım; alt katta iki üç aydınlık pencereyle Daisy'nin ikinci kattaki odasında pembe bir parıltı vardı.

"Sen burada bekle," dedim. "Herhangi bir telaş belirtisi var mı, bakacağım."

Çimenliğin kenarından geriye yürüdüm, çakılların üstünden yavaşça geçtim ve parmak uçlarıma basarak veranda basamaklarını çıktım. Konuk odasının perdeleri açıktı ve

odanın boş olduğunu gördüm. Üç ay önce bir haziran gecesi akşam yemeği yediğimiz verandayı geçip mutfak penceresinden geldiğini tahmin ettiğim küçük, dikdörtgen bir ışıkla burun buruna geldim. Perde çekiliydi, ama pencere eşiğinde ufak bir aralık buldum.

Daisy ile Tom, aralarında kızarmış soğuk tavuk tabağıyla iki şişe biranın durduğu mutfak masasında karşılıklı oturuyorlardı. Tom kendini onunla konuşmaya vermişti ve elini ciddiyetle onunkinin üstüne koymuştu. Arada sırada Daisy başını kaldırıp ona bakıyor ve başıyla dediklerini onaylıyordu.

Mutlu değillerdi, her ikisi de tavuğa ya da biraya dokunmamıştı, ama mutsuz da değillerdi. Bu tabloda, yanlış anlaşılması olanaksız doğal bir yakınlık havası vardı ve gören herkes birlikte bir şeyler planladıklarını söylerdi.

Ayak parmaklarımın üstünde verandadan ayrılırken, benim için gelen taksinin eve doğru giden karanlık yolda yönünü bulmaya çalıştığını işittim. Gatsby, onu bıraktığım yerde bekliyordu.

"Orada her şey yolunda mı?" diye sordu endişe içinde.

"Evet, ortalık tümüyle sakin." İkirciklendim. "En iyisi sen de eve gelip biraz uyu."

Başını hayır anlamında salladı.

"Daisy yatana değin burada beklemek istiyorum. İyi geceler, dostum."

Ellerini ceketinin cebine soktu ve sanki benim varlığım gece nöbetinin kutsallığına zarar veriyormuşçasına hevesle, evi denetleyebileceği yere geri döndü. Böylece ben de yürüyüp gittim ve onu orada ay ışığında dikilirken, bir şeylere boşuna göz kulak olmaya bıraktım.

Sekizinci Bölüm

Gece boyunca uyuyamadım; boğazda bir sis düdüğü aralıksız inliyordu ve garip gerçeklikle ürkütücü, yabanıl düşler arasında yarı hasta biçimde gidip geldim. Şafak sökmesine yakın, bir taksinin Gatsby'nin araba yoluna girdiğini işittim ve yataktan fırlayıp giyinmeye başladım; ona söylemem gereken bir şey, onu uyarmam gereken bir şey vardı ve sabaha kalırsa çok geç olacaktı.

Çimlerini boydan boya geçerken ön kapısının hâlâ açık olduğunu ve onun da, üzüntüden ya da uykusuzluktan ağırlaşmış halde, holdeki bir masaya dayanmış olduğunu gördüm.

"Hiçbir şey olmadı," dedi bitkince. "Bekledim ve saat dört gibi pencereye gelip bir an orada durdu ve sonra da ışığı söndürdü."

Evi gözüme, kocaman odalarda sigara avına çıktığımız o geceki kadar büyük görünmemişti hiç. Müzikhollerinkini andıran perdeleri yana çektik ve elektrik anahtarlarını bulmak için metrelerce duvar yokladık; bir keresinde de bir tür şapırtı çıkararak hayaletimsi bir piyanonun tuşları üstüne devrildim. Her yerde açıklanmayacak miktarda toz vardı ve odalar günlerdir havalandırılmamış gibi küf kokuyordu. Daha önce görmediğim bir masanın üstünde, içinde iki kuru, bayat sigarayla bir tütün kutusu buldum. Konuk oda-

sının Fransız pencerelerini ardına dek açıp karanlığa doğru sigaralarımızı tüttürerek oturduk.

"Senin buradan gitmen gerek," dedim. "Arabanın izini bulacakları neredeyse kesin."

"*Şimdi* mi gideyim, dostum?"

"Bir haftalığına Atlantic City'ye git veya Montreal'e."

Üstünde düşünmeyecekti bile. Onun ne yapacağını öğreninceye kadar muhtemelen Daisy'yi bırakamayacaktı. Son bir umuda tutunuyordu ve ben de onu elinden söküp atmayı göze alamadım.

Dan Cody'yle geçirdiği gençliğinin tuhaf öyküsünü anlatışı o geceydi; bana anlattı, çünkü "Jay Gatsby" Tom'un acımasız gareziyle cam gibi parçalanmıştı ve uzun süredir gizli kalan fantezi artık sona ermişti. Sanırım o anda hiçbir koşul öne sürmeksizin her şeyi kabul edecekti, ama o Daisy'den söz etmek istiyordu.

Tanıdığı ilk "kibar" kızdı o. Gizli kapaklı çeşitli vesilelerle o tür insanlarla bağlantısı olmuştu olmasına ama gözle görülmez dikenli teller hep ayırmıştı onları. Onu heyecan verici ölçüde arzulanır buluyordu. Evine gitmişti, başta Camp Taylor'dan öteki subaylarla birlikte, sonra da tek başına. Ev onu hayrete düşürmüştü; daha önce hiç bu kadar güzel bir evde bulunmamıştı. Ama eve nefes kesici bir yoğunluk havası veren, Daisy'nin burada yaşamasıydı; kamptaki çadırı kendisi için neyse burası da onun için öylesine bir yerdi. Evin olgunlaşmış bir gizemi, yukarıdaki yatak odalarının öteki yatak odalarından daha güzel ve sakin olduğuna, koridorlarında neşeli ve göz alıcı faaliyetlerin meydana geldiğine ve küflenip çoktan lavantalar arasında kaldırılmışlardan ziyade taze, nefes alan ve bu yılın parlak motorlu arabalarını anımsatan aşk hikâyelerine ve çiçekleri kuruyup solmamış danslara ilişkin bir iması vardı. Pek çok erkeğin zaten Daisy'ye âşık olması da onu heyecanlandırıyordu; bu onun gözünde kızın değerini artırıyordu. Onların varlığını, hâlâ coşkulu

duyguların gölgeleri ve yankılarının havasını kapladığı evin her yerinde hissediyordu.

Ama kendisinin muazzam bir kaza sonucunda Daisy'nin evinde bulunduğunu da biliyordu. Her ne kadar Jay Gatsby olarak geleceği parlak olacaktıysa da halihazırda geçmişi olmayan, meteliğe kurşun atan bir genç adamdı ve üniformasının görünmez pelerini her an omuzlarından kayıp düşebilirdi. O yüzden hiç zaman yitirmedi. Aç kurt gibi, ahlaksızca alabildiği kadarını aldı; sonunda durgun bir ekim gecesinde Daisy'ye sahip oldu, oldu çünkü ona elini sürmeye gerçekte hakkı yoktu.

Kendini aşağı görebilirdi, çünkü ona sahte görünümlerle sahip olmuştu. Hayali milyonlarıyla caka satmıştır demek istemiyorum, ama Daisy'ye kasıtlı olarak bir güvenlik duygusu vermişti; onun kendisiyle aynı sosyal tabakadan bir insan olduğuna, kendisine gerçekten bakabileceğine inanmasına göz yummuştu. Oysa ki bu türden olanakları yoktu; arkasında duran müreffeh bir aileden yoksundu ve dünyanın herhangi bir yerine uçurulması, gayrişahsi bir hükümetin keyfine tabiydi.

Ama kendini aşağı görmedi ve işler de hayal ettiği gibi sonuçlanmadı. Muhtemelen alabildiğini alıp gitmeye niyetliydi; ama artık kendisini kutsal kâsenin peşinde bulmuştu. Daisy'nin sıra dışı bir kız olduğunu biliyordu, ama bilmediği, "kibar" bir kızın nasıl sıra dışı olabileceğiydi. Gatsby'yi hiçbir şeysiz bırakarak zengin evinin, zengin, rahat yaşamının içinde gözden yitmişti. Onunla evli hissetmişti kendini, hepsi buydu.

İki gün sonra yeniden buluştuklarında soluksuz kalan, bir biçimde ihanete uğrayan Gatsby'ydi. Verandası yıldız parlaklığının parayla alınmış lüksüyle ışıl ışıldı; ona doğru döndüğünde ve kendisi de onun hevesli, güzel ağzını öptüğünde şezlongunun hasırı modaya uygun biçimde gıcırdamıştı. Soğuk almıştı ve bu da sesini daha kısık ve her zaman-

kinden daha büyüleyici kılmıştı ve Gatsby, servetin içine alıp koruduğu gençlik ve gizemin, gümüş gibi parıldayan pek çok giysinin yeni alınmışlığının, yoksulların kıyasıya mücadelesinden uzak, güvende ve gururlu Daisy'nin ezici biçimde farkındaydı.

"Ona âşık olduğumu fark ettiğim zaman nasıl şaşırdığımı sana anlatamam, dostum. Bir süre onun bana tekmeyi basmasını bile umdum, ama yapmadı, çünkü o da bana âşıktı. Benim çok şey bildiğimi düşünüyordu, çünkü ben ondan daha farklı şeyler biliyordum... Ya, al bakalım işte, hırslarımın çok uzağında, her geçen dakika daha da derinden seviyordum ve birdenbire umursamaz hale geldim. Ona, yapacağım şeyleri anlatırken daha iyi zaman geçirebiliyorduysam büyük şeyler yapmanın faydası neydi?"

Yurtdışına gitmeden bir gün önce, öğleden sonra Daisy kollarında, uzun, sessiz bir zaman boyunca oturdu. Odada ateşin yandığı soğuk bir sonbahar günüydü ve Daisy'nin yanakları kızarmıştı. Arada sırada Daisy kımıldıyor, Gatsby de kolunu değiştiriyordu ve bir defasında da parlayan kara saçlarını öptü. Öğleden sonrası, sanki ertesi günün vaat ettiği uzun ayrılık için onlara derin bir anı bırakmak istercesine bir süreliğine sakinleştirmişti onları. Bir aylık aşkları boyunca bundan daha yakın olmadıkları gibi, birbirleriyle, Daisy'nin sessiz dudakları bir an ceketinin omzuna değdiğindeki ya da sanki uyuyormuş gibi Gatsby onun parmaklarının ucuna dokunduğundaki kadar içten sohbet etmemişlerdi.

Savaşta olağandışı başarı gösterdi. Cepheye gitmeden önce yüzbaşıydı ve Argonne çatışmalarının ardından binbaşılığa ve makineli tümeninin komutasına yükseldi. Ateşkesten sonra çılgınca eve dönmeye uğraştı, ama bir karışıklık ya da yanlış anlama onu ev yerine Oxford'a yolladı. Artık kaygılıydı; Daisy'nin mektuplarında gergin bir ümitsizlik

vardı. Niye gelemediğini anlamıyordu. Dış dünyanın baskısını hissediyor ve onu görmek, varlığını yanında hissetmek ve sonuçta doğru şeyi yaptığı konusunda güvence istiyordu.

Çünkü Daisy gençti ve yapay dünyası, orkideleri, hoş ve şen züppelikleri, yaşamın hüznüyle müstehcenliğini yeni notalarda özetleyerek yılın ritmini belirleyen orkestraları anımsatıyordu. Bütün gece yüz çift altın ve gümüş terlik, parıldayan tozun içinde yer değiştirirken saksofonlar iniltiyle "Beale Street Blues"un umutsuz bir yorumunu çalıyorlardı. Kurşuni çay saatinde, taze yüzler döşemenin üstünde hüzünlü borular tarafından üflenmiş gül yaprakları gibi oraya buraya savrulurken, bu basık, tatlı ateşle aralıksız zonklayan odalar vardı hep.

Bu alacakaranlık evren aracılığıyla Daisy yeniden mevsime uymaya başladı; birdenbire bir günde altı adama randevu verir ve döşemenin üstündeki solmaya yüz tutmuş orkidelerin arasına karışmış gece elbisesinin şifonu ve boncuklarıyla şafak sökerken yatağının yanında uyuyakalır oldu. Ve hep bir karara varması için, içinde haykıran bir şey vardı. Yaşamının artık bir biçim kazanmasını istiyordu, acilen ve bu karar, aşkın, paranın, sorgusuz bir elverişliliğin gücüyle verilmeliydi ki bu da an meselesiydi.

Bu güç, ilkbahar ortasında Tom Buchanan'ın gelişiyle biçim kazandı. Onda hem kişiliği hem de konumuyla sağlıklı bir azamet vardı ve Daisy'nin gururu okşanmıştı. Kuşkusuz belirli bir mücadele ve belirli bir rahatlama da olmuştu. Mektup, Gatsby'ye hâlâ Oxford'da olduğu sırada ulaştı.

Artık Long Island'da şafak sökmüştü ve evi griye çalan, altın rengine çalan ışıkla doldurarak alt kattaki pencerelerin kalanlarını da açmaya giriştik. Çiy damlalarına ansızın bir ağacın gölgesi vurdu ve mavi yaprakların arasında hayaletimsi kuşlar şakımaya başladı. Havada, serin güzel bir günü müştulayan, rüzgâr denemeyecek yavaşlıkta hoş bir kıpırtı vardı.

"Onu hiçbir zaman sevdiğini sanmıyorum." Gatsby pencerenin birinden arkasına döndü ve meydan okurcasına bana baktı. "Anımsıyor olmalısın dostum, bu öğleden sonra oldukça heyecanlıydı. Tom o lafları onu korkutacak biçimde söyledi; o laflar beni sanki ucuz bir üçkâğıtçıymışım gibi gösterdi. Ve sonucunda da Daisy ne dediğini bilmez bir hale düştü."

Mahzun mahzun oturdu.

"Elbette onu sevmiş olabilirdi, yalnızca bir anlığına, ilk evlendiklerinde ve o zaman bile beni daha çok seviyordu, anlıyor musun?"

Birden tuhaf bir yorum öne sürdü:

"Her halükârda," dedi, "yalnızca kişisel bir şeydi."

İlişkiyi algılayışında ölçülemeyen bir yoğunluktan kuşku duymak dışında ne anlam çıkarılabilirdi bundan?

Fransa'dan, Tom'la Daisy hâlâ balayı seyahatlerindeyken dönmüştü ve ordu maaşının son kuruşuyla Louisville'e acınası, ama karşı koyamadığı bir yolculuk yapmıştı. Orada, kasım gecesinde adımlarının birlikte tıkırdadığı sokaklarda yürüyerek ve Daisy'nin beyaz arabasıyla gittikleri kuytu köşeleri yeniden ziyaret ederek bir hafta geçirdi. Daisy'nin evi, ona her zaman öteki evlerden daha gizemli ve şen görünmüş olduğu gibi, artık oradan ayrılmış olsa bile, şehre bakışına da melankolik bir güzellik damgasını vurmuştu.

Sanki daha sıkı araştırmış olsa onu bulabileceği yönünde bir duyguyla, onu arkasında bırakıyormuş duygusuyla ayrıldı oradan. Gündüz treni –artık beş parasızdı– sıcaktı. Üstü açık sahanlığa gidip açılır kapanır bir oturağa oturdu ve istasyon gözden yitip tanımadığı binaların sırtları önünde kayıp gitti. Ardından, içinde, bir zamanlar onun solgun, büyülü yüzünü herhangi bir sokakta görmüş olabilecek insanlar taşıyan sarı bir yük arabasının bir dakikalığına onlarla yarıştığı tarlalara çıktılar.

Demiryolu kıvrıldı ve tren, alçalmaya başlarken onun nefes aldığı, gözden uzaklaşan şehri kutsarcasına üstüne

yayılmış güneşten de uzaklaşıyordu artık. Elini umutsuzca, bir tutam hava kapmak, Daisy'nin onun için güzel kıldığı noktadan bir parça kurtarmak istercesine uzattı. Ama her şey bulanık gözleri için çok hızlı gidiyordu ve biliyordu ki şehrin o parçasını, en taze ve en iyi parçasını sonsuza değin yitirmişti.

Kahvaltıyı bitirip verandaya çıktığımızda saat dokuzdu. Gece, havanın durumunda keskin bir değişime yol açmıştı ve havada bir sonbahar rayihası vardı. Bahçıvan, Gatsby'nin önceki hizmetkârlarının sonuncusu, basamakların dibine geldi.

"Bugün havuzun suyunu boşaltacağım, Bay Gatsby. Pek yakında yapraklar dökülmeye başlayacak ve o zaman da borularda hep sorun çıkar."

"Bugün yapma," diye yanıtladı Gatsby. Özür diler gibi bana döndü. "Biliyor musun, sevgili dostum, şu havuzu bütün yaz hiç kullanmadım."

Saatime baktım ve ayağa kalktım.

"Benim trene yirmi dakika var."

Şehre gitmek istemiyordum, doğru dürüst iş yapabilecek durumda değildim, ama daha da fazlası vardı; Gatsby'yi bırakmak istemiyordum. Kalkıp gitmeden önce o treni kaçırdım ve sonra ötekini de.

"Seni arayacağım," dedim en sonunda.

"Ara, dostum."

"Seni öğlen gibi ararım."

Yavaşça basamaklardan aşağı indik.

"Sanırım Daisy de arar." Benim, bu yorumunu desteklememi umarcasına kaygıyla bana baktı.

"Sanırım."

"Peki, hoşça kal."

El sıkıştık ve yola koyuldum. Tam çite varmak üzereyken bir şey anımsayıp geriye döndüm.

"Onların ciğeri beş para etmez," diye bağırdım çimenlerin üstünden. "Hepsi bir araya gelse senin kadar etmezler."

İyi ki de bunu ona söylemişim. Kendisine yaptığım tek iltifattı bu, çünkü başından sonuna değin onu hep kınamıştım. Önce kibarca başını salladı ve ardından da bu gerçeğe ilişkin ikimizin arasında her zaman coşkulu bir sözbirliği varmışçasına, yüzünü, o ışıldayan ve anlayışlı gülümseme bürüdü. Göz kamaştırıcı pembe paçavradan takım elbisesi beyaz basamaklara karşı parlak bir nokta oluşturuyordu ve üç ay önce, onun bu geçmişe ait evine ilk geldiğim geceyi düşündüm. Çimenlerin üstü ve araba yolu, onun yozlaşmışlığını kestirenlerin yüzleriyle dolup taşıyordu ve o da o basamaklarda durmuş, yozlaşması imkânsız düşünü gizleyerek, onlara el sallayıp veda ediyordu.

Ona konukseverliği için teşekkür ettim. Ona hep bu yüzden teşekkür ediyorduk, ben ve diğerleri.

"Hoşça kal," diye seslendim. "Kahvaltıyı beğendim, Gatsby."

Şehirde bir süre, sonu gelmez sayıdaki hisse senedi fiyat tekliflerini sıralamaya çalıştım, ardından da döner koltuğumda uyuyakaldım. Öğle saatinden hemen önce telefonun sesiyle uyandım ve alnımdan boşalan terle yerimden sıçradım. Arayan Jordan Baker'dı; beni çoğunlukla bu saatte arardı çünkü oteller, kulüpler ve birilerinin evleri arasında gidip gelişlerinin belirsizliği başka bir yol bulmasını güçleştiriyordu. Golf sopasının koparttığı bir çim parçası yeşil sahadan işyerinin penceresine uçup geliyormuşçasına, telefonda sesi taze ve sakin gelirdi genelde, ama bu sabah haşin ve kuru çıkıyordu.

"Daisy'nin evinden ayrıldım," dedi. "Hempstead'deyim ve bugün öğleden sonra Southampton'a gidiyorum."

Belki Daisy'nin evinden ayrılmak ince bir düşünceydi, ama bu davranışı beni rahatsız etti ve bir sonraki iması ise beni katılaştırdı. "Dün gece bana karşı pek kibar değildin."

"O anda nasıl bir önemi olabilirdi ki bunun?"

Bir anlık sessizlik. Ardından:

"Her neyse – seni görmek istiyorum."

"Ben de görmek istiyorum seni."

"Mesela Southampton'a gitmesem de öğleden sonra şehre insem?"

"Hayır, bu öğleden sonra, sanmıyorum."

"Pekâlâ."

"Öğleden sonra olanaksız. Çeşitli..."

Bir süre bu minval üzere konuştuk ve derken ansızın artık konuşmaz olduk. Sert bir tıkırtıyla hangimizin kapattığını bilmiyorum ama umursamadığımı biliyorum. Bu dünyada onunla bir daha hiç konuşmayacağımızı da bilsem, o gün onunla bir çay sehpasının üstünden konuşamazdım.

Birkaç dakika sonra Gatsby'nin evini aradım, ama hat meşguldü. Dört kez denedim; sonunda çileden çıkmış bir santral memuru, bana telefonun Detroit'ten şehirlerarası bir görüşme için açık tutulduğunu söyledi. Tren tarifemi çıkartıp üç elli trenini küçük bir daire içine aldım. Ardından da koltuğumda geriye yaslanıp düşünmeye çalıştım. Daha öğle zamanıydı.

O sabah, trende, kül yığınlarını geçerken kasten vagonun öteki tarafına oturmuştum. Sanırım, bütün gün orada, tozun toprağın içinde koyu lekeler arayan küçük oğlan çocukları ve kendi gözünde bile gerçekliğini yitirinceye, artık anlatamayacak noktaya gelinceye ve Myrtle Wilson'ın acıklı sonu unutuluncaya değin üst üste olup biteni anlatıp duran boşboğaz adamın tekiyle meraklı bir kalabalık toplanacaktı. Şimdi biraz geriye gitmek ve bir gece önce biz ayrıldıktan sonra tamirhanede olup bitenleri anlatmak istiyorum.

Kız kardeşi Catherine'in yerini saptamakta güçlük çekmişlerdi. O gece içmeye karşı kuralını bozmuş olmalıydı çünkü geldiğinde içkiden sersemlemiş haldeydi ve ambu-

lansın çoktan Flushing'e gitmiş olduğunu bir türlü anlayamamıştı. Onu sonunda buna ikna ettiklerinde, sanki olayın tahammül götürmez kısmı buymuş gibi oracıkta bayılmıştı. İyi yürekli ya da meraklı birisi onu arabasına almış ve kız kardeşinin cesedinin arkasından götürmüştü.

George Wilson, içerideki kanepede öne arkaya sallanıp dururken gece yarısından çok sonraya değin sürekli değişen bir kalabalık tamirhanenin önünde gezindi. Bir süre yazıhanenin kapısı açık kaldı ve içeriye giren herkes elinde olmadan kapıdan içeri göz atıyordu. Sonunda birisi bunun ayıp olduğunu söyleyip kapıyı kapattı. Michaelis ve birkaç başka adam onunla birlikteydi; önce dört beş kişi, sonra da iki üç kişi. Daha da sonra, Michaelis oradaki son yabancıdan, kendisi kendi dükkânına gidip bir demlik kahve yapıncaya kadar on beş dakika daha kalmasını rica etti. Bundan sonra da şafağa kadar orada Wilson'la baş başa kaldı.

Saat üç sularında Wilson'ın abuk sabuk sayıklamalarının niteliği değişti; giderek sessizleşti ve sarı araba hakkında konuşmaya başladı. Sarı arabanın kime ait olduğunu bulmanın yolunu bildiğini belirtti ve ardından, bir iki ay önce karısının şehirden yüzü gözü morarmış ve burnu şişmiş halde geldiğini ağzından kaçırdı.

Ancak kendisini bunu söylerken işitince ürktü ve inleyen sesiyle yeniden "Aman Tanrım!" diye ağlamaya başladı. Michaelis onun dikkatini başka yöne çekmek için beceriksizce bir girişimde bulundu.

"Ne kadar süredir evliydiniz, George? Hadi ama, bir saniye sessiz kalmaya çalışıp benim soruma yanıt ver. Kaç zamandır evliydiniz?"

"On iki yıldır."

"Hiç çocuğunuz olmadı mı? Hadi, George, sessiz otur; sana bir soru sordum. Hiç çocuğunuz olmadı mı?"

Kınkanatlılar kör ışığa çarpıp duruyorlardı ve Michaelis ne zaman dışarıda yolu yaracakmış gibi giden bir araba sesi

duysa, bu ses kulağına birkaç saat önceki durmayan arabanınki gibi geliyordu. Tamirhaneye girmekten hoşlanmıyordu çünkü daha önce cesedin üstünde yattığı tezgâhta kan lekeleri vardı, bu yüzden de huzursuzca yazıhanenin içini arşınlıyordu –sabah olmadan oradaki her nesneyi ezberlemişti– ve zaman zaman da onu yatıştırmaya çalışmak için Wilson'ın yanına oturuyordu.

"Ara sıra uğradığın bir kilisen var mı, George? Uzun zamandır adım atmamış bile olsan? Belki kiliseyi arayıp bir papaz yollamalarını isteyebilirim, o da gelip seninle konuşabilir, anlıyor musun?"

"Hiçbirine mensup değilim."

"Bir kilisen olmalı, George, böyle zamanlar için. Hiç olmazsa bir kere kiliseye gitmişsindir. Kilisede evlenmediniz mi? Dinle, George, dinle beni. Kilisede evlenmediniz mi?"

"Çok uzun zaman önceydi o."

Yanıt verme çabası öne arkaya sallanmasının ritmini bozdu; bir an için sessiz kaldı. Derken feri kaçmış gözlerine yarı bilen, yarı sersemlemiş o bakış geri geldi.

"Şuradaki çekmeceye bak," dedi masasını göstererek.

"Hangi çekmece?"

"Şu çekmece; işte o."

Michaelis elinin altındaki çekmeceyi açtı. İçinde deriden ve telkâri gümüşten yapılma pahalı, küçük bir köpek tasmasından başka bir şey yoktu. Görünüşe göre yeniydi.

"Bu mu?" diye sordu, tasmayı havaya kaldırarak.

Wilson gözünü dikip baktı ve başını salladı.

"Bunu dün öğleden sonra buldum. Bana bunun ne olduğunu anlatmaya çalıştı, ama bu işte bir iş olduğunu biliyordum."

"Karın mı almış yani?"

"Pelür kâğıda sarılı halde dolabının çekmecesinde duruyordu."

Michaelis bunda bir tuhaflık görmedi ve Wilson'a karısının niçin bir köpek tasması almış olabileceğine ilişkin yığınla neden sayıp döktü. Ama Wilson'ın aynı açıklamaları daha önce Myrtle'dan da duymuş olması akla yatkındı, çünkü bir fısıltı biçiminde yine "Aman Tanrım!" demeye başlamıştı; avutucusu, açıklamalardan birkaçını havada bıraktı.

"Sonra da onu öldürdü," dedi Wilson. Ağzı aniden açılmıştı.

"Kim?"

"Bir yolunu bulup öğreneceğim."

"Sen kafayı bozmuşsun, George," dedi arkadaşı. "Bu olay seni çok gerdi ve ne dediğini bilmiyorsun. İyisi mi sabaha kadar sessizce oturmaya çalış."

"Onu katletti."

"Bu bir kazaydı, George."

Wilson başını iki yana salladı. Gözleri kısıldı ve ağzı, amirane bir 'Hımm!' ünleminin yankısıyla hafifçe genişledi.

"Biliyorum," dedi kuşku duymadan, "ben o herkese güvenen tiplerden birisiyim ve *hiç* kimse için kötülük düşünmem, ama bir şey biliyorum diyorsam biliyorumdur. O arabadaki adamdı o. Myrtle onunla konuşmak için dışarıya koştu ve o durmadı."

Michaelis de bu sahneyi görmüştü, ama özel bir önemi olduğu hiç aklına gelmemişti. Bayan Wilson'ın herhangi bir arabayı durdurmaya çalışmaktan çok kocasından kaçtığına inanıyordu.

"Bunu neden yapmak istesin ki?"

"Gizemli bir kadındır o," dedi Wilson, sanki sorunun yanıtı buymuş gibi. "Ah-h-h..."

Yeniden öne arkaya sallanmaya başladı ve Michaelis tasmayı elinde bükerek dikildi.

"Belki telefon edebileceğim bir arkadaşın vardır, George?"

Boşuna bir umuttu bu; Wilson'ın hiç arkadaşı olmadığından aşağı yukarı emindi: Karısına bile yetmeyen bir adamdı. Kısa bir süre sonra, odada bir değişim hissedince memnun oldu, pencerede hızlanan bir mavilik vardı ve şafağa fazla kalmadığını fark etti. Saat beş sularında dışarısı, ışığı söndürmeye yetecek ölçüde maviydi.

Wilson, camlaşmış gözlerini, küçük kurşuni bulutların tuhaf biçimler aldığı ve soluk şafak rüzgârında oraya buraya saçıldığı kül yığınlarına çevirdi.

"Onunla konuştum," diye homurdandı uzun bir sessizliğin ardından. "Belki beni kandırabileceğini, ama Tanrı'yı kandıramayacağını söyledim. Onu pencerenin önüne götürdüm," –bir çabayla doğruldu ve arka pencereye gidip, yüzünü cama bastırarak oraya yaslandı– "ve dedim ki 'ne yaptığını Tanrı biliyor, yaptığın her şeyi. Beni kandırabilirsin, ama Tanrı'yı kandıramazsın!' "

Arkasında duran Michaelis dehşetle, onun, Doktor T. J. Eckleburg'ün gecenin dağılan karanlığının içinden henüz çıkmış, solgun ve kocaman gözlerine baktığını gördü.

"Tanrı her şeyi görür," diye yineledi Wilson.

"O bir reklam," diye güvence verdi ona Michaelis. Bir şey, camdan geriye dönüp odanın içine bakmasına yol açtı. Ama Wilson, yüzü pencerenin çerçevesine yakın, alacakaranlığa doğru baş sallayıp uzunca bir süre orada durdu.

Saat altıda Michaelis bitkin düşmüştü ve dışarıda duran bir arabanın sesine minnet duydu. Geri geleceğine söz veren, dün geceki izleyicilerden birisiydi bu; sayesinde kendisi ve öteki adamın birlikte yedikleri üç kişilik bir kahvaltı hazırlayabildi. Wilson artık daha sakindi ve Michaelis uyumak için eve gitti; dört saat sonra uyanıp da telaşla tamirhaneye döndüğünde Wilson gitmişti.

Hareketlerinin izleri –bütün bu zaman zarfında yayaydı– sonradan, Port Roosevelt'e ve yemediği bir sandviçle

bir fincan kahve aldığı Gad's Hill'e değin sürülmüştü. Gad's Hill'e öğlene kadar ulaşamadığına göre, yorgundu demek ki ve yavaş yürümüştü. Buraya kadar, hangi anda ne yaptığını bulmakta güçlük çekilmedi; "deli gibi davranan" bir adam gördüğünü söyleyen çocuklarla, yolun kenarından tuhaf biçimde kendilerini seyrettiğini belirten sürücüler vardı. Sonra üç saat boyunca gözden kaybolmuştu. Polis, Michaelis'e söylediği "öğrenmenin bir yolunu bulacağı" sözüne dayanarak, o süreyi, tamirhaneden tamirhaneye dolaşıp oralarda sarı bir araba arayarak geçirdiğini düşünmüştü. Öte yandan, onu görmüş olan tek bir tamirhane sahibi bile ortaya çıkmamıştı ve belki de bilmek istediği şeyi öğrenmenin daha kolay, daha kesin bir yolu vardı aklında. Saat iki buçukta, birisine Gatsby'nin evinin yolunu sorduğu West Egg'deydi. Demek ki o sırada artık Gatsby'nin adını biliyordu.

Saat ikide Gatsby mayosunu giymiş ve kâhyaya, arayan birisi olursa kendisini havuzdan çağırmalarını tembihlemişti. Garaja uğrayıp yaz boyunca konuklarını eğlendirmiş şişme yatağı aldı ve şoförü bunu şişirmesine yardım etti. Ardından, üstü açık arabanın hiçbir koşulda dışarı çıkartılmamasına ilişkin talimatlar verdi ve bu da garip bir şeydi, çünkü sağ ön çamurluğun onarılması gerekiyordu.

Gatsby yatağı omzuna attı ve havuza doğru yola koyuldu. Bir kez durup yatağın yerini hafifçe değiştirdi ve şoför yardım ister mi diye sordu, ama o başını hayır anlamında sallayıp bir an içinde de sararmaya başlamış ağaçların arasında gözden yitti.

Hiçbir telefon mesajı gelmedi ama kâhya uykusuz kalıp saat dörde kadar telefonu bekledi; o telefon gelseydi, artık mesajı ileteceği kimsenin kalmadığı andan çok sonrasına değin bekledi hem de. Gatsby'nin de telefonun geleceğine inanmadığına ve artık umurunda da olmadığına ilişkin bir his var içimde. Bu doğru idiyse eski sıcak dünyayı yitirdiği-

ni, tek bir düşün ardında o kadar uzun süre yaşamak için çok yüksek bir bedel ödediğini anlamış olmalıydı. Ürkütücü yaprakların arasından yabancı bir gökyüzüne bakmış ve bir gülün ne kadar tuhaf bir şey, güçbela büyümüş otların üstüne düşen gün ışığının ne kadar çiğ olduğunu fark edince ürpermiş olmalıydı. Yeni bir dünya, düşleri hava gibi soluyan zavallı hayaletlerin şans eseri çevresinde sürüklendiği yeni bir dünya, maddi ama gerçek olmaktan uzak... biçimsiz ağaçların arasından kendisine doğru akan o külrengi, acayip biçim gibi.

Şoför –Wolfshiem'in koruması altındakilerden birisiydi– silah seslerini işitti; sonradan bu seslere ilişkin pek bir şey düşünmediğini söyleyebildi yalnızca. İstasyondan doğruca Gatsby'nin evine gittim ve ön merdivenden kaygıyla yukarı çıkışım birilerini telaşlandıran ilk şeydi. Ama daha o zamandan bildiklerine kesinlikle inanıyorum. Güçbela bir söz söylendi, dördümüz, şoför, kâhya, bahçıvan ve ben aceleyle havuza doğru seğirttik.

Rüzgâr yolunu bir taraftan ötekine zorlayarak, tahliye borusuna doğru eserken suyun üstünde hafif, zor algılanan bir hareket vardı. Dalga denemeyecek küçük kıpırtılarla, üstü yüklü yatak düzensiz biçimde havuzun aşağısına doğru gidiyordu. Suyu güçbela dalgalandıran bir esinti geçici yüküyle birlikte geçici rotasını saptırmaya yetiyordu yatağın. Bir yaprak kümesinin teması onu, suda ince kırmızı bir daireyi bir pergelin ayağı gibi izleyerek yavaşça döndürdü.

Bahçıvanın Wilson'ın cesedini az ötede otların üstünde görmesi bizim Gatsby'yle eve doğru yola çıkışımızdan sonraydı ve kıyım tamamlanmıştı.

Dokuzuncu Bölüm

İki yıl sonra, o günün geri kalanını, o geceyi ve ertesi günü, yalnızca, polisin, fotoğrafçıların ve gazetecilerin Gatsby'nin ön kapısından hiç durmadan girip çıkmalarıyla anımsıyorum. Bahçe kapısına bir ip gerilmiş ve meraklıları dışarıda tutmak için başına da bir polis dikilmişti, ama küçük oğlan çocukları çabucak benim bahçemden girebileceklerini keşfettiler ve orada, havuzun çevresinde ağızları açık halde kümelenmiş birkaç çocuk bulunuyordu her zaman. Birisi, belki de bir dedektif o gün öğleden sonra Wilson'ın cesedine doğru eğilirken kesin bir tavırla "deli" demişti ve sesinin tesadüfi otoritesi, ertesi sabahın gazete manşetlerini belirlemişti.

O haberlerin çoğu bir kâbustu; tuhaf, ayrıntılı, heyecanlı ve yanlıştı. Michaelis'in resmi soruşturmadaki ifadesi, Wilson'ın karısına ilişkin kuşkularına ışık tuttuğunda, bütün hikâyenin kısa bir süre içinde müstehcen bir hicivle sunulacağını düşündüm; ama Catherine, her türlü şeyi söyleyebilecekken tek sözcük etmedi. Bu olayda şaşırtıcı ölçüde güçlü bir kişilik sergiledi; sorgu yargıcına o çizilmiş kaşlarının altından kararlı gözlerle baktı ve ablasının asla Gatsby'yi görmediğini, ablasının kocasıyla çok mutlu olduğunu, ablasının hiçbir yanlış davranış içine girmediğini söyledi. Kendisini de buna ikna etmişti ve böyle bir şeyin imasına bile katlanması

mümkün değilmişçesine gözyaşlarıyla mendilini sırılsıklam etmişti. Böylece, dava en basit biçimiyle kalabilsin diye Wilson "acıdan aklını yitirmiş bir adam" mertebesine indirgendi. O şekilde de kaldı.

Ama işin bu kısmı bana uzak ve önemsiz gözüküyordu. Kendimi bir başıma, Gatsby'nin tarafında buldum. Felaket haberini West Egg Köyü'ne telefonla bildirdiğim andan başlayarak onunla ilgili her kuşkuda, her gerçekçi soruda ben kaynak gösterildim. Başlangıçta şaşkındım ve aklım karışıktı; sonraları, o evinde yatar ve saatler ilerledikçe kımıldamaz, soluk almaz ya da konuşmazken benim sorumlu olduğum, çünkü kimsenin ilgilenmediği düşüncesine daha çok saplanır oldum; ilgilenmek derken, herkesin hayatının sonunda iyi kötü hak ettiği o yoğun kişisel ilgiyi kastediyorum.

Biz onu bulduktan yarım saat sonra Daisy'yi aradım, içgüdüsel olarak ve ikirciklenmeden aradım onu. Ama o ve Tom, o öğleden sonra erkenden bir yerlere gitmişler, bavullarını da almışlardı.

"Adres bırakmadılar mı?"

"Hayır."

"Ne zaman döneceklerini söylediler mi?"

"Hayır."

"Nerede olduklarına ilişkin herhangi bir fikriniz var mı? Onlara nasıl ulaşabilirim?"

"Bilmiyorum. Bir şey diyemem."

Onun için birilerini getirmek istiyordum. Yattığı odaya gidip ona güvence vermek istiyordum: "Sana birilerini getireceğim, Gatsby. Endişelenme. Yalnızca bana güven, sana birilerini getireceğim..."

Meyer Wolfshiem'in adı telefon rehberinde yoktu. Kâhya bana onun Broadway'deki işyerinin adresini verdi, ben de Bilinmeyen Numaraları aradım, ama ben numarayı aldığım zaman saat beşi çoktan geçmişti ve hiç kimse yanıt vermedi telefona.

"Yeniden arar mısınız?"

"Üç kez aradım onları."

"Bu çok önemli."

"Üzgünüm. Ne yazık ki orada kimse yok."

Yeniden konuk odasına döndüm ve bir anda içeriyi dolduran bütün bu resmi kişilerin rastgele ziyaretçiler olduklarını düşündüm. Ama onlar çarşafı kaldırıp sarsılmış gözlerle Gatsby'ye bakarlarken, beynimde Gatsby'nin kınaması sürüp duruyordu.

"Bak hele, dostum, bana birilerini getirmelisin. Daha çok çaba göster. Bununla tek başıma baş edemem ben."

Birisi bana sorular sormaya başladı ama kaçıp kurtuldum ve aşağıya inerek aceleyle masasının kilitli olmayan kısımlarına baktım; bana anne babasının öldüğünü hiçbir zaman kesin olarak söylememişti. Ama hiçbir şey yoktu orada; yalnızca Dan Cody'nin, unutulmuş şiddetin simgesi olarak duvardan aşağı bakan resmi vardı.

Ertesi sabah kâhyayı, Wolfshiem'e, bilgi isteyen ve onu ilk trenle gelmeye zorlayan bir mektupla birlikte New York'a yolladım. Bu rica, yazarken yersiz gözüktü gözüme. Öğleden önce Daisy'den bir telgraf geleceğinden emin olduğum kadar Wolfshiem'in de gazeteleri görür görmez yola çıkacağından emindim; ama ne bir telgraf ne de Bay Wolfshiem geldi; daha da çok polis, fotoğrafçı ve gazeteciler dışında hiç kimse gelmedi. Kâhya Wolfshiem'in yanıtını getirdiğinde, Gatsby ile aramızda, onların tümüne karşı bir kafa tutma, küçümseyici bir dayanışma duygusu hissetmeye başladım.

Sevgili Bay Carraway. Bu olay, yaşamımın doğru olduğuna güçlükle inanabildiğim en berbat şoklarından birisi aslına bakarsanız. O adamın yaptığı böylesine delice bir hareket hepimizi düşündürmeli. Oldukça önemli bir iş elimi kolumu bağladığı ve şu anda bu meseleye karışamayacağım için şimdi gelemem. Biraz zaman geçtikten sonra, yapabileceğim

herhangi bir şey olursa Edgar'la yollayacağınız bir mektupla bana bildirin. Böyle bir şeyi işittiğimde nerede olduğumu bile şaşırıyorum ve tümüyle perişan oluyorum.

Saygılarımla,
MEYER WOLFSHIEM

Ve sonradan altına alelacele çiziktirilmiş bir not:

Bana cenaze vb hakkında bilgi verin, ailesini hiç tanımam.

O gün öğleden sonra telefon çaldığında ve şehirlerarası santral Chicago'nun aradığını söylediğinde, sonunda Daisy arıyor sandım. Ama bağlantı oldukça zayıf ve uzaktan gelen bir erkek sesi üzerinden kuruldu.

"Ben Slagle..."

"Evet?" İsim tanıdık gelmedi.

"Çok kötü bir şey, değil mi? Telgrafımı aldınız mı?

"Telgraf falan gelmedi."

"Genç Parke'ın başı belada," dedi çabucak. "Senetleri tezgâhın üstünden verirken enselemişler onu. Tam beş dakika önce numaraları veren bir genelge gelmiş New York'tan. Buna ne dersin? Bu taşra kentlerinde neyin ne olacağını hiç bilemezsin..."

"Alo!" diye araya girdim soluğum kesilerek. "Bana bak; Bay Gatsby değilim ben. Bay Gatsby öldü."

Hattın öteki ucunda uzun bir sessizlik oldu, bunu bir bağırış izledi... ardından da hat kesilirken bir ciyaklama sesi.

Sanırım, Minnesota'daki bir kasabadan Henry C. Gatz imzalı bir telgraf geldiğinde üçüncü gündü. Yalnızca göndericinin acilen yola çıktığını ve o gelene kadar cenazenin ertelenmesini bildiriyordu.

Gatsby'nin babasıydı bu, çok çaresiz ve perişan, ağırbaşlı, yaşlı bir adam; ılık eylül gününe karşın, ucuz, uzun bir

paltoya sarınıp sarmalanmıştı. Gözleri heyecandan sürekli sulanıyordu ve çantasıyla şemsiyesini elinden aldığımda, ağarmış seyrek sakalına ara vermeksizin öyle bir asılmaya başladı ki paltosunu çıkartmakta güçlük çektim. Bayılmak üzereydi, o yüzden onu müzik odasına götürüp oturturken bir yandan da yiyecek bir şeyler getirttim. Ama bir şey yemedi ve titreyen elindeki bardaktan süt döküldü.

"Chicago gazetesinde gördüm," dedi. "Chicago gazetesi bununla doluydu. Hemen yola koyuldum."

"Size nasıl ulaşacağımı bilemedim."

Gözleri, hiçbir şey görmeden, sürekli odada dolaşıyordu.

"Delinin biriymiş," dedi. "Delirmiş olmalı."

"Biraz kahve içmez miydiniz?" diye zorladım onu.

"Hiçbir şey istemiyorum. İyiyim artık, Bay..."

"Carraway."

"Tamam, iyiyim artık. Jimmy'yi nereye koydular?"

Onu, oğlunun yattığı konuk odasına götürdüm ve orada bıraktım. Birkaç küçük çocuk basamakları çıkmışlar hole bakıyorlardı; onlara gelenin kim olduğunu söyleyince gönülsüzce çekip gittiler.

Bir süre sonra Bay Gatz, ağzı aralanmış, yüzü belli belirsiz kızarmış, gözlerinden zaman zaman geç kalmış gözyaşları süzülerek kapıyı açtı ve dışarı çıktı. Ölümün artık korkunç bir sürpriz niteliğine bürünmediği bir yaşa gelmişti ve şimdi ilk kez çevresine bakınıp da holün tavanının yüksekliğini ve ihtişamını, holden diğer odalara açılan kocaman odaları gördüğünde üzüntüsüne saygılı bir gurur karışmaya başladı. Onu üst kattaki bir yatak odasına götürdüm; ceketini ve yeleğini çıkartırken ona bütün ayarlamaların kendisi gelene değin ertelendiğini anlattım.

"Ne isteyeceğinizi bilmiyordum, Bay Gatsby..."

"Gatz benim adım."

"—Bay Gatz. Cesedi Batıya götürmek isteyebilirsiniz diye düşündüm."

Başını hayır anlamında salladı.

"Jimmy Doğuyu her zaman daha çok sevdi. Bu konumuna Doğuda yükseldi. Siz oğlumun arkadaşlarından birisi miydiniz, Bay?.."

"Yakın arkadaştık."

"Önünde parlak bir gelecek vardı, biliyorsunuz. Genç bir adamdı yalnızca ama şurada müthiş bir beyin gücü vardı."

Etkileyici bir hareketle kafasına dokundu ve ben de başımla onayladım.

"Yaşamış olsaydı büyük bir adam olurdu. James J. Hill gibi büyük bir adam. Ülkenin gelişmesine katkıda bulunurdu."

"Doğru," dedim, rahatsız biçimde.

Nakışlı yatak örtüsünü beceriksizce yatağın üstünden kaldırmaya çalıştı ve kaskatı biçimde uzandı; anında da uykuya daldı.

O gece korktuğu besbelli birisi aradı ve adını söylemeden önce benim kim olduğumu bilmek istedi.

"Bay Carraway'im ben," dedim.

"Oh!" Sesinden rahatladığı anlaşılıyordu. "Ben de Klipspringer."

Bu bana Gatsby'nin mezarı başında bir başka arkadaş daha olacak gibi göründüğü için ben de rahatladım. Gatsby'nin cenaze töreninin gazetelerde yer almasını ve manzara izlemeye gelen insanları oraya çekmesini istemiyordum, o yüzden de birkaç kişiyi kendim arıyordum. Onları bulmak zordu.

"Cenaze töreni yarın," dedim. "Saat üçte burada, evde. İlgilenecek kişilere söylerseniz sevinirim."

"Tabii, söylerim," diye atıldı telaşla. "Gerçi kimseyi de göremem ya, ama yine de görürsem söylerim."

Sesinin tonu beni kuşkuya düşürdü.

"Tabii kendiniz orada olacaksınız."

"Yani, gelmeye çalışırım elbette. Arama nedenime gelince..."

"Bir dakika," diye sözünü kestim. "Geleceğim demeye ne dersiniz?"

"Yani, aslında – işin özü şu ki, burada, Greenwich'de birileriyle kalıyorum ve yarın benden onlarda olmamı bekliyorlar. Aslında piknik gibi bir şey var. Oradan ayrılmak için elimden geleni yaparım elbet."

Ağzımdan gizlemeye çalışmadığım bir "Yaaa!" sesi çıktı ve beni duymuş olsa gerekti, çünkü sözlerini huzursuzluk içinde şöyle sürdürdü:

"Arama nedenim, orada bıraktığım bir çift ayakkabıydı. Onları kâhyayla bana gönderseniz zahmet olur mu diye merak ediyorum. Anlayacağınız gibi, tenis ayakkabıları ve onlarsız hayat zor. Adresim B. F. eliyle..."

İsmin gerisini duymadım çünkü ahizeyi yerine koydum.

Sonrasında Gatsby adına utanç duydum; telefon ettiğim bir beyefendi, onun hak ettiğini bulduğunu ima etti. Ancak, bu benim hatamdı, çünkü o, Gatsby'nin içkisinden aldığı cesaretle Gatsby'yle alay edenlerin başında geliyordu ve onu aramamam gerektiğini bilmeliydim.

Cenaze gününün sabahı, New York'a Bay Wolfshiem'i görmeye gittim; ona başka türlü ulaşmam mümkün gözükmüyordu. Asansörcü çocuğun tavsiyesi üzerine itip açtığım kapının üstünde "The Swastika Holding Company" yazıyordu ve ilk başta içeride kimse yokmuş gibi görünüyordu. Ama ben "Merhaba" diye boş yere birkaç kez haykırınca bir paravanın arkasında bir tartışma patlak verdi ve derhal güzel bir Yahudi kızı içerideki bir kapıda belirdi ve kara, düşmanca gözlerle beni dikkatle inceledi.

"Kimse yok," dedi. "Bay Wolfshiem Chicago'ya gitti."

Bu cümlenin ilk kısmı belli ki doğru değildi, çünkü içeride birisi ahenksiz biçimde ıslıkla "The Rosary"yi çalmaya başlamıştı.

"Lütfen ona Bay Carraway'in kendisini görmek istediğini söyleyin."

"Onu Chicago'dan geri getiremem, öyle değil mi?"

Tam o anda kapının öteki yanından bir ses, tartışmasız biçimde Wolfshiem'inki, "Stella!" diye seslendi.

"Adınızı yazıp masanın üstüne bırakın," dedi çabucak. "Döndüğünde ona veririm."

"Ama burada olduğunu biliyorum."

Bana doğru bir adım attı ve ellerini öfkeyle kalçalarının üstünde aşağı yukarı kaydırmaya başladı.

"Siz genç adamlar canınız istediği zaman içeriye dalabileceğinizi sanıyorsunuz," diye payladı beni. "Canımıza tak etti artık. Chicago'da diyorsam *Chicago*'dadır."

Gatsby'den söz ettim.

"Ha!" Yeniden tepeden tırnağa inceledi beni. "Yani siz yalnızca – adınız neydi?"

Gözden kayboldu. Bir saniye sonra her iki elini uzatmış Meyer Wolfshiem kapıda duruyordu. Saygılı bir ses tonuyla bunun hepimiz için üzücü bir zaman olduğunu belirterek beni yazıhanesine götürüp puro ikram etti.

"Aklıma onu ilk tanıdığım zamanlar geliyor," dedi. "Ordudan yeni ayrılmış genç bir binbaşıydı ve üstü başı savaşta kazandığı madalyalarla doluydu. Öylesine züğürttü ki üniformasını giymeyi sürdürüyordu, çünkü doğru düzgün giysiler alamıyordu. Onu ilk kez, Kırk Üçüncü Sokak'taki Winebrenner'ın bilardo salonuna gelip iş sorduğu sırada gördüm. Birkaç gündür hiçbir şey yememişti. 'Gel benimle yemek ye,' dedim. Yarım saatin içinde dört dolardan fazlaya patlayan yiyecek tüketti."

"Onu iş yaşamına siz mi soktunuz?" diye sordum merakla.

"Sokmak mı! Ben yarattım onu."

"Ya."

"Onu hiçlikten, çukurun tam içinden çıkarttım. İyi görünümlü, beyefendi bir genç adam olduğunu hemen anladım ve bana Oggsford'lu olduğunu söyleyince ondan faydalanabileceğimi düşündüm. Amerikan Lejyonu'na katılmasını sağladım ve orada yükseldi. Derhal Albany'deki bir müşterimin işini halletti. Her işte çok yakındık, aha böyle," –soğan biçimindeki iki parmağını havaya kadırdı– "her zaman beraberdik."

Bu ortaklığın 1919'daki Dünya Serileri maçındaki işi de kapsayıp kapsamadığını merak ettim.

"Şimdi o öldü," dedim bir an sonra. "Siz onun en yakın arkadaşıydınız, bu yüzden de bugün öğleden sonra cenaze törenine gelmek isteyeceğinizi biliyorum."

"Gelmek isterdim."

"Tamam, gelin o zaman."

Burun deliklerindeki kıllar hafifçe titreşti ve başını olumsuz anlamda sallarken gözleri yaşlarla doldu.

"Bunu yapamam; bu işe karışmayı göze alamam," dedi.

"Karışılacak hiçbir şey yok ki. Her şey bitti artık."

"Bir adam öldürüldüğü zaman buna herhangi bir biçimde karışmaktan hiç hoşlanmam. Uzak dururum. Gençken farklıydı; eğer bir arkadaşım ölmüşse, nasıl öldüğünü umursamadan sonuna değin yanlarından ayrılmazdım. Bunu duygusallık olarak düşünebilirsin, ama tam da dediğim gibi; sonuna kadar."

Kendisinde saklı bir nedenden, gelmemekte kararlı olduğunu anladım, bu yüzden de ayağa kalktım.

"Sen üniversiteli misin?" diye sordu birdenbire.

Bir an için bir "bağğlantı" önereceğini sandım, ama yalnızca başını sallayıp elimi sıktı.

"Bir kimseye dostluğumuzu sağken göstermeyi öğrenelim, ölünce değil," diye önerdi. "Sonrasında ise, benim kendi kuralım her şeyi kendi haline bırakmak."

Yazıhanesinden ayrıldığımda gökyüzü kararmıştı ve çiseleyen bir yağmur altında West Egg'e geri döndüm. Üstümü değiştirdikten sonra bitişik eve geçtim ve Bay Gatz'ı heyecan içinde, holde bir aşağı bir yukarı yürürken buldum. Oğlundan ve oğlunun sahip olduklarından duyduğu övünç sürekli artıyordu ve şimdi de bana gösterecek bir şeyi vardı.

"Jimmy bana bu resmi göndermişti." Titreyen parmaklarıyla cüzdanını çıkardı. "Şuraya bak."

Bu, köşeleri yıpranmış ve elden ele gezerek kirlenmiş bir resmiydi evin. Her ayrıntıyı hevesle gösterdi bana. "Şuraya bak!" ve ardından gözlerimde hayranlık izi aradı. Bunu o kadar sık çıkartıp göstermişti ki, sanırım, resim ona evin kendisinden daha gerçek geliyordu.

"Jimmy gönderdi bunu bana. Bunun çok güzel bir resim olduğunu düşünüyorum. İyi çıkmış."

"Çok iyi. Onu son zamanlarda görmüş müydünüz?"

"İki yıl önce beni görmek için çıkageldi ve bana şimdi oturduğum evi satın aldı. Evden kaçtığında tabii ki bozuşmuştuk, ama şimdi anlıyorum ki bunun bir nedeni varmış. Önünde parlak bir gelecek olduğunu biliyordu. Ve başarıya ulaştığı günden beri de bana karşı oldukça cömertti."

Resmi ortadan kaldırmaya isteksiz görünüyordu, gözlerimin önünde oyalanarak bir dakika daha elinde tuttu. Ardından cüzdanını yerine koydu ve cebinden "Hopalong Cassidy"* nin paçavraya dönmüş eski bir nüshasını çıkarttı.

"Bak şimdi, bu onun küçükken sahip olduğu bir kitap. Bundan bile anlaşılıyor."

Kitabın arka kapağını kaldırıp açtı ve göreyim diye bana çevirdi. En sondaki boş sayfaya PROGRAM sözcüğü yazılmıştı, tarihi de 12 Eylül 1906 idi. Ve altında:

---

* Clarence E. Mulford'ın hikâyelerindeki bir karakter. Gatsby'nin *Hopalong Cassidy* nüshası 1906 tarihini taşıyor ve bu mümkün değil. Çünkü kitap 1910'a dek yayımlanmamıştı. (ç.n.)

Yataktan kalkış.....6:00
Ağırlık çalışması ve duvara tırmanma.....6:15-6:30
Elektrik vb ders çalışma.....7:15-8:15
İş.....8:30-16:30
Beyzbol ve spor.....16:30-17:00
Güzel konuşma, dik durma ve
bunu sağlama alıştırmaları.....17:00-18:00
Gerekli buluşlar üstünde çalışma.....19:00-21:00

GENEL KARARLAR

Shafters'da ya da ...'da (bir isim, okunmuyor) artık zaman harcamak yok
Sigara içmek ya da sakız çiğnemek de yok
Gün aşırı yıkanılacak
Her hafta bir geliştirici kitap ya da dergi okunacak
Haftada 5 dolar (üstü çizilmiş) 3 dolar biriktirilecek
Anneye babaya daha iyi davranılacak

"Kazara denk geldim bu kitaba," dedi yaşlı adam. "Buradan bile anlaşılıyor, değil mi?"

"Buradan bile anlaşılıyor."

"Jimmy'nin başaracağı kesindi. Hep bunun gibi ya da başka kararlar alırdı. Zihnini geliştirmek için nelerle uğraştığının farkına vardınız mı? Bu konuda da üstüne yoktu. Bir keresinde bana domuz gibi yemek yediğimi söylemişti de ben de onu dövmüştüm bu yüzden."

Kitabı kapatmaya gönülsüzdü, her maddeyi yüksek sesle okuyor ve sonra da hevesle bana bakıyordu. Sanırım daha çok, benim de kullanmam için listenin kopyasını çıkartmamı bekliyordu.

Saat üçü vurmadan az önce Flushing'den Luther kilisesinin papazı geldi ve ben de başka arabalar geliyor mu diye isteksizce pencerelerden dışarıya bakmaya başladım. Gats-

by'nin babası da bakıyordu. Zaman geçer ve hizmetkârlar içeriye girip holde beklerken gözlerini kaygıyla kırpıştırmaya başladı ve endişeli, kararsız bir biçimde yağmurdan dem vurdu. Papaz birkaç kez saatine göz attı, bu yüzden onu kenara çekip bir yarım saat daha beklemesini rica ettim. Ama hiç faydası yoktu. Hiç kimse gelmedi.

Saat beş sularında üç arabalık cenaze alayımız mezarlığa vardı ve kapının yanında, çiseleyen yağmurun altında durdu; önce motorlu cenaze arabası, dehşete düşürücü ölçüde siyah ve ıslak; ardından Bay Gatz, papaz ve beni taşıyan limuzin ve kısa bir süre sonra da Gatsby'nin steyşın vagonunda hepsi iliklerine değin ıslanmış dört beş hizmetkâr ve West Egg'in postacısı. Kapıdan geçip mezarlığa doğru yürüyüşe geçtiğimiz sırada, bir arabanın durduğunu ve ardından vıcık vıcık olmuş toprağın üstünde birisinin arkamızdan bata çıka geldiğini işittim. Çevreme bakındım. Bu, üç ay önce bir gece Gatsby'nin kütüphanesinde kitaplara şaşırırken bulduğum baykuş camlı gözlükleri olan adamdı.

Onu o zamandan beri hiç görmemiştim. Cenazeyi ya da adını bile nereden öğrendiğini bilmiyorum. Yağmur kalın gözlük camlarına iniyordu ve onları çıkartıp silince yerde Gatsby'nin mezarından bize doğru serilmiş koruyucu brandayı gördü.

O anda bir saniyeliğine Gatsby hakkında düşünmeye çalıştım, fakat o şimdiden çok uzaklaşmıştı ve yalnızca, gücenmeksizin, Daisy'nin bir mesaj ya da çiçek yollamadığını anımsayabildim. Birinin, belli belirsiz, "Üstüne yağmur düşen ölüler kutsanmıştır," diye mırıldandığını duydum ve ardından baykuş gözlü adam korkusuz bir sesle, "İşte buna amin," dedi.

Yağmurun altında çarçabuk arabalara dağıldık. Baykuş Gözlü kapıda benimle konuştu.

"Eve gelemedim," diye belirtti.

"Başka hiç kimse de gelemedi."

"Saçma!" diye başladı. "Yüce Tanrım! Yüzlercesi gelirdi oraya."

Gözlüğünü çıkarttı ve yeniden içini dışını sildi.

"Zavallı piç kurusu," dedi.

En canlı anılarımdan birisi, Noel zamanında hazırlık okulundan ve sonraları da üniversiteden Batıya geri gelişlerimdir. Chicago'dan daha uzağa gidenler, onlara alelacele güle güle demeye gelmiş, kendilerini çoktan kendi tatillerinin sevincine kaptırmış birkaç Chicago'lu arkadaşla birlikte bir Aralık akşamı saat altıda loş Union İstasyonu'nda toplanırlardı. Bayan Falanca ya da Bayan Filanca'nın evinden dönen kızların kürk paltolarını, donmuş nefesleriyle sürdürdükleri gevezelikleri, eski tanıdıkları görünce başların üstünde sallanan elleri, "Ordway'lere gidiyor musun? Hersey'lere? Schultz'lara?" sesleriyle davetlerin birbirleriyle yarıştırılmasını ve eldivenli ellerimizle sımsıkı tuttuğumuz uzun yeşil biletleri anımsarım. Ve son olarak da kapının yanındaki rayların üstünde Chicago, Milwaukee ve St. Paul Demiryolu'nun bizzat Noel kadar neşeli gözüken, bulanık sarı trenlerini.

Kış gecesinin içine doğru yola çıktığımızda ve gerçek kar, bizim karımız, yanımızda yol boyunca uzanmaya ve pencerelerde parlamaya başladığında ve küçük Wisconsin istasyonları yanımızdan geçip giderken havayı birden keskin, yabanıl bir zindelik doldururdu. Akşam yemeğinden kalkıp soğuk sahanlıklardan geçerek geri dönerken, bu ülkeyle özdeşliğimizin içinde onun ayrılmaz bir parçası olarak erimeden önce, bu tuhaf saat boyunca bu özdeşliğin dile getirilmez biçimde bilincine vararak, o havayı derin derin içimize çekerdik.

Benim Ortabatım bu; buğday, bozkır ya da kayıp İsveç kasabaları değil; gençliğimin nefes kesici dönüş trenleri, sokak lambaları, donmuş karanlıkta ilerleyen kızakların çıngı-

rakları ve ışıklı pencerelerin karın üstüne düşürdüğü kutsal Noel çelenklerinin gölgeleri. Ben bunun parçasıyım, o uzun kışların duygusuyla biraz ağırbaşlı, evlerin on yıllar boyunca hâlâ aile ismiyle adlandırıldığı bir kentteki Carraway evinde büyümüş olmaktan dolayı biraz kendini beğenmiş. Şimdi anlıyorum ki bu Batının bir hikâyesi olmuş sonuçta; ne de olsa Tom ve Gatsby, Daisy, Jordan ve ben, hepimiz Batılıydık ve bizi Doğu yaşamına belli belirsiz uyumsuz kılan, ortak bir yetersizliğimiz vardı belki de.

Doğunun beni kendisine en çok çektiği günlerde bile, yalnızca çocuklarla çok yaşlıların kurtulduğu bitip tükenmez sorgulamalarıyla Ohio'nun ötesindeki sıkıcı, gelişigüzel yayılıp genişleyen kasabalara üstünlüğünün fazlasıyla farkında olduğum zaman bile; bana hep çarpık bir niteliğe sahipmiş gibi geldiği sırada bile. Özellikle West Egg, bugün bile benim en tuhaf düşlerimde kendini gösteriyor. El Greco'dan bir gece sahnesi gibi görüyorum orayı: İç karartıcı, basık bir gökyüzünün ve feri kaçmış bir ayın altında büzülüp kalmış hem geleneksel hem tuhaf görünümlü yüz ev. Ön planda, beyaz bir gece elbisesi içinde sarhoş bir kadının üstüne uzandığı bir sedyeyle, smokinler içindeki dört ağırbaşlı adam kaldırım boyunca yürüyor. Kadının, sedyenin kenarından aşağı sallanan elindeki mücevherler soğuk soğuk parlıyor. Adamlar sedyeyi ciddiyetle bir eve sokuyorlar; yanlış eve. Ama kimse kadının adını bilmiyor, umursamıyor da.

Gatsby'nin ölümünden sonra Doğu gözüme böyle lanetli gözükmeye, gözlerimin düzeltme gücünün ötesinde çarpıklaşmaya başladı. Bu yüzden, narin yaprakların mavi buğusu havayı sarar ve rüzgâr da ipteki ıslak çamaşır kokusunu getirirken, eve dönmeye karar verdim.

Oradan ayrılmadan önce yapılması gereken tek şey kalmıştı, belki de olduğu gibi bırakılması gereken uygunsuz, nahoş bir şey. Ama her şeyi düzene sokmak istiyor ve işleri

öylece o lütufkâr ve kayıtsız denize bırakıp da artıklarımı önüne katarak sürükleyeceğine güvenmek istemiyordum. Jordan Baker'ı gördüm ve bize ne olduğu, sonrasında başıma neler geldiği hakkında konuştum; o da büyük bir iskemleye oturup çıtını çıkartmadan dinledi.

Golf oynamak üzere giyinmişti ve iyi bir illüstrasyon gibi göründüğünü düşündüğümü anımsıyorum; çenesi havalı biçimde hafifçe kalkmış, saçları sonbahar yaprağı renginde, yüzü dizinin üstündeki parmaksız eldivenle aynı kahverengi tonda. Sözlerimi bitirdiğimde yorum yapmadan, başka bir adamla nişanlandığını söyledi. Başının tek bir onayıyla evlenebileceği pek çok kişi bulunmasına karşın, bundan kuşku duydum, ama şaşırmış gibi yaptım. Yalnızca bir an, acaba yanlış mı yapıyorum diye merak ettim, ardından her şeyi hızla gözden geçirip veda etmek için ayağa kalktım.

"Yine de, beni sepetleyen sendin," dedi Jordan birdenbire. "Telefonda sepetledin hem de. Şu anda zerre kadar umurumda değilsin, ama bu benim için yeni bir tecrübeydi ve bir süre kendimi sersemlemiş hissettim."

El sıkıştık.

"Ha, bir de, anımsıyor musun" –diye ekledi,– "bir keresinde araba sürmek üzerine bir sohbetimiz olmuştu."

"Yani – tam sayılmaz."

"Kötü bir sürücü ancak başka bir kötü sürücüyle karşılaşana dek güvendedir demiştin ya? İşte ben de başka bir kötü sürücüyle karşılaştım, değil mi? Demek istediğim, bu kadar yanlış bir tahminde bulunmak benim dikkatsizliğimdendi. Senin oldukça dürüst, açık sözlü biri olduğunu sandım. Bununla, gizliden onur duyuyorsun sandım."

"Otuz yaşındayım," dedim. "Kendime yalan söyleyip bunu da onur sayabileceğim yaşı beş yıl geçtim."

Yanıt vermedi. Kızgın, ona yarı âşık ve müthiş üzgün bir halde, arkamı dönüp uzaklaştım.

Ekim sonlarında bir gün öğleden sonra Tom Buchanan'ı gördüm. Beşinci Cadde boyunca, kendine özgü tetikte bekleyen, saldırgan tavrıyla, dokunanı geri püskürtecekmiş gibi elleri bedeninden biraz uzakta, başını huzursuz gözlerine ayak uydurması için keskin biçimde sağa sola oynatarak önümde yürüyordu. Yanından geçmekten kaçınmak için tam yavaşladığım sırada durdu ve kaşlarını çatarak bir kuyumcu dükkânının vitrinine bakmaya başladı. Birden beni gördü ve geriye yürüyerek elini uzattı.

"Sorun ne, Nick? Benimle el sıkışmaya itirazın mı var?"

"Evet. Senin için ne düşündüğümü biliyorsun."

"Aklın başında değil, Nick," dedi çabucak. "Tümüyle uçmuş. Senin sorunun ne, bilmiyorum."

"Tom," diye sordum, "o gün Wilson'a ne söyledin?"

Tek bir söz etmeden beni süzdü ve o kayıp saatlere ilişkin doğru bir tahminde bulunduğumu anladım. Dönüp gitmeye hazırlandım, ancak arkamdan gelip koluma yapıştı.

"Ona doğruyu söyledim," dedi. "Biz gitmek için hazırlanırken kapıya dayandı ve aşağıdakilere evde yoklar dedirttiğim halde zorla yukarı çıkmaya kalkıştı. Arabanın kime ait olduğunu söylemeseydim beni öldürecek kadar aklı başından gitmişti. Evde bulunduğu süre boyunca elini cebindeki tabancadan hiç çekmedi..." Birden kendisini savunmaya geçti. "Ona söylediysem ne olmuş? O herif belasını arıyordu. Tıpkı Daisy gibi senin de gözlerini boyadı, ama kabadayının tekiydi işte. Bir köpeği ezer gibi Myrtle'ı ezip geçti ve arabasını bile durdurmadı."

Bunun doğru olmadığı gerçeği dışında diyebileceğim hiçbir şey yoktu ki onu da dile getirmem olanaksızdı.

"Ve eğer benim de kendi payıma düşen acıyı çekmediğimi sanıyorsan – bana bak, o daireyi boşaltmaya gittiğim zaman büfenin üstündeki köpek bisküvilerini görünce oturup bebek gibi ağladım. Tanrı aşkına, berbattı..."

Onu bağışlayamaz ya da sevemezdim, ama yaptığı şeyi kendi gözünde tümüyle haklı bulduğunu gördüm. Her şey tümüyle özensiz ve karmaşıktı. Onlar umursamaz insanlardı, Tom'la Daisy – eşyaları ve yarattıkları ezip geçiyorlar, sonra paralarına, sonsuz umursamazlıklarına ya da onları her ne bir arada tutuyorsa ona sığınıp kendi pisliklerini başka insanlara temizletiyorlardı...

Onunla el sıkıştım; bunu yapmamak gözüme aptalca göründü, çünkü birden sanki bir çocukla konuşuyormuşum gibi hissettim kendimi. Ardından bir inci kolye –ya da belki yalnızca bir çift kol düğmesi– satın almak için kuyumcuya girip benim taşralı duyarlığımdan sonsuza değin kurtuldu.

Oradan ayrıldığımda Gatsby'nin evi hâlâ boştu; çimenlerin boyu benimkilere yetişecek ölçüde uzamıştı. Köydeki taksi şoförlerinden birisi, orada bir dakika durup müşterisine içeriyi işaret etmeden asla geçip gitmiyordu onun kapısının önünden; belki de Daisy ile Gatsby'yi kaza gecesi West Egg'e götüren kendisiydi ve belki de bu konuda tümüyle kendisinin uydurduğu bir hikâye anlatıyordu. Ben bunu işitmek istemiyordum ve trenden indiğimde ondan kaçınıyordum.

Cumartesi gecelerimi New York'ta geçiriyordum çünkü Gatsby'nin o ışıldayan, göz kamaştırıcı partileri öylesine canlı biçimde aklımdaydı ki belli belirsiz biçimde, ardı arkası kesilmeden bahçesinden taşan müzik ve kahkaha sesleriyle, evinin önüne gidip gelen arabaları hâlâ duyabiliyordum. Bir gece gerçekten de bir arabanın geldiğini işittim ve farlarının öndeki merdivene vurduğunu gördüm. Olasılıkla bu, dünyanın öbür ucuna gittiği için partinin bittiğinden bihaber, son bir konuktu.

Son gece, sandığım hazırlanmış, arabam da bakkala satılmış olarak, oraya uğrayıp o devasa, anlamsız ev müsveddesine bir kez daha baktım. Beyaz basamakların üstünde, çocuğun birisi tarafından bir kiremit parçasıyla karalanmış,

ağza alınmaz bir sözcük ay ışığında açıkça seçiliyordu ve ayakkabımı taşa törpülercesine sürterek onu sildim. Sonra plaja doğru yürüyüp kumun üzerine uzandım.

Büyük kıyı mekânlarının çoğu artık kapanmıştı ve boğazı geçen bir feribotun gölgemsi, hareket halindeki ışıltısı dışında hiç ışık yoktu. Ve ay daha da yükselirken, orada bulunmalarını önemsemediğim evler silinip gitti ve bir zamanlar Hollandalı denizcilerin gözleri önünde, yeni dünyanın taze, yeşil bağrı gibi tomurcuklanmış eski adanın farkına varmaya başladım yavaş yavaş. Adanın kaybolmuş, Gatsby'nin evine yer açmış ağaçları, bir zamanlar insanoğlunun en sonuncu ve en büyük düşüne fısıltılar içinde yaltakçılık etmişlerdi; geçici, büyülü bir an boyunca insan bu kıtanın huzurunda soluğunu tutmuş olsa gerekti; ne anladığı ne de arzuladığı bir estetik tefekküre dalmak zorunda kalarak ve tarihte son kez hayret kapasitesiyle orantılı bir şeyle yüz yüze gelerek.

Ve orada oturmuş eski, bilinmeyen dünya üstüne derin derin düşünürken, Daisy'nin rıhtımının ucundaki yeşil ışığı ilk keşfettiğinde Gatsby'nin uğradığı şaşkınlığı düşündüm. Bu mavi çimenliğe gelene kadar çok uzun bir yol katetmişti ve düşü gözüne öyle yakın görünmüş olmalıydı ki onu uzanıp eliyle kavrayamaması söz konusu olamazdı. Bu düşün çoktan geride kaldığını; şehrin ötesinde, cumhuriyetin kara tarlalarının gecenin içinde serilip uzandığı o engin belirsizlikte kaldığını bilmiyordu.

Gatsby, yeşil ışığa, yıldan yıla önümüzden geri çekilen o heyecan verici geleceğe inanıyordu. O zamanlarda aklımıza gelmiyordu bu, ama fark etmez – yarın daha hızlı koşacak, kollarımızı daha da ötelere uzatacağız... Ve derken güzel bir günün sabahında...

Böylece akıntıya karşı kürek çekerek, durmaksızın geçmişe doğru sürükleniyoruz.